

Riksdagens protokoll

2008/09:63

Tisdagen den 27 januari

Kl. 13.30 – 15:48
18.00 – 21.10

Protokoll
2008/09:63

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 20 och den 21 januari.

2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att följande voteringsstider tillkommit:

onsdagen den 28 januari kl. 16.00
onsdagen den 11 februari kl. 16.00
torsdagen den 12 februari kl. 16.00
torsdagen den 19 februari kl. 16.00
onsdagen den 25 februari kl. 16.00
torsdagen den 26 februari kl. 16.00

Voteringen onsdagen den 18 februari kl. 16.00 skulle utgå.

Andre vice talmannen meddelade vidare att *måndagen den 23 februari kl 15.00* hade bordläggningsplenum tillkommit.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 29 januari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utbildningsminister Jan Björklund (fp), jordbruksminister Eskil Erlandsson (c), statsrådet Åsa Torstensson (c), arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m) och försvarsminister Sten Tolgfors (m).

4 § Svar på interpellation 2008/09:250 om försäkringskassa utan förseningar

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Gunvor G Ericson har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta för att människor ska kunna få ränta vid försenade utbetalningar och hur jag avser att komma till rätta med det stora ekonomiska

underskottet i myndigheten och verka för att servicenivån hos Försäkringskassan ökar och att förseningar av utbetalningar inte förekommer.

År 2005 blev Försäkringskassan en nationellt sammanhållen myndighet. Den dåvarande regeringen och ledningen för Försäkringskassan tog inför omställningen fram en plan för det arbetet.

Så här i efterhand kan jag konstatera att allt inte har fungerat enligt denna ursprungliga plan. De senaste två åren har vi därför tvingats skjuta till sammanlagt 1 400 miljoner kronor för att hantera omställningsarbetet.

Man kan förstås se detta som ett misslyckande. Samtidigt är det viktigt att inse att de beräkningar och analyser som gjordes då – inför omställningsarbetet – inte tog hänsyn till vid denna tidpunkt okända faktorer.

Regeringen har i flera steg stärkt Försäkringskassan och gett myndighetens ledning möjlighet att på ett bra sätt genomföra regeringens reformer och myndighetens förändringsarbete. Under 2007 gjorde regeringen en särskild satsning om 700 miljoner kronor på Försäkringskassan. Under 2008 och 2009 får Försäkringskassan ytterligare nästan 500 miljoner för reformerna inom sjukförsäkringen. Myndigheten har också fått resurser för reformerna inom tandvården respektive barn- och familjepolitiken. För 2008 förstärkte alliansen – jämfört med s-v-mp:s sista budget – Försäkringskassans resurser med mer än 650 miljoner kronor.

Att 2009 skulle bli ett tufft år har jag vetat om – det har Försäkringskassan informerat mig om. Myndighetens rapportering till mig har visat att 2009 kan hanteras inom befintliga ramar. I mina möten med styrelsen och gd, senast i november 2008, har budskapet till regeringen varit att läget är under kontroll.

I prognosen till regeringen den 30 oktober 2008 redovisade myndigheten ett resursbehov om 7 175 miljoner kronor för 2009. Det är knappt 2 procent, eller 135 miljoner, över myndighetens anslag.

Nu visar det sig, i Försäkringskassans prognos från den 19 januari 2009, att Försäkringskassans beräknar resursbehovet 2009 till 740 miljoner kronor, jämfört med 135 miljoner. Det är mer än 10 procent över det beslutade anslaget om 7 039 miljoner.

Naturligtvis arbetar jag och mitt departement intensivt för att se till att Försäkringskassan klarar sitt uppdrag. Vi har nyligen tillsatt en ny generaldirektör för myndigheten. Hon ska nu ta fram lämpliga åtgärder för att hantera de utmaningar som Försäkringskassan står inför. Jag ska träffa styrelsen i morgon för att få läget redovisat för mig.

Vidare kommer en ny myndighet – Inspektionen för socialförsäkringen – att redan den 1 juli 2009 stärka granskningen av socialförsäkringsområdet. Den som anklagar regeringen för att vara passiv har inte tagit del av de åtgärder som har vidtagits och som kommer att vidtas under året som kommer.

Jag vill också säga att mediebilden av Försäkringskassan ofta blir orättvis. Den övervägande delen av Försäkringskassans verksamhet fungerar – i många fall bättre än tidigare – men får sällan någon uppmärksamhet. Det är viktigt att påpeka att i de ärenden där det finns ett beslut, vilket är i majoriteten av alla ärenden, kommer ersättningen på utsatt tid.

Samtidigt är det viktigt att inte glömma bort hur akut situationen var efter sommaren 2008 inom bland annat bostadsbidraget och föräldrapenningen. Jag har löpande diskussioner med Försäkringskassans ledning

om hur detta nu ska rättas till och hur Försäkringskassan säkerställer att det inte upprepas. För nästan alla ärendeslag var nivåerna i december 2008 klart bättre än de var 2006 när s, v och mp lämnade över regeringsmakten till alliansen. Nu får nio av tio sin ersättning inom en månad. Så korta har handläggningstiderna aldrig varit. Det intensiva arbete som gjorts av Försäkringskassans personal har gett resultat.

Handläggningstiderna kan bli kortare och rättssäkerheten måste stärkas. Det är viktigt för socialförsäkringens legitimitet. För mig handlar socialförsäkringen i allra högsta grad om att rätt ersättning ska gå till rätt person – i tid!

Anf. 2 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Tack för svaret! Jag tackar också för att jag får debattera här i kammaren med Cristina Husmark Pehrsson. Det är många av oss i oppositionen som önskar att få debattera med ministern i medierna, vilket av olika orsaker inte alltid har varit möjligt.

År 2007 tog den moderatledda regeringen initiativet att besluta om ränta vid återkrav. Människor som får en felaktig utbetalning får alltså betala ränta på pengarna när de betalar tillbaka. Med den situation som nu har drabbat många enskilda vore det inte mer än rätt att också staten betalar ränta på försenade utbetalningar.

Ministern svarar inte på min fråga i interpellationen: Vilka åtgärder tänker ministern vidta? Om det är rimligt att ränta får tas ut av Försäkringskassan vid återkrav är det väl också rimligt att Försäkringskassan å sin sida har skyldighet att betala ränta till enskilda när dessa personer drabbas av förseningar på grund av felaktiga beslut eller i övrigt bristande handläggning hos Försäkringskassan.

Det här löser inte de allvarliga problemen på Försäkringskassan, men det skulle åtminstone ge någon kompensation och skapa incitament för Försäkringskassan. Be om ursäkt! Betala tillbaka pengarna med ränta!

Människor far illa. De som behöver vara i kontakt med Försäkringskassan får vänta länge i telefonköer. De får dålig service. Det råder oklarheter om hur reglerna påverkar, och de får inte sina utbetalningar i tid.

JO och Statskontoret har kommit med dräpande kritik. Jag tycker att svaret på mina frågor visar att ministern vill komma undan lindrigt och slippa kritik.

Det fattas nästan 1 miljard. Ska Försäkringskassan spara in det kan inte servicen förbättras. I sitt svar till mig redovisade ministern mer pengar, men faktum är att anslaget 2006 var 7,6 miljarder. Anslaget 2008 var 6,9 miljarder.

Smekmånaden för regeringen kan inte vara mer än två år. Det är ni som har ansvaret. Jag tycker att det är osmakligt att ministern försöker göra en tidigare gd till syndabock. Det spelar ingen roll om generaldirektören heter Curt eller Adriana. Regeringen har ansvar. Ministern kan inte gömma sig och påstå att hon inte har fått information ännu och inte heller att den största reformen av socialförsäkringssystemet skulle kunna verkställas under loppet av tre veckor.

Jag menar att regeringen bär ett stort ansvar för förseningarna. Regeringen har uppenbarligen ett sätt att ta ansvar för Försäkringskassan som är kostnadsdrivande. Informationen fanns tillgänglig. Försäkringskassan

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

sade i sitt remissvar angående genomförandet av regelförändringarna den 1 juli att det inte skulle fungera. Jag läser innantill: ”Myndigheten kan redan nu konstatera att det krävs mer tid för en grundlig analys av Försäkringskassans möjligheter att administrera det föreslagna regelverket. För att Försäkringskassan ska kunna tillämpa reglerna krävs även att andra aktörers insatser sker i tid. — — — Risken är att den enskilda hamnar i kläm och står utan försörjning. — — — Försäkringskassan avstyrker därför ett ikraftträdande den 1 juli 2008. Mot bakgrund av att omfattande förtydliganden i regelverket behöver göras och då konsekvenserna för Försäkringskassans administration och arbetssätt behöver utredas är Försäkringskassan inte i nuläget beredd att föreslå ett annat datum för ikraftträdandet.”

Anf. 3 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Varje dag den här hösten har vi sett resultatet av regeringens usla politiska handlag när det gäller Försäkringskassans verksamhet. Varje dag har vi sett hur föräldrar som är hemma med sina små barn inte får ut föräldraförsäkringen och inte kan betala räkningarna. Varje dag har vi sett hur pensionärer med små ekonomiska marginaler inte får ut det bostadstillägg som de är berättigade till. Varje dag ser vi hur sjuka människor med rätt till sjukersättning inte kan få den i tid. Det är resultatet av regeringens dåliga handlag med myndigheter. Det är enskilda människor som drabbas varje dag. Det slår mot välfärdens kärna, och det är ett hot mot den svenska modellen.

Ministern väljer att blunda för detta, att skylla ifrån sig, att säga att det beror på omorganisationer i Försäkringskassan, att det kan vara generaldirektören eller någon annan som är ansvarig. Misslyckandet går att läsa i JO:s granskning som redovisades i går med anledning av att det har kommit in mer än 500 anmälningar under hösten. Det talar sitt tydliga språk.

Regeringen har försatt Försäkringskassan i en ohållbar situation. Försäkringskassan klarar inte av att värna en av de viktigaste delarna i välfärdssamhället, nämligen våra gemensamma välfärdsförsäkringar.

Det ger två effekter. Den ena är den jag började med, nämligen att de enskilda människorna, sjuka, föräldrar och pensionärer, drabbas ekonomiskt. Den andra är att det undergräver förtroendet för våra gemensamma välfärdsförsäkringar. Det undergräver förtroendet för den svenska modellens kärna.

Regeringen har försatt Försäkringskassan i den här situationen genom att dra undan resurser, minska anslagen och gröpa ur budgeten till den myndighet som ansvarar för verksamheterna och samtidigt med andra handen lägga på mer uppgifter, ökad administration, nya IT-system, en krånglig jämställdhetsbonus, ett nytt regelverk och VAB-intyg som ska springas med mellan dagis och Försäkringskassan och granskas.

De som drabbas är de enskilda individer som inte får ut sina rättmätiga ersättningar i tid. Det är socialförsäkringsministern som är ansvarig för att se till att Försäkringskassan får resurser och möjligheter att genomföra sitt uppdrag. Det går inte att lägga ansvaret på någon annan.

(Applåder)

Fru talman! Låt mig, kanske lite överraskande, börja med att hålla med Cristina Husmark Pehrsson på en punkt. Det görs en hel del bra arbete på Försäkringskassan. Det finns väldigt många människor som arbetar och som är hängivna och skickliga i sitt arbete. De försöker att göra ett bra arbete och hjälpa människor trots svåra förutsättningar. Det är värdefullt att säga det i en tid när Försäkringskassan i allmänhet får väldigt mycket kritik. Det är viktigt att lyfta fram att mycket av det arbete som de som är anställda utför är värdefullt och viktigt.

Men det är inte det den här diskussionen handlar om. Den här diskussionen handlar inte heller om vad som har hänt under tidigare regeringskonstellationer, under tidigare majoriteter, vilket ministern tycks tro. Den här diskussionen handlar om en mycket akut politisk situation som märks rakt in i vardagen för en massa människor runt om i vårt land. Den märks genom att man inte får pengarna att räcka i slutet av månaden därför att de pengar man skulle ha haft inte har kommit in på kontot. Det handlar om pensionärer som inte har råd att betala hyran eller barnfamiljer som inte har råd att köpa den mat som man behöver till sin familj.

Det här är en svår situation. Det inser alla. Det här är någonting som man inte vill ska hända. Jag tror inte att ens Cristina Husmark Pehrsson tycker att det är en trevlig situation som hon eller någon av oss önskar. De avgörande frågorna här är: Vad gör man i en sådan situation? Tar man sitt politiska ansvar? Kommer man med åtgärder och försöker förbättra situationen? Eller väljer man att blunda och skylla på någon annan? Det är de avgörande frågorna som vi i dag har att ta ställning till.

Jag ska gärna lyssna på diskussionen en stund till, men av vad jag hittills har hört från Cristina Husmark Pehrsson förstår jag att det är det senare man väljer. Den tidigare generaldirektören redovisade inte rätt uppgifter. Den förra majoriteten efterlämnade för dåliga siffror. Det är någon annan som gjorde fel.

Jag frågar: Har inte Cristina Husmark Pehrsson något eget ansvar? Har inte den sittande regeringen något ansvar utöver de ganska små saker som man här har berättat att man tänker göra?

Jag tror att vi borde ge ett väldigt tydligt och klart besked i dag. Det beskedet är att de människor som drabbas av försenade utbetalningar och får sin vardag förstörd av detta för det första förtjänar en ursäkt. Det borde inte vara något problem. Det borde inte behöva bli en prestigefråga att säga: Vi är ledsna för att det har blivit som det har blivit.

Det andra är: Vad gör vi när människor får försenade utbetalningar? Ja, vi ersätter det förstås. Det borde vara det självklara svaret. Här har redan förespråkats att man borde ge ränta på de pengar som betalas ut för sent. Jag tycker att det är dags att ta ett steg till. Jag tycker att man ska få ränta efter en månad, men efter två månader förtjänar man faktiskt ett skadestånd för att man har blivit så vårdslöst hanterad i processen och inte har fått pengar. Man har kanske varit tvungen att ta ett snabbblån för att täcka hyran.

Cristina Husmark Pehrsson borde i dag ge beskedet: Okej, vi återkommer med ett förslag om att ränta utbetalas. Vi återkommer med ett förslag om att skadestånd ska utgå efter två månader om man har fått en försenad utbetalning. Låt oss ta den här situationen på allvar i stället för

att ha ett slags politisk diskussion om vad som har hänt förut eller vems fel det egentligen är.

Mina konkreta och direkta frågor är: Är ministern beredd att ge ränta på försenade pengar? Är ministern beredd att utbetala skadestånd till dem som får sina försenade utbetalningar? Är ministern ytterst åtminstone beredd att släppa prestige och be de människor som drabbas av regeringens politik om ursäkt?

Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman och ansvarig minister! Jag har till kammaren tagit med mig en kopia på en av dagens tidningar hemma i Örebro län. Där står det om långa köer och dålig ordning. Bemanningen förstärks nu på servicekontoren, säger man här. I den här artikeln berättas om ett exempel på hur det har sett ut i Sverige under hösten och vintern. Det är bedrövligt. Det är långa köer, ingenstans att sitta och inga skyltar som visar vad som är Försäkringskassan och inte. En engagerad medarbetare på Försäkringskassan säger: Det har varit rörigt, och vi har försökt så gott vi har kunnat. Det har varit så här ända sedan i december.

Cristina Husmark Pehrsson! I stället för att gång på gång säga i olika situationer att du inte haft korrekta underlag och inte riktigt vetat hur det har sett ut hade det ju räckt att besöka något av de servicekontor som finns runt om i Sverige. Det hade räckt med ett besök, och du hade fått bilden klar för dig av hur det ser ut i dag i den blå alliansens Sverige. Det hade räckt för att du skulle ha kunnat ta ansvar för den politik som du är med och genomför. Man kan inte sola sig i glansen när det går bra och gömma sig bakom byråkrati när det går sämre. Det är stötande, och det är oansvarigt.

Jag hoppas att vi i den här debatten kommer att få se det här ansvars-tagandet, för det är ju ni som i jobbkrisens Sverige skickat ut en halv miljon människor utanför a-kassan och sett till att enbart 20 procent av landets löntagare faktiskt får 80 procent i arbetslöshetsersättning, om de ens får det. Det är ju ni som har infört nya, krångliga sjukregler som sätter människor på undantag, och det är ni som mitt i en omorganisation har infört just de här sjukreglerna, som har infört en jämställdhetsbonus som är så krånglig att ingen förstår den, som har infört vårdnadsbidrag och som har infört nya regler om när föräldrar har rätt att få ut sin ersättning när det gäller vård av barn – man ska nu springa med intyg fram och tillbaka till dagis för att få ut sin ersättning.

Det är ni som är ansvariga för det här, den blå alliansen. Det är ni som har satt Försäkringskassan och de människor som har rätt att få sin försäkring i rätt tid på undantag. Det hoppas jag att du som ansvarig minister faktiskt tänker ta ditt ansvar för, inte bara för de människor som har rätt att få ut sin socialförsäkring när de har rätt att få den utan också för de människor som sliter och försöker jobba dubbelt så mycket med mindre resurser och ökade krav, alla de engagerade medarbetare som finns på Försäkringskassan.

Jag hoppas att du kan ge besked till alla dem, inte bara dem som i mitt hemlän, Örebro, vill känna trygghet i en gemensam socialförsäkring. Tänker du, ministern, ta ansvar för det ministern har ansvar för, eller tänker du gömma dig bakom byråkrati och genom att skylla ifrån dig på andra?
(Applåder)

Prot. 2008/09:63
27 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 6 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag håller helt med: Det är ministern som är orsak till att vi har förtidspensionärer som går tillbaka till att arbeta igen. Det är ministerns fel att barnfamiljer har möjlighet till valfrihet i barnomsorgen. Det är många fina fel som ministern har. Dessutom har hon lyckats sänka sjuktalen till historiska nivåer. Det är väldigt tråkigt att det är färre som behöver anlita Försäkringskassan – detta sagt för att nu sätta saker på sin rätta position.

Service hos myndigheter är viktigt och har varit eftersatt i Sverige. Det vet vi om. Det gäller många myndigheter. Skatteverket är en av de myndigheter som verkligen har gjort en väldigt stor omställning, som har lyckats och får mycket god kritik för detta, under svåra och pressade omständigheter med ständigt nya skatteregler från tidigare regeringar. Nåväl, det lyckades dem.

Omställningar görs inte vid beslutsdatumet – det hoppas jag att ni har insett – utan det sker en dialog med den myndighet som ska göra det. I annat fall måste myndigheten vara lomhörd för vad vi sysslar med i den här kammaren, och det tror jag inte att man är.

Det är också så att nya reformer inte kan användas som ett skäl för brister när man samtidigt minskar bemanningen på grund av semestertid. Tänk om varuhandeln skulle dra in personalen när det var julhandel! Hur skulle det se ut? Det är viktigt att man ibland i sådana här debatter kommer ned till vad det handlar om. Den eventuella kritiken mot Försäkringskassan och utbetalningarna ska ju handla om just detta och inte om allting annat.

En organisationsomställning är en process, inte en tidpunkt. För medborgarna är service hos Försäkringskassan den enskilt största upplevelsen av hur myndigheten fungerar. Det är där kontakten är, och det är därför besluten omfattar dem.

Nu är det så att det inte bara är politiker som beslutar om organisationen. Det brukar vi lämna över till myndigheter i Sverige. Nya reformer måste givetvis kunna hanteras, särskilt om belastningen av antal sjuk-skrivna de facto minskar. Det finns all anledning att fundera på vilken syn på den egna organisationen och det egna uppdraget man har. Tilltron till myndighetsanslagets storlek som den enda mätaren på funktion är rätt infantil.

Det är givetvis inte den enskilda handläggaren som jag åsyftar. Försäkringskassans ekonomi, kontroll av kostnader samt budgetprognoser är i första hand en ledningsfråga som inom alla andra verk.

Ränteersättning har föreslagits, men något konkret förslag om hur det ska se ut har vi inte hört talas om.

Kristdemokraterna anser att det finns skäl för att även myndigheter kan avkrävas ersättning vid oskäligen fördröjning, men givetvis måste detta utredas för att inte kollidera med annan lagstiftning. Att göra detta retroaktivt tror jag är väldigt svårt för någon att föreslå. Möjligen kan vi i framtiden göra detta, och jag tror att det finns ett intresse hos många partier för att se hur vi i framtiden kan få ett system där vi ökar kravet på myndigheter precis som andra företag som vi kan ställa krav på att återbetala eller ge ersättning om en oskäligen fördröjning har inträffat, om det inte är force majeure. Och någon stormen Gudrun har vi inte haft den senaste tiden som har drabbat just Försäkringskassan.

Anf. 7 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi har den här debatten i dag för det ger oss en möjlighet att reda ut saker och ting och hur det verkligen förhåller sig. När man lyssnar lite grann till dem som har varit uppe i talarstolen tidigare från oppositionen låter det som om det skulle vara kris, kaos och katastrof överallt på Försäkringskassan och som om ingen människa får ut sina ersättningar i tid.

Det råder ingen tvekan om att det efter sommaren och i början av hösten var alldeles för långa, helt oacceptabelt långa, handläggningstider på Försäkringskassan. Det råder det ingen tvekan om. Men frågan är: Hur ser det ut i dag?

Tittar vi då på de ärendeslag som omfattar många människor och där förseningarna var stora i början av hösten och slutet av sommaren kan vi konstatera att när det gäller sjukpenning handlades 89 procent av ärendena inom 30 dagar i december, jämfört med till exempel 2005, då det var 71 procent av ärendena som handlades inom 30 dagar.

När det gäller tillfällig föräldrapeng handlades 86 procent inom 30 dagar i december. År 2005, då oppositionen satt vid makten, var det 82 procent som handlades inom 30 dagar.

När det gäller bostadstillägg för pensionärer var det hela 96 procent av de ärendena som handlades inom 30 dagar i december, vilket kan jämföras med 78 procent under det sista året då oppositionen styrde här i landet.

Det har alltså skett en klar förbättring av handläggningstiderna under hösten. Jag vill också dra mig till minnes att vi hade generaldirektören, den förre generaldirektören Curt Malmberg, i utskottet i höstas, i mitten av november, och han redovisade vilka åtgärder man hade vidtagit och att handläggningstiderna var på väg ned till rimliga nivåer. Jag vill minnas att utskottet tämligen unisont lät sig nöja med de beskederna då.

På samma sätt som man försöker ställa ministern till svars för de långa handläggningstider som var tidigare skulle man kanske hylla ministern för att handläggningstiderna har kommit ned till historiskt låga nivåer i december månad.

Jag skulle framför allt vilja hylla dem på Försäkringskassan som genom ett hårt och tufft arbete under hösten, i en redan svår och pressad situation, jobbat för att få ned handläggningstiderna till de rekordkorta nivåer som de befinner sig på i dag. De har gjort ett fantastiskt arbete och ska ha all heder av det.

Därmed borde vi egentligen kunna lägga frågan om handläggningstiderna åt sidan så länge och titta på den del som rör det kraftiga underskott som i december, visade det sig, prognostiserades på Försäkringskassan. Som jag sade hade vi generaldirektören på besök i utskottet i mitten av november. Han förklarade sig då vara nöjd med den budget som var anslagen för innevarande år. Bara en dryg månad senare pratar man om ett underskott på kanske 700 miljoner kronor.

Vad det beror på återstår för Försäkringskassan att analysera och svara på, men vi kan konstatera att i den sista budget som oppositionen lade fram, budgetpropositionen för 2006, kalkylerade man med ett anslag som var 650 miljoner kronor lägre för 2008 än vad vi sedermera anslog. Totalt har alliansregeringen anslagit ytterligare 1,4 miljarder kronor till Försäkringskassan. Om oppositionen hade fått styra skulle Försäkringskassans läge alltså ha varit klart sämre än i dag.

Anf. 8 LARS-ARNE STAXÄNG (m):

Fru talman! År 2005 beslutade den tidigare regeringen, vad jag förstår – jag var inte med på den tiden – i ganska stor enighet med oppositionen att låta Försäkringskassan bli en nationell myndighet. Det är viktigt att framhålla att den nuvarande regeringen tvingas skjuta till sammanlagt 1,4 miljarder för att hantera detta omställningsarbete under de senaste två åren.

Så sent som den 30 oktober 2008 redovisade Försäkringskassan ett resursbehov på 7 175 000 000. Om man ska jämföra budgetar fattades det enligt Försäkringskassan 135 miljoner så sent som den 30 oktober 2008. Enligt dagens nummer av Svenska Dagbladet har inte ens Erik Åsbrink, som är ordförande i Försäkringskassan, haft någon aning om detta. Som Gunnar Axén redovisade fick vi motsvarande kunskap av generaldirektören för Försäkringskassan.

Det är viktigt att ha detta perspektiv i minnet när man hör oppositionen ta till brösttoner, vill jag påstå, mot allt elände som just nu finns. Det är riktigt att det funnits stora problem under sommaren och även under hösten, i september. Och det finns fortfarande problem. Lika viktigt är det dock att komma ihåg att det blivit mycket, mycket bättre. Det finns siffror på detta från Försäkringskassan som mycket tydligt visar att väldigt många av hanteringsärendena löses. Så mycket som 90 procent av ärendena löses inom Försäkringskassan. Av den eländesbeskrivning som vi fått höra låter det som om alla ärenden går fel. 90 procent är bra mycket bättre än 75 procent, som det var 2005 under den tidigare regeringen. Det har alltså skett en förbättring.

Samtidigt ska det sägas att varje fall är ett fall för mycket. Det är klart att det måste bli mycket bättre. Det är allas ambition, också den nuvarande alliansregeringens, vilket är viktigt att få fram.

Det har diskuterats om vi ska betala ränta för försenad utbetalning. Personligen känner jag att det kanske kan vara en väg att gå, absolut, men då får vi också fundera på vilka regler vi ska sätta upp för det. Ska man få ränta efter en månad, två månader, sex veckor? I så fall ökar vi på byråkratins ytterligare, eftersom personalen då måste sitta och räkna på detta. Vi måste se på helhetsperspektivet. Det är möjligt att vi kan hitta en lösning.

När det gäller miljarden är det ganska självklart att vi inte bara kan trycka på knappen om vi inte fått kunskap om att miljarden fattas. Först måste Försäkringskassan göra sitt undersökningsarbete och se vad det är som har gått fel eftersom man i oktober 2008 inte kände till detta och nu redovisar ett stort underskott, ett underskott på 1 miljard.

Anf. 9 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Det är en oerhört intressant interpellation vi fått på vårt bord i dag, och jag vill därför tacka Gunvor G Ericson för att hon ställt den. Det är viktiga saker som tas upp i interpellationen.

Att det är förseningar i utbetalningarna känner vi alla till. Vi undrar dock vad alla dessa förseningar beror på. Vår minister har inte haft tid att besöka vartenda försäkringskassasekondor, men vi riksdagsledamöter har gjort många studiebesök, vill jag påstå. Av Försäkringskassan i mitt hemlän, som jag besökte sent i höstas, fick jag veta att de försenade utbetalningarna bland annat berodde på att man inte fick in alla handlingar i tid. Det kan man varken belasta ministern eller Försäkringskassans generaldirektör för, och inte heller Försäkringskassans personal. Förseningarna beror på alla de parter som är inblandade i processen med att lämna in handlingar till Försäkringskassan.

Dessutom är det viktigt att titta på beslutet att göra en omorganisation av Försäkringskassan; den var nödvändig eftersom det inte fungerade tidigare. När man beslutade att genomföra processen kan man nog säga att man valde fel process. Att rätta till någonting som redan har startat är svårare än att vara med från början. Det är oerhört viktigt att vi inser det. När vi fått information av generaldirektören om hur det går med omorganisationen har vi fått höra att det fortskrider och att det är positivt.

Den första information jag som ny riksdagsledamot, liksom de övriga ledamöterna i utskottet, fick av Försäkringskassan var en redogörelse för hur de tänkt sig att det hela skulle gå till och vad de hade för planer när det gällde resultatet. Det lät väldigt bra. Vi fick informationen senhösten 2006. Det fanns alltså ingen anledning för mig, eller ens för ministern, att då reagera på att någonting skulle ändras, och uppenbarligen inte heller för oppositionen; de sade nämligen ingenting då. Jag som riksdagsledamot tror på ledningen för Försäkringskassan när de redovisar för mig hur utvecklingen fortskrider.

Det är angeläget att påminna om att generaldirektören besökt utskottet vid flera tillfällen och att vi, inte minst jag, då ställt frågor om varför det inte finns lokalkontor i varje kommun, vilket man sagt ska finnas. Nu börjar de bli klara och komma till stånd. Det kommer att underlätta hanteringen när människor har möjlighet att personligen besöka kontoret och få hjälp. Då kommer också tiden för handläggning att minska.

Gunvor G Ericson har även tagit upp frågan om att man ska kunna få ersättning när myndigheten gör fel. Jag tycker att det är bra att detta tas upp och hoppas verkligen att det ska bli möjligt. Jag undrar dock hur Gunvor G Ericson tycker att det ska gå till. Jag skulle vilja höra om de funderat på något förslag.

Slutligen vill jag nämna att i Gunvor G Ericsons interpellation sägs att 1 774 klagomål rörande handläggningen av ärenden kommit in. Sam-

tidigt vet vi att det varje år sker 60 miljoner utbetalningar från Försäkringskassan. Det betyder att man klagar på 0,03 procent av alla ärendena.

Prot. 2008/09:63
27 januari

Anf. 10 HELENA RIVIÈRE (m):

Fru talman! När man hör allt detta prat om misslyckande skulle man kunna tro att inte en enda människa får ut sina ersättningar. Men så är det inte, som Solveig Zander sade. Av de 60 miljonerna går nio av tio utbetalningar ut i rätt tid till rätt person på rätt grund.

Jag skulle vilja uppehålla mig vid grunden. Försäkringskassan är inte vilken utbetalningscentral som helst. De människor som ansöker om ersättning ska provas och undersökas. Det är inte bara att leverera ut från kassan. Grundprincipen är att den som har arbetsförmåga ska använda den. Sjukpenningen är till exempel inte en allmän rättighet. Man ska ha arbetat, och man ska ha haft en inkomst för att få sjukpenning.

På det stora hela fungerar Försäkringskassan fantastiskt väl. Förse- ningarna i utbetalningarna i somras berodde till stor del på att det var många ansökningar om bostadstillägg för pensionärer. Då måste grun- derna provas: vilka tillgångar och egna resurser pensionärerna har. Det tar tid, och det är viktigt att det blir rätt.

Kritiken från oppositionen mot de sena utbetalningarna pekar snarare på ett underliggande problem: att människor inte har tillräckliga egna resurser, att de har beskattats för hårt och att de är alltför beroende av Försäkringskassan för sin försörjning.

Anf. 11 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag vill också tacka Gunvor G Ericson, som har väckt den här debatten. Jag begärde ordet när jag hörde att man gick upp till försvar och inte ville ta sitt ansvar för det som händer på Försäkringskas- san.

Klädsamt nog sade Lars-Arne att varje fall är bekymmersamt. Jag vet inte om ni har varit i situationen att ni har varit sjuka och behövt Försäk- ringskassans pengar för att betala hyran, om ni vet hur det känns att inte ha de pengarna på banken.

Varje människa som pengarna inte kommer till när den räknar med det, den är inte bara sjuk. Den har heller ingen ekonomi. Det måste vi tala om för svenska folket att vi inte accepterar.

Moderaterna med Gunnar Axén i spetsen hänvisar i debatten till att det var sämre på vår tid. Men det hjälper väl inte för dem som inga pengar har i dag? Det var sämre på min mammas tid. Alla hade inte mat då. Men det hjälper väl inte dem i dag som ingen mat har? Man kan inte diskutera på det sättet. Jag vill säga det. Vi som sitter här tjänar rätt bra, men de människor som inte gör det och är beroende av Försäkringskas- sans pengar tycker jag att det är viktigt att vi tar på stort allvar.

Man kan tycka mycket om journalister, men jag tror inte att alla jour- nalister som skriver i Aftonbladet, Svenska Dagbladet och andra tidning- ar ljuger om de fall som de hittat. Det tror jag inte. Ni säger att det har blivit bättre, men det är därför Gunvor G Ericson har begärt en debatt och vi har begärt en debatt om Försäkringskassan. Jag tycker att det för- tjänar respekt. Att människor i dag inte får ut sina pengar ska vi ta på stort allvar.

Svar på
interpellationer

Det förvånar mig att man sticker huvudet i busken, för våra pengar behöver komma till sin rätt i dag för att man ska få fart. Det är inte mycket man får många gånger när man går på Försäkringskassans pengar, men det är viktigt att folk kan handla sin mat. Det är viktigt att man kan sköta sig och så.

Det är lite upprörande att man vill skylla ifrån sig och säga att det var sämre på vår tid. Jag vill säga till Försäkringskassans personal som hör detta att vi inte lägger det på dem. Vi som politiker har ansvar för Försäkringskassan. Det är det ansvaret vi försöker få regeringen att ta.

Jag vet inte om den nya generaldirektören gör ett bättre jobb genom att sitta och svara i tv i dag, för ansvaret faller på regeringen, inte på generaldirektören. Det är regeringen som har det yttersta ansvaret. Den har tillsatt styrelsen. Cristina Husmark Pehrsson, som är minister på detta område, har utsett en generaldirektör. Cristina Husmark Pehrsson hade också ansvaret för den före generaldirektören.

Det står i svaret på den interpellation som Gunvor G Ericson lämnat in att man nu i efterhand ser att det inte fungerar. Vad jag tycker är konstigt om man är ansvarig för ett så stort verk är att man inte tittar över verket, kallar generaldirektören och pratar med revisorerna, speciellt om man är ny.

Ännu underligare blir det när man säger att Cristina Husmark Pehrsson inte har kunnat resa runt och prata med personalen på Försäkringskassan. Vi stiftade en lag som alla var överens om och som innebar att förtidspensionärerna kunde arbeta upp till 40 000 och slippa betala skatt. Detta åkte Cristina Husmark Pehrsson land och rike runt och förklarade för förtidspensionärerna. Men pratade ni aldrig med personalen på Försäkringskassan, så att de fick tala om hur det var? Jag har lärt mig att man inte bara ska prata. Det är väldigt viktigt att man också lyssnar på vad folk säger, Cristina Husmark Pehrsson.

(Applåder)

Anf. 12 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag är ledsn att Siw Wittgren-Ahl inte litar på Försäkringskassans ledning och styrelse.

Jag har besökt otroligt många försäkringskassor under de här två åren. Jag tror att vi kan lämna den diskussionen åt sidan.

Jag kan instämma med Kalle Larsson. Vi kan vara överens, du och jag. Det är inte acceptabelt om man inte får sina pengar i tid. Vi är alla lika bekymrade över detta. Det är inget som någon vill ska hända. Vi är helt överens om detta.

Jag har några kommentarer till de inlägg som har gjorts.

I interpellationen skriver Gunvor G Ericson: "Våren 2007 beslutade riksdagen på förslag från regeringen om ränta vid återkrav." Ja, men varför gjorde vi det? I stället för att skylla ifrån sig kan Gunvor G Ericson beakta historien, som jag tydligen inte får berätta om här utan att det kallas att skylla ifrån sig: Ni hade gjort det själva innan dess, och ni gjorde det utan lagligt stöd. Ni lät Försäkringskassan ta ränta på felaktiga utbetalningar utan lagligt stöd. Ni sade inte ett ord om att Försäkringskassan skulle betala pengar till dem som inte fick sina pengar. Ni hade chansen. Ni hade infört det. Ni drog in miljoner kronor på ränta på felaktiga utbetalningar från Försäkringskassan utan lagligt stöd. Vi stoppade detta

omedelbart. Skulle jag nu be om ursäkt? Utan lagligt stöd tog ni pengar från människor på grund av felaktiga utbetalningar. Vi sade: Stopp och belägg! Ska det ske ska det ske med lagligt stöd.

Gunvor G Ericson! Detta är röstfiskeri och kortsiktiga politiska po-äng! Ni hade möjligheten att införa detta. Ni gjorde det inte. Dessutom tog ni in pengar från medborgare utan lagligt stöd. Vi satte stopp för det. Vi införde åtminstone en lag.

Jag är beredd att diskutera ränta. Det säger jag inte bara nu; det är inget nytt. Det har vi sagt ända sedan vi införde det här. Låt oss följa detta! Inte minst mina kolleger i alliansen har fört in diskussionen i Re-geringskansliet. Diskussionen finns där. Jag är beredd att ta upp den in-tensivare igen.

Kom inte och säg något! Ni hade chansen! Ni gjorde det inte. Utan laglig rätt tog ni in miljoner kronor från människor på grund av felaktiga utbetalningar. Det hade ni inte rätt till. Detta tycker jag att Gunvor G Ericson borde be svenska folket om ursäkt för. Vi har åtminstone laglig rätt.

Det var det ena.

Utan att skylla ifrån mig kan jag beskriva historien om hur det var 2005, när denna riksdag beslöt att slå ihop 21 länskassor till en myndig-het. Vad ni glömde bort var tillsynen. Varför, Gunvor G Ericson och ni i s och v, tillsatte ni inte en tillsynsmyndighet? Försäkringskassan är en myndighet som har ansvar för 435 miljarder kronor, gör 60 miljoner utbetalningar om året, tar 15 miljoner beslut och betalar ut 1,2 miljarder kronor dagligen sju dagar i veckan – utan någon tillsyn.

Tala om för mig varför ni tog bort Riksförsäkringsverket när ni lade ihop försäkringskassorna? Varför tog ni bort tillsynen? Nu inför vi den 1 juli en kraftfull tillsynsmyndighet som ska utöva tillsyn över Försäk-ringskassans 435 miljarder kronor. Den har haft en internkontroll, men jag tycker inte att det räcker. Det blir mer rättssäkert på det viset.

Vi kan konstatera att handläggningstiderna i dag är kortare än år 2005, och budgeten är förstärkt jämfört med år 2005. Vad är det för fel med detta, Gunvor G Ericson?

Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Jag blir förvånad och också ganska illa berörd när jag hör Cristina Husmark Pehrsson tala om historien. Berätta historien rätt! Ni införde en lag, men ni yrkade faktiskt avslag och sade nej när vi ville utreda förslag om ränta.

När ni lade fram propositionen om ränta år 2007 för att göra lag om det sade vi: Stopp och belägg, utred så att det åtminstone blir rätt åt båda håll, om vi nu absolut ska genomdriva detta i lag. Det ville inte ni göra.

Jag går tillbaka till där jag var i mitt första inlägg. Vi talade om hur det kan vara möjligt att ni inte visste om att det var besvärligt. I flera av remissyttrandena angående den stora omorganisationen och nya regelför-ändringen sade man: Gör inte regelförändringen nu mitt uppe i omorga-nisationen. Ändå drev ni igenom beslutet den 4 juni 2008. Det skulle börja gälla den 1 juli. Försäkringskassan fick drygt tre veckor på sig till en omorganisation.

Regeringens schabbel och klantighet skapar stora problem för en-skilda människor. Är det en del i regeringens politik för att göra trygg-

hetssystemen allt sämre och mindre pålitliga? Misstanken att det bara är ett annat sätt att försämlra än att minska ersättningsarna är svår att bortse från. Är krisen i Försäkringskassan en medveten politik som bygger på en ideologisk hållning, eller handlar det om ren inkompetens?

Jag tycker fortfarande att man kan be om ursäkt och betala tillbaka pengarna med ränta. Tillsätt en utredning så att vi kan ta fram detaljerna för hur det ska vara. Vi föreslog det. Vi gjorde en gemensam reservation från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet när propositionen lades fram år 2007. Det sade ni nej till.

Jag var i går hos Försäkringskassan i Sörmland och träffade handläggare. De gillar sitt jobb. Men det finns gränser för kärleken till jobbet. Många har jobbat väldigt länge. De flesta jag träffade hade jobbat 20–30 år. Det fanns en rookie i gänget. Hon hade jobbat två och ett halvt år.

De fackliga organisationerna skrev på DN Debatt i söndags om den massiva kritiken från de anställda och dramatiskt försämlrade villkor. Det är väl inte konstigt att det blir försämlringar när man genomför en sådan stor förändring.

Jag håller med alla dem här som har sagt att Försäkringskassans personal gör så gott de kan med de förutsättningar de har. De ska ha ett stort tack och en eloge för att de verkligen försöker.

De handläggare jag träffade berättade hur många ärenden de har. De hinner inte engagera sig på det sätt som de vill. De hinner inte göra de kontroller de behöver göra. Vissa av dem hade 140–160 personer per handläggare. Det är önskvärt att ligga på nivån 60–70 för att verkligen kunna ge en bra service.

Kvalitet tycks vara: Nu är det fort som gäller. Det behövs kvalitet. Människor ska kunna känna att ett trygghetssystem finns där när de behöver det. De ska inte behöva känna oro för om de över huvud taget har någon ekonomi nästa vecka.

En tjej sade till mig: Jag kan inte fokusera på min rehabilitering när jag inte vet om jag är försörjd när de 550 dagarna har gått ut. Det kan inte regeringen skylla på Försäkringskassan. Det är vi här i riksdagen som har fattat beslut om det. Det var den moderatledda majoriteten som drev igenom de regelförändringarna.

Anf. 14 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Kritiken är stor. Den kommer från mig, den samlade oppositionen, medborgare, handläggare, Justitieombudsmannen och Statskontoret. Det är två huvudlinjer i kritiken. Den ena handlar om resurser och den andra om ökat arbete. Det sammantaget ger fruktansvärda effekter för varje enskild människa som drabbas.

Jag vill kort citera ur Statskontorets rapport som kom för tre veckor sedan: "Kostnaderna för förändringsarbetet uppgår – – – till totalt ca 700 miljoner kronor för åren 2007 och 2008. Försäkringskassans förvaltningsanslag har samtidigt minskat med ungefär lika mycket." Ni tar pengar från Försäkringskassan och förutsätter att den ska göra samma jobb.

Här blir det svårt. Jag ska försöka reda ut för kammaren vad ministern säger. Ministern säger att den tidigare regeringen inte tog hänsyn till okända faktorer i omorganisationen. Men, Cristina Husmark Pehrson, vilka är de okända faktorerna?

Det är en tandvårdsreform som inte fungerar och ger äldre det stöd till den tandvård som de behöver. Det är VAB-intyg som man ska springa med för att jaga föräldrar som har snoriga ungar. Det är en jämställdhetsbonus som inte ökar jämställdheten utan bara ökar byråkratin. Det är en sjukskrivningsprocess som är fruktansvärd som kastar människor rakt ut från välfärdssystemen.

Det har den här regeringen infört. Det är inte bara en dålig och orättvis politik. Den gör också att Försäkringskassan inte kan göra sitt jobb. Jag vill under min sista minut av talartiden vädja till Cristina Husmark Pehrsson: Ge Försäkringskassan möjlighet att göra ett bra jobb och att ge människor pengar i rätt tid.

(Applåder)

Anf. 15 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Det är i ärlighetens namn möjligt att det är jag som börjar bli gammal, men jag känner att den politiska dramaturgi som utspelar sig just nu är onödig. Cristina Husmark Pehrsson erkänner att det inte är som det ska. Ministern är inte nöjd med läget. Det tycker jag är ett välkommet ställningstagande. Men det räcker inte med att stanna där.

Jag hör att Cristina Husmark Pehrsson säger: Vi kan fundera på det där med ränta, och jag är inte motståndare till det. Men låt då beskeden blir tydligare. Ge den ursäkt som många väntar på och säg till var och en som har blivit drabbad av de felaktiga utbetalningarna: Jag är ledsen. Det är nästa steg.

Medge att vi faktiskt behöver utreda hur en ränta ska kunna ges till de människor som har fått försenade utbetalningar. Säg också det som Vänsterpartiet tycker borde vara självklart om att människor får ett skadestånd om förseningen är mer än två månader.

Då behöver vi inte bara bråka om det som hänt tidigare. Det har vi rätt att göra om olika förslag och de politiska diskussioner vi behöver ha här. Då kanske vi också kan komma någonstans. Vi kanske kan ta frågan på det allvar som jag tror att många människor ute i landet tycker att den förtjänar.

Det ska inte bara bli en diskussion fram och tillbaka om vem som gjorde rätt eller fel tidigare. Det är ingen tvekan om att det också har begåtts fel under tidigare majoriteter. Låt mig vara den förste att erkänna det. Men det är inte huvuddebatten i dag.

Huvuddebatten i dag är att det fortfarande begås misstag och att människor fortfarande behandlas illa. De drabbas dessutom på många sätt värre därför att de har så små marginaler utifrån den politik som regeringen i övrigt för.

Därför är min kvarvarande fråga: Är du beredd att be dem som drabbats om ursäkt? Är du beredd att säga att vi faktiskt ska utreda möjligheten att ge ränta till den som har fått en försenad utbetalning? Är du beredd att medge att de kanske också ska ha ett skadestånd?

Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Det är den blå alliansen och regeringen med Cristina Husmark Pehrsson som är ytterst ansvariga. Det är ni som har förändrat villkoren i dagens Sverige. Det är ni som har valt skattesänkningar i

miljardklassen och ökad ojämlikhet framför rättvis fördelning och ansvar för våra socialförsäkringar.

Det är ni som väljer att bortse från den verklighet som finns väl dokumenterad: försenade utbetalningar, långa köer, ingenstans att sitta, för lite personal och många oroliga människor. Det är ni som gömmer er bakom byråkrati och skyller ifrån er på andra, inte minst Försäkringskassan.

De var själva urtydliga med att det inte fanns någon möjlighet att mitt under en omorganisation sjösätta nya och hårdare sjukregler, jämställdhetsbonusar, vårdnadsbidrag och intyg för att få ut sin VAB-tid.

Detta valde den blå alliansen medvetet att bortse ifrån när ni applåderade igenom de nya, hårdare, sjuka sjukreglerna. Det var fört som gällde framför kvalitet, och nu har ni mage att skylla på andra. Ni har tydligen inte heller tid att besöka de människor ni har ansvar för.

Ni tar inte ansvar för er egen politik. Det är skattesänkningar för de mest välbeställda som har fått gå före solidaritet och rättvis fördelning. Ta ansvar för detta!

Anf. 17 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att jag fick ett ganska klart bekräftande av Cristina Husmark Pehrsson hur det går när man inte har lagligt stöd i de åtgärder man vidtar, innan man inför saker och ting, så jag tror att det är väldigt viktigt att saken är utredd på ett korrekt sätt.

I höstas fick jag ett mejl från en person som var orolig för de nya sjukskrivningsreglerna. Orsaken var att han hade fått en whiplashskada 1989. Han var fortfarande sjukskriven och hade inte fått någon hjälp på 20 år. Vem som ska be om ursäkt tycker jag faktiskt att vi ska tala tyst om.

Som jag sade i mitt inledningsanförande tror jag att det är nödvändigt att vi tittar på hur vi kan hjälpa människor. Den situation som har varit är fullständigt ohållbar för många människor. Människor med långa lidanden har placerats utanför, utan någon möjlighet att komma tillbaka till arbetet.

Vi behöver inte skylla olika regeringar för detta, men det är uppenbart att regelverket inte har varit som det ska vara för att vi ska kunna hjälpa de människor som vi är betalda för att sitta här och besluta om. Det upprör mig mycket mer.

Jag känner många personer som har varit i den situationen. Jag har berättat om uteliggare som inte får jobba i korvståndet. Jag har berättat om många andra sociala fall som skulle ha kunnat få hjälp i tid och som den här regeringen försöker hjälpa genom att staga upp Försäkringskassans effektivitet och organisation.

Försäkringskassan är en serviceinrättning för människorna – inte för oss, inte för det här käbblet. Det är en inrättning som ska serva människorna utifrån den tid och de behov som är nu. Då hjälper det förstås inte att utbetalningarna är försenade, men det hjälper inte heller att man går i månader och år utan att få hjälp med sin värk och sina problem, eller att man inte får besked om man ska vara sjukskriven eller förtidspensionerad, eller att man inte får hjälp att komma tillbaka. Ändringarna i Finsamreglerna som Kurt Kvarnström och jag känner mycket väl till har va-

rit alldeles förödande, och det var Socialdemokraterna tillsammans med andra som ändrade och lade ned verksamheten.

Detta gör mig mycket upprörd. Jag tycker att vi ska sluta uppmana varandra att be om ursäkt. Vi kan alla här be om ursäkt!

Prot. 2008/09:63
27 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 18 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Utifrån en del inlägg från oppositionen förstår jag att jag kanske uttryckte mig otydligt förut, så låt mig upprepa ett och annat.

Det är helt oacceptabelt om utbetalningar blir försenade på grund av en lång utdragen handläggning hos Försäkringskassan. Det är aldrig acceptabelt när människor hamnar i kläm på grund av att Försäkringskassan inte har handlagt ett ärende tillräckligt snabbt. Vi ska dock veta att en del ärenden drar ut på tiden på grund av felaktigt ifyllda blanketter, att blanketter inte har kommit in i tid och så vidare.

Vad jag pekade på var hur det ser ut med handläggningstiderna i dag. I december handlades nio av tio sjukpenningfall inom 30 dagar. År 2005 var det sju av tio. Stod Veronica Palm här i riksdagens talarstol då och protesterade lika högljutt som i dag? Nej.

I december handlades nio av tio tillfälliga föräldrapenningfall inom 30 dagar. År 2005 var det åtta av tio. Stod Matilda Ernkrans här i riksdagens talarstol då och protesterade lika högljutt som i dag? Nej.

I december handlades nästan tio av tio bostadstillägg till pensionärer inom 30 dagar. År 2005 var det åtta av tio. Stod Siw Wittgren-Ahl här i riksdagens talarstol då och protesterade lika högljutt som hon gör i dag? Nej.

Vad man protesterar emot nu är de utdragna handläggningstiderna under sensommaren och i början av hösten. Vi är helt överens om att det var en helt oacceptabel situation. Men vi fick också förklaringar från Försäkringskassans före detta generaldirektör i utskottet i november. Hela utskottet lät sig nöja med dessa förklaringar om varför och vilka åtgärder man hade vidtagit. I övrigt hördes inga protester då.

Anf. 19 LARS-ARNE STAXÄNG (m):

Fru talman! Ja – det har varit betydande problem 2008.

Ja – det har blivit mycket bättre sedan september 2008.

Ja – man klarar faktiskt upp emot 90 procent av ärendena inom 30 dagar nu på senare tid.

Ja – det kan bli mycket bättre, även om många på Försäkringskassan redan i dag gör ett jättebra arbete.

Ja – socialförsäkringsministern och alliansregeringen ser mycket allvarligt på den uppkomna situationen på Försäkringskassan.

Anf. 20 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Diskussionen rör handläggningstider, och vi har hört oerhört många säga att dessa sena utbetalningar accepterar vi inte.

Då ställer jag mig frågan: Om vi hade haft en kontrollmyndighet som hade studerat detta, hade det då sett annorlunda ut? Förmodligen hade det gjort det, men det hade den förra regeringen, som ministern sade, inte tänkt på. Alltså finns det ingen kontrollmyndighet. Den kommer inte att träda i kraft förrän vid halvårsskiftet detta år – tack vare den nuvarande regeringen. Men det är historia, och det får man inte säga, även om det i

det här sammanhanget har en oerhört vital betydelse att vi får en kontrollmyndighet till Försäkringskassan.

Det andra är att man inte får införa nya reformer för att man gör en omorganisation inom myndigheten. Nej – det vi skulle ha gjort, säger oppositionen, är att låta det vara som förut eller tillsätta en socialförsäkringsutredning.

Då undrar jag: Hade vi haft de minskade sjuktalen som faktiskt är nu och som fortsätter att minska om vi inte hade genomfört den sjukvårdsreform vi har nu utan bara en socialförsäkringsutredning? Hade antalet förtidspensionerade fortsatt att minska, vilket det gör nu? Det tycker jag att man ska ta sig en funderare på.

Dessutom har jag ställt en fråga till Gunvor G Ericson och också till Kalle Larsson. Har ni något förslag på hur det skulle gå till med den här räntan eller skadeståndet? Ni förefaller ju ha tänkt på det oerhört mycket, men det är lätt att säga och svårt att komma med konkreta förslag.

Anf. 21 HELENA RIVIÈRE (m):

Fru talman! Om Försäkringskassan kunde välja mellan att betala ut alla ansökningar i tid eller att gå igenom alla ansökningshandlingar så att ansökningarna blir riktigt behandlade undrar jag vad oppositionen skulle välja. Det låter som om det absolut viktigaste är att allt kommer i tid. Nu kommer nio av tio utbetalningar i tid. Det är inte den absoluta, totala katastrof som ni talar om.

Försäkringskassan är inte bara kassa, som jag sade. Försäkringskassan besitter också ett moraliskt kapital som är att värna legitimiteten i systemet och upprätthålla lagar och regler. Det är så legitimiteten upprätthålls. Alla underlag måste kontrolleras, och felaktiga utbetalningar måste krävas tillbaka. Det är en sida av problemet som ni går förbi.

Solidaritetsens moraliska budskap är alltid att vi ska göra vårt bästa. Vi ska be om hjälp när vi behöver, men vi ska inte släppa det egna ansvaret.

Anf. 22 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Vi diskuterar handläggningstiderna på Försäkringskassan, och det är viktigt att man får sin ersättning när man ska ha den. Det är viktigt, Helena Rivière, därför att man i regel betalar en hyra eller har lån som måste betalas, så att det inte blir som för flickan i Aftonbladet i dag som kanske måste gå från hus och hem därför att det tar för lång tid att utreda, precis det du pekar på.

Det var också precis det som Försäkringskassan pekade på: Vi kommer inte att hinna göra detta jobb. Försäkringskassan sade det. Det är bland annat därför vi är upprörda, för att vår minister, som egentligen är er minister, Cristina Husmark Pehrsson, moderat, inte lyssnade på Försäkringskassan, inte hörde detta utan kom med nya uppdrag. Det är det vi diskuterar. Vad har hänt? Varför vägrar man att se problemet och säger att det har blivit bättre? Det hjälper inte den som står utan pengar till hyran eller står utan pengar till mat.

Man ska ta sitt ansvar. Det var det sista Helena Rivière sade. Det är det som den borgerliga regeringen säger till alla oss andra: Ni ska ta ert ansvar. Men här tar man uppenbart inte sitt ansvar.

Cristina Husmark Pehrsson slutar med att säga: Har inte Siw Wittgren-Ahl något förtroende för Försäkringskassans styrelse eller dess gd? Det är inte min styrelse, Cristina Husmark Pehrsson. Det är inte intressant om jag har något förtroende för den. Det är Cristina Husmark Pehrsson och regeringen som har tillsatt den. Det intressanta är om svenska folket kommer att ha ett förtroende för Försäkringskassan. Det är därför vi står här. Vi vill värna en försäkringskassa, men vi vill också ha en regering som kan styra ett verk och inte som det är nu när allt bara rasar.

Anf. 23 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! I Aftonbladet i dag är rubriken Bottenkassan. ”Nu riktar Justitieombudsmannen (JO) mycket allvarlig kritik mot kassan.

– Jag har full förståelse för att vårt förtroende fått sig en törn, säger Försäkringskassans generaldirektör Adriana Lender.”

Lite längre ned i texten står följande: ”Sedan anmälningarna mot kassan i höstas stigit med 65 procent inledde Justitieombudsmannen ... en granskning av verksamheten.

Den är nu klar och kritiken är svidande.

I beslutet slås fast att Försäkringskassan varit för långsam, erbjudit för dålig service och dessutom varit för svår att nå.

– Försäkringskassan hade helt enkelt inte lagt ned tillräckligt med eftertanke inför omorganiseringen” säger JO.

Det här går ju inte att prata bort, även om det låter här som om i stort sett allting är frid och fröjd och att problemen är på väg att lösas. Men verkligheten uppfattas ju som en annan av både JO och en rad personer som är kunder hos Försäkringskassan.

Själv har jag träffat många personer och haft många telefonsamtal om de här frågorna där människor har reagerat och känt sig misshandlade och felbehandlade. Tendensen till lite grann av skönmålning av utvecklingen som en del alliansföreträdare inklusive ministern har tycker jag vittnar om en viss brist på verklighetsförankring i sammanhanget.

Då är frågan: Går det att på något sätt finansiera en omläggning av Försäkringskassan? Går det att hjälpa till i den situation som råder i nuläget? Självklart förstår jag att inledningsfrasen i det här sammanhanget är att det inte finns några pengar och att de har anslag så att de klarar sig. Men det kanske inte heller är riktigt med sanningen överensstämmande. Det kanske behövs att man på något vis går in med ett extra stöd i sammanhanget.

Är det så att man kan expandera Regeringskansliet med 250 personer, vilket man gjorde 2008, öka krishanteringen med 35 personer och tillsätta 8 för EU-information är det i alla fall ett tecken på att det finns vissa resurser för att expandera administrativ byråkratisk verksamhet i det här landet. Det tycker jag ändå att man kan konstatera.

Är det dessutom så att regeringen ska ha 1 miljard extra för att ytterligare expandera Regeringskansliet under det kommande året är det rätt enkelt att konstatera att man i regeringen tydligen anser att det finns slantar för att expandera viss byråkratisk verksamhet i Regeringskansliet. Den här miljarden begär man trots att det finns ett anslagssparande där man kan disponera 1 miljard.

Det här är rätt uppseendeväckande. Här expanderar man Regeringskansliet och kräver ytterligare medel för att expandera ännu mer. Man

säger att orsaken är ordförandeskapet i EU som nu väntar. Men det här visar också att man skulle kunna titta på om man verkligen behöver alla de här pengarna. Skulle man inte kunna gå tillbaka för att se över och konstatera att det som händer inom Försäkringskassan är så pass allvarligt att man kanske måste minska lite på de byråkratiska, administrativa expansionsfunderingarna. Det kanske är så att det krävs lite effektivisering i den administration där ministern sitter och inte bara en hejdlös expansion som får pågå hur som helst medan försäkringstagarna ska dra åt svångremmen och pensionärerna skattediskrimineras.

Jag tycker nog att det finns en stabil hemläxa att göra för regeringen, särskilt efter JO:s konstaterande: Försäkringskassan hade helt enkelt inte lagt ned tillräckligt med eftertanke inför omorganisationen. Det är ytterst ett regeringsansvar.

(Applåder)

Anf. 24 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag hade tänkt avstå från att delta i den här debatten. Det har sagts väldigt mycket, men det är också mycket som är osagt.

Det är mycket diskussion om en historia som går långt tillbaka i tiden i stället för den historia som är mycket viktigare och som den här interpellationen egentligen handlar om. Vad har hänt när man har infört mängder med nya regler? Vad hände under hösten?

Det är sällan en myndighet skriver så starkt i sitt remissyttrande som Försäkringskassan har gjort om hur man ser på den stora förändring av sjukförsäkringen som den borgerliga majoriteten här i riksdagen applåderade igenom, hur kritisk man var till att över huvud taget kunna klara av att genomföra den. Det är klart att man inte klarar av hela den administration och den förändring som kom i det läget. Det borde regeringen ha insett. Det är det som är den stora orsaken till den här debatten.

Det är naturligtvis helt oacceptabelt att det tar så här lång tid. Det tror jag att vi alla i grunden är överens om. Men de signaler, den debatt och de förslag som vi i alla de här delarna har lagt fram har man från regeringens sida helt nonchalerat liksom från de borgerliga ledamöterna i utskottet och i kammaren. Alla de förslag vi har fört fram när det gällt att förändra en del av de här sakerna har ju avslagits.

Det förefaller inte heller som om vi i den här debatten får något ytterligare svar från ministern när det gäller de framställningar som finns i interpellationen. Ministern väljer att prata om helt andra saker. Vi har hört nästan till leda, vill jag påstå, om den rehabiliteringskedja som så att säga är lösningen på alla de här problemen. Jag har personligen inte sett mycket av rehabiliteringskedjan, och jag tror att det är få människor som över huvud taget har sett något av den.

En viktig del som Lars Gustafsson nämnde är den finansiella samordningen. Där har man lyckats med konststycket att till och med minska resurserna i stället för att fortsätta att bygga ut för de allra svagaste i vårt samhälle. De resurserna har man med hjälp av sin budgetteknik lyckats reducera under innevarande år. Det går bra att stå här i talarstolen och prata om att rehabiliteringen och stödet för människorna har gått framåt, men gå ut och träffa de människor som har behov av stödet. De ser inget av det i dag. De ser inget ökat ansvar hos de enda som ska ha ansvaret i dag, nämligen arbetsgivarna. Man har lutat sig mot reglerna och sagt att

arbetsgivarna kommer att sköta det på ett bra sätt. Det ser vi inget av i dag.

Bekymret för människorna är att de inte får de pengar de har rätt till i tid.

Ränta på försenade pengar har diskuterats i vår framställning och i diskussionen och debatten. Den frågan har helt nonchalerats av den borgerliga regeringen. Här önskar jag mig att ministern, med det som har sagts hittills, kommer med ett klagörande.

Under dessa dryga två år har vi fått veta att det inte finns tid att utreda men att regelförändringar måste genomföras. Det har vi mött i flera olika situationer, inte minst när det gäller förändringar i sjukförsäkringen. Det har inte funnits utrymme att prata om en socialförsäkringsutredning. Det hade funnits utrymme för en sådan under lång tid om det hade funnits någon vilja. I grunden finns inte viljan, utan regeringen har för avsikt att fortsätta att driva den politik som i grunden sparkar på de allra svagaste i vårt samhälle och gynnar dem som har det bra ställt.

(Applåder)

Anf. 25 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag förstår att oppositionen känner sig lite panikslagen. Man kan se hur vänsteralliansen får lägre Sifosiffror. Ni känner att ni måste tala om för svenska folket vad som gäller. Vad kommer de att få vänta sig när det gäller sjukförsäkringen av s, v och mp? Vad händer med förtidspensionerna? Kommer ni att återkalla dem för de nästan 3 000 människor som vill gå ut i arbete? Kommer ni att förändra den reform som folk applåderar? Folk väntar på besked. Jag förstår att ni känner er panikslagna och försöker hitta en anledning att ta en diskussion och ta till brösttoner.

Ska vi gå tillbaka till vad det här handlar om? Det är fråga om människor som inte fick sina ersättningar i tid. Det handlar speciellt om i somras. Då var det dåligt med utbetalningarna. Det var alldeles på tok för långa handläggningstider. Människor fick inte pengar att betala mat, blöjor och hyra. Vi är helt överens om att det är oacceptabelt och att det inte får gå till så. Att säga att det har med sjukförsäkringsreformerna att göra är fel. Vi ser nu att handläggningstiderna aldrig har varit så korta som de är nu. De är långt mycket kortare än de var när ni hade ansvaret för Försäkringskassan. Då var handläggningstiderna mycket längre. Nu är de kortare. Dessutom har vi genomfört en sjukförsäkringsreform som ska hjälpa människor. Jag tror inte att jag återigen behöver hänvisa till analyserna i Anna Hedborgs utredning för varför vi har gjort detta. Där står det: Att vara sjukskriven är att gå ned i ett svart hål av väntan. Jag har inte stillatigande kunnat ta del av detta.

Vad gör då regeringen åt de långa handläggningstiderna? Det är väl det som alla egentligen väntar sig att jag ska svara på, i stället för att vi ska börja diskutera en mängd andra saker som ni försöker föra in i debatten. Jag kan lova dem som lyssnar och tittar att jag inte accepterar dessa långa handläggningstider. Jag vet att Försäkringskassan inte gör det heller. Det är därför personalen har jobbat något så oerhört under detta halvår. Man har tagit in massor av extra arbetskraft för att komma till rätta med detta. Nu har vi historiskt korta handläggningstider. De har nästan aldrig någonsin varit så korta. Det har jag papper på om någon vill

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

titta på det. När ni hade regeringsmakten var handläggningstiderna mycket längre.

Jag har funderat inför morgondagens samtal med Försäkringskassan och styrelsen. Jag ska nu få en sann bild av hur situationen ser ut. Varken ni eller jag vet ordentligt förrän styrelsen och generaldirektören har förklarat situationen.

Jag har tittat på budgeten. När jag tittar på er budget för 2006 och vår budget för 2008 och 2009 kan jag klart se krona för krona att vi har lagt långt mycket mer pengar i budgeten än vad ni har gjort. Jag kan ge exempel, men jag ska inte tråka ut dem som tittar. Jag kan bara säga att det finns papper på att vi kan jämföra alliansbudgeten och Socialdemokraternas, Vänsterns och Miljöpartiets budget. Jag kan konstatera att i den treårsplan ni lade fram fattas många miljoner. Vi gav 500 miljoner mer än ni 2007. Då hade vi inte ens lagt fram förslag om reformerna. Vi gav 750 miljoner mer än ni 2008, det vill säga för innevarande år. För nästa år har vi precis lagt fram förslag om det som Försäkringskassan vill ha i sin budget.

Vill Gunvor G Ericson och övriga ändra svensk grundlag, som säger att jag som minister kan styra med resurser, regleringsbrev och uppdrag? Är det er uppfattning att jag ska gå in och styra i Försäkringskassans verksamhet? Jag ser fram emot att få reda på det nu, och därmed ska svensk grundlag förändras.

Anf. 26 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Sverige har i dag en klimatkris, en jobbkris och en otrygghetskris.

Anledningen till att jag ställde interpellationen var att jag ville ta reda på vad ministern vill göra för att se till att människor ska få ränta vid försenade utbetalningar. Hur avser ministern att komma till rätta med det stora ekonomiska underskottet? Jag är övertygad om att servicenivån påverkas av hur ekonomin för Försäkringskassan ser ut.

Vi har under debatten pratat mycket om det som har varit och vems fel det är. Jag är ganska trött på den typen av debatt. Vi är här och nu. De människor som inte får hjälp är inte hjälpta av att vi säger att det minsann var värre förr. Vi måste ta ställning till hur det är nu.

Om vi ser på statistiken började sjuktalen minska 2003. Sedan har det blivit lägre och lägre sjuktal. Det är bra, och det är vi överens om.

I regleringsbrevet från regeringen till Försäkringskassan står det att det ska lämnas en ekonomisk rapport den 19 januari 2009. Jag hoppas att Cristina Husmark Pehrsson har fått rapporten och tar del av den på ett bra sätt.

Jag hörde en viss antydning från både Solveig Zander och Lars-Arne Staxäng om att man skulle kunna tänka sig att betala ränta. Låt oss här i dag komma överens om att ministern också svarar på min fråga om räntan, det vill säga ja till att tillsätta en utredning. Vi hade ett sådant förslag i en motion 2007. Jag hoppas att ministern ändå skulle vilja säga att en utredning ska tillsättas så att det blir åtminstone någon kompensation för de människor som inte får sina pengar i tid.

Anf. 27 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Ett stenhårt och tuffare regelverk mot sjukskrivna och en illa sjösatt omorganisation inom Försäkringskassan, att man har struntat i varningarna från Försäkringskassans ledning om att åtgärdstakten är för hög och bristande resurser är orsaken till att vi står här i dag och för denna diskussion. Jag noterar att ministern inte kommenterar den skarpa kritik som JO har riktat när det gäller situationen inom Försäkringskassan och effekterna för allmänheten. Det är anmärkningsvärt att vi hittills inte har hört någon kommentar på den punkten.

Det har skett och kommer att ske en administrativ expansion inom Regeringskansliet. Man är beredd att plussa på med ytterligare 1 miljard trots att det finns ett anslagssparande på 1 miljard som kan användas. Det tyder på att det finns rätt rejält med resurser om viljan finns att lösa bland annat Försäkringskassans problem med vad som behövs under omorganisationstiden.

Men det vill inte ministern heller kommentera och diskutera.

Man kan ändå notera att på den ena sidan finns det resurser, och på den andra sidan ska det dras åt rejält. På den andra sidan är det sjuka, svaga människor i samhället som drabbas, och på Regeringskansliet har vi regeringen och dess egen administration. Jag tycker att det ger en rätt tydlig bild av hur balansen ser ut i den statliga förvaltningen, vilka frågor som prioriteras, vad som är angeläget att lösa och vad som inte är angeläget att lösa.

Jag tycker att ministern kanske skulle kosta på sig att försöka kommentera det läget, för det är faktiskt en rätt så uppseendeväckande expansion när man talar om att man vill ha 1 miljard till och man redan har expanderat rejält 2008.

Anf. 28 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Inledningsvis vill jag gärna kommentera ministrarnas sätt att prata opinionssiffror. För mig och för oss är det här en mycket viktigare fråga: Det är människors väl och ve. Den här debatten handlar över huvud taget inte om opinionssiffror, utan det handlar om de människor vi möter i vardagen, de människor vi möter när vi är ute i olika sammanhang i vårt samhälle. De lider väldigt illa av de regler som ni har skapat. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att det är på det sättet.

Jag missade det i mitt förra inlägg, men jag vill ge en stor eloge till den personal som jobbar inom Försäkringskassan. De har gått igenom en enorm omställning under det år som har varit och gör ett fantastiskt jobb. Det kan vi nog vara överens om. Men det räcker inte till. Det är möjligt att den omorganisation man genomför har gått alltför fort, och ovanpå det väldigt drastiska förändringar i sjukförsäkringen.

Handläggningstiderna är historiskt korta, säger ministern. Ja, det är väl väldigt positivt om det är på det sättet. Men det är i skenet av att vi har fått en sjukförsäkring där människor efter rätt så kort tid kvoterats ut ur sjukförsäkringen – de finns inte ens kvar i den sjukförsäkring som ni har skapat. Det är klart att statistiken på olika områden då blir väldigt bra.

Jag vill påstå att redan från 2003, när vi förändrade regelverken i de här sammanhangen och såg mer till människorna, började sjukfrånvaron minska. Den kommer att fortsätta att minska förhoppningsvis.

Men den stora frågan är: Varför har man den här attityden till de här viktiga frågorna? Jag skulle vilja ställa frågan: Hur många är det egentligen som har sorterats ut ur den sjukförsäkring ni nu har skapat från halvårsskiftet och som inte längre finns i den sjukförsäkring vi i dag pratar om?

Anf. 29 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Ja, handläggningstiderna är historiskt korta. Jag har inte hört någon som gläder sig åt att människor i dag nu i alla fall får sin ersättning i rätt tid, att handläggningstiderna är enormt mycket bättre än de var under den tidigare regeringens tid.

Försäkringskassan har fått fler miljoner kronor i budgeten av denna regering än vad den förra regeringen hade skrivit in. Man kan gå till budgeten och titta på det, för det är med sanningen överensstämmande. Vi har 1,2 miljarder kronor mer i budgeten till Försäkringskassan än vad ni har avsatt i er budget. Jag tycker att vi kan glädjas åt detta.

Vad som var bekymmersamt var sommarens handläggningstider. Vi är ju överens om att det inte får vara så. Det vet både jag och ni, och det vet Försäkringskassan. Det ska aldrig upprepas.

Jag har fortfarande inte fått något svar, och får det tydligen inte heller i den här debatten, varför ni inte ville ha en tillsynsmyndighet över Försäkringskassan. De betalar ut 1,2 miljarder kronor dagligen, och det finns ingen tillsyn. Det är rättsosäkert. Hur kunde den förra regeringen göra denna stora omorganisation utan att ha en myndighet som tittar över alla dessa pengar?

Budgeten, handläggningstiderna med mera är alltså viktigt.

Jag kan inte fråga Gunvor Ericson nu eftersom hon inte har någon replikrätt, och därför hoppas jag att jag så småningom i nästa debatt ska få svar på om Gunvor Ericson står för meningen "Vårt långsiktiga mål är en ekonomi utan ränta" i Miljöpartiets partiprogram 2006.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellationerna 2008/09:182 om varsel i Norrbotten och 187 om varsel i Dalarna

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Maria Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att motverka effekterna av varslen och uppsägningarna i Norrbotten. Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av det ökande antalet varsel och den ökande arbetslösheten i dels Dalarna, dels Sverige.

Inledningsvis vill jag säga att jag har besvarat många andra interpellationer och riksdagsfrågor med liknande frågeställningar. Regeringen har presenterat ett omfattande arbetsmarknadspolitiskt paket, vilket jag har redogjort för i mitt skriftliga svar som jag lämnade den 10 december

2008 avseende åtgärder för att mildra effekterna av varslen i Örebro län. Paketet finns närmare redovisat i propositionen *Åtgärder för jobb och omställning* (prop. 2008/09:97) som regeringen nyligen lämnat till riksdagen. I propositionen finns svar på Maria Stenbergs och Peter Hultqvists frågor, och därför sammanfattar jag endast kort propositionens innehåll.

Regeringens politik har skapat förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling och frigjort resurser för att hantera den rådande konjunkturavmattningen. För att möta de företag och människor som drabbas av varsel och nedläggningar har regeringen gett regionala samordnare i uppdrag att för regeringens räkning samordna insatserna lokalt och regionalt. Dessutom har regeringen inrättat en nationell samordningsfunktion i form av en statssekreterargrupp samt även presenterat ett stimulanspaket som omfattar ca 23 miljarder kronor under åren 2009–2011.

Paketet innebär bland annat att regeringen intensifierar förmedlingsverksamheten, utökar antalet platser i arbetspraktik, inför praktisk kompetensutveckling, förstärker nystartsjobben för att hjälpa de långtidsarbetslösa, satsar på fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och kommunal gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) samt föreslår att arbetslösa ska kunna få studiemedel med den högre bidragsnivån vid studier inom kommunal gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning. Dessutom föreslår regeringen stärkta infrastruktursatsningar och införandet av en skattereduktion också för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad (ROT-arbete) för att stärka efterfrågan på arbetskraft inom byggsektorn.

Detta är en kraftfull satsning som innebär att ca 60 000 personer 2009, 70 000 personer 2010 och 30 000 personer 2011 bereds möjlighet till antingen arbete, utbildning eller annan sysselsättning.

Anf. 31 MARIA STENBERG (s):

Fru talman! Jag får börja med att tacka ministern för svaret, även om jag måste erkänna att jag tycker att det har tagit alltför lång tid för ministern att svara eftersom jag lämnade in denna interpellation den 3 december.

Det känns alltid som att jag måste börja med att påminna om att Sverige är ett avlångt land och att det i sin tur innebär att förutsättningarna för människor och för företag kan vara olika.

Jag kan säga att Norrbotten består av 25 procent av Sveriges landareal men att vi norrbottningar tyvärr är endast 2,8 procent av Sveriges befolkning. Som ni förstår kan det då vara långa avstånd och glest mellan folk. Det innebär att den som blir av med jobbet eller varslas kan ha väldigt långt till ett nytt jobb eller en möjlighet till utbildning.

När nu varselvägen sköljer in över Norrbotten och 663 människor blev varslade om uppsägning bara i december månad skakar det om livet både hos människor och i företag där hemma. Känslan att bli varslad, att verkligen förlora jobbet eller gång på gång söka jobb och ändå inte få något jobb, är nog snarlik hos alla människor oavsett var i landet man bor. Men förutsättningarna, som sagt var, kan vara totalt olika beroende på var du bor och var du lever ditt liv.

Det är klart att det är skillnad för människor som bor nära städer och därmed har närmare till att söka nya jobb och utbildningsmöjligheter. Därför blir avstånden speciellt påtagliga för oss glesbygdsbor. Nej, för-

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

resten: Avstånden blir högst påtagliga för alla som förlorar jobbet, eftersom den moderatstyrda regeringen skyndar sig att besluta att arbetslösa minsann inte behöver en enda dag till att ställa om hela sitt liv för att kanske kunna ta det där nya jobbet eller utbildningen som fanns 25 eller 105 mil bort från familj och hem.

”Omställningstid” brukar det heta, men det gäller tydligen inte för människor som förlorar jobbet.

Under år 2008 varslades 2 360 norrbottningar, men hur många som redan har fått lämna sitt jobb är det svårt att hitta i statistiken eftersom visstidsanställda inte finns där. En tredjedel av alla dessa varsel i Norrbotten under 2008 finns inom den offentliga sektorn, det vill säga undersköterskor, lärare, kokerskor och elevassistenter – med andra ord: välfärdsarbetarna. Det finns nog ingen utom möjligtvis regeringen som tror att vi har sett slutet på varslen som tvingas fram inom kommun- och landstingssektorn.

När krisen nu slår skoningslöst ned i välfärden, hos ungarna på skolan och hos de gamla på sjukhemmen, finns det kommuner som Luleå som faktiskt vädjar om stöd från regeringen, men tyvärr gör de det för döva öron. Den moderatstyrda regeringen vägrar att lyssna på kommunerna. Inget stöd finns i sikte för kommunerna.

Min fråga blir naturligtvis: Varför, arbetsmarknadsminister Littorin, hörsammar regeringen inte kommunernas vädjan?

Anf. 32 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern!

Lågkonjunkturen slår nu mycket hårt. Arbetsförmedlingens prognoser pekar på att antalet arbetslösa kommer att öka från 6,2 procent till ca 9 procent år 2010. Hela 145 000 personer färre kommer att ha ett arbete: Samtidigt räknar regeringen i sin egen budget med ökade utgifter för socialbidrag under både 2009 och 2010. Det är allt fler som blir beroende av samhällets yttersta skyddsnät.

I Dalarna räknar Arbetsförmedlingen med att 1 400 personer färre kommer att vara i arbete i slutet av 2009. I industrisektorn blir det 700 färre jobb, i byggsektorn 100 jobb färre, och inom offentlig sektor blir det en minskning med 800. Däremot räknar man med en ökning med 200 jobb inom den privata tjänstesektorn.

Varslen i Dalarna har ökat månad för månad under hösten. I augusti var de 69, i september 104, i oktober 171, i november 603 och i december 962. Farhågorna är stora för att det under våren kommer att bli en andra varselvåg i företag som redan har varslat vid ett tillfälle. Situationen känns skakig, orolig och instabil.

Arbetsförmedlingen i länet tror att arbetslösheten kan komma att öka från i dag ca 6 000 personer till i värsta fall 13 000 arbetslösa 2010. I kommunerna i länet och i landstinget ligger nu stora sparbeting. Det handlar om indragna tjänster, nedlagda verksamheter och kvalitetsför-sämringar. Det spelar i stort sett ingen roll att regeringen påstår sig ha skickat pengar till kommunerna och landstinget. Så ser det ut i kommun efter kommun – ingen nämnd, ingen glömd.

Det ekonomiska läget är bland annat på grund av nya och kraftigt för-sämrade skatteprognoser mycket kärvt. Varsel och uppsägningar väntar i den offentliga sektorn.

Till sommaren kommer en stor och viktig grupp ut på arbetsmarknaden, nämligen de som slutar gymnasiet våren 2009. I Dalarna handlar det om 4 067 personer. Detta gäller alltså för år 2009. 2010 handlar det om 4 053. Vad kommer dessa personer att möta för verklighet, och vilka resurser är regeringen beredd att sätta in för att de inte ska bli arbetslösa?

Jag vill också påminna om Ungdomsstyrelsens rapport från november 2008, där man konstaterar att 90 000 ungdomar, 14 procent av alla unga mellan 20 och 25 år, under ett år inte hade haft vare sig utbildning eller arbete.

Min första fråga till ministern är: Vad är regeringen beredd att göra för att människor i företag som nu har låg produktion ska kunna övervintra och komma igen på sina jobb när konjunkturen vänder?

Fråga 2 är: Kommer regeringen att avsätta mer pengar till kommuner och landsting för att undvika varsel, uppsägningar och kvalitetsförsämringar?

Fråga 3 är: Är regeringen beredd att vidta några åtgärder för att alla de som nu går ut gymnasiet inte ska tvingas till arbetslöshet?

Anf. 33 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Dalarna är ett län som är starkt beroende av sin basindustri, ministern. Jag tänkte i mitt anförande lite grann beröra situationen i stålindustrin, som är väldigt betydelsefull inte bara för vårt län utan också för hela landet. Varslen har även på det området duggat tätt. På Outokumpu i Avesta är de 260 – mer än var fjärde – i Smedjebacken, en ännu mindre ort, är de 160, och på SSAB i Borlänge är de 200. Det är de senaste siffrorna vi har från tiden runt årsskiftet.

Den specifika situationen i Avesta, som är min hemort, är den att Outokumpu, som har stora planer på att investera, har skjutit upp investeringsbesluten. Delvis har man beslutat om investeringar som också är genomförda, men den större investeringen på drygt 5 miljarder har man i det här läget med en sämre orderingång naturligtvis valt att skjuta framåt i tiden.

Den stora utmaning jag möter när jag möter företag och fackliga organisationer är frågan hur man ska hitta resurser för att på ett bra sätt när konjunkturen vänder kunna möta en internationell marknad för det speciella stål som tillverkas i Avesta, en marknad som också ser ut att växa. Då är det överlevnadsfrågan för industrin som är det viktiga.

Mycket av den diskussion jag möter i företagen är den diskussion vi hade på 1970-talet när den så kallade 25-kronan fanns i bilden. Då gick samhället in och gav stöd till företagen när man bedrev utbildning. Inom parentes kan vi säga att behovet av utbildning i industrin är väldigt stort. Under den extrema högkonjunkturen de senaste åren har man inte riktigt gett utrymme för att utbilda personal. Nu ser man en möjlighet, men man har svårt att finansiera det. Här skulle jag vilja ställa frågan: Hur ser ministern på den typen av lösning, där man faktiskt kan behålla personal och få ett stöd från samhället för att vidareutbilda alla kategorier av personal för att sedan stå bättre rustad för framtiden? Jag tror att detta var en bra modell, och den borde man allvarligt ta upp och fundera på för att klara att möta framtiden på ett bra sätt.

I svaret tar ministern också upp samordnade insatser som regeringen har gjort för att samla upp de synpunkter som kommer in. Då skulle jag

vilja ställa frågan: Vad har samordnarna från Dalarna redovisat till regeringen? Vad är det för behov av insatser som man redovisar från samordnarna? Och vilka slutsatser har regeringen dragit av de förslag som har kommit från länet?

Anf. 34 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för ännu en debatt här i kammaren! Jag tänkte börja med att se bakåt. Det är viktigt att kunna sin historia om man ska kunna förstå vad som händer. Jag debatterar nu med en minister som säger sig tillhöra det nya arbetarpartiet och det nya moderata partiet. Det finns mycket nytt. Då skulle man kunna bli lite imponerad. Underförstått är ju något nytt något positivt och något gammalt är något dåligt. Men när det gäller den politik som arbetsmarknadsministern står för kan jag upplysa åhörarna här om att det inte finns något nytt i den.

Jag läste häromdagen en fantastisk bok, utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting, som beskriver välfärdens historia i Sverige. Den heter *Vem har ansvar för välfärden?* Där går man igenom olika delar av den svenska arbetsmarknadspolitiken. När jag kom till en av dessa delar kände jag plötsligt igen något som jag tyckte att jag hade hört förut. Man konstaterade att ministern står för en politik som säger sig inte längre behöva befatta sig med sysselsättningsskapande åtgärder under krisår. Det är den politik som ministern står för.

Ministern anser också att fullt arbetsföra personer i princip inte ska behöva sakna sysselsättning under förutsättning att de accepterar de villkor som erbjuds på arbetsmarknaden. Det är den politik som ministern står för.

Då undrar man: Var har jag hört detta, och var har jag sett detta? Jo, det är när jag läser en beskrivning av 1871 års fattigvårdslag som jag inser att den ordagrant återger de nya moderaternas arbetsmarknadspolitik.

Det är fantastiskt, för då inser man plötsligt att den politiken inte är ny. Den är gammal och möjlig och farlig att förtära, precis som allting som är för gammalt. Det som ministern letar fram i skåpen är 1871 års fattigvårdslag, och han kallar det för en modern arbetsmarknadspolitik. Det säger jag bara upplysningsvis.

Nu ska jag egentligen gå över till interpellationen. Jag skulle vilja fullfölja de frågor som har ställts av Kurt Kvarnström, Peter Hultqvist och Maria Stenberg.

Vi har haft många sådana här debatter, säger arbetsmarknadsministern i sitt svar. Det är sant. Inte bara i Örebro och Norrbotten och Dalarna, utan även i Skaraborg, har det funnits många förtvivlade rop på hjälp. Jag, som ledamot från Skaraborg, har fått ta del av väldigt mycket förslag och funderingar kring hur man skulle kunna ta sig ur den här krisen, om man då kan lämna 1871 års fattigvårdslag bakom sig och våga steget in i en modern arbetsmarknadspolitik.

Ett av de moderna förslag som har kommit är just det som Kurt nu tog upp, att man skulle kunna hjälpa folk med utbildning och att vara kvar i företagen och göra företaget och de anställda starkare tills krisen är över.

Människorna i Skaraborg och runt om i landet har slängts mellan hopp och förtvivlan. Ena dagen har statssekreteraren från Näringsdepartementet sagt: Jo, självklart, vi jobbar med frågan. Nästa dag har näringsministern kommit ut och dementerat och sagt: Absolut inte. Sådan där gammaldags socialdemokratisk politik ska vi inte föra.

Nästa dag läser jag mina lokaltidningar. Där lovar det lokala kommunalrådet detta: Jo, visst ska vi göra så här, för här har vi många arbetslösa på Volvo i Skövde. Självklart ska vi göra detta. Nästa dag träffar jag statssekreteraren i utskottet och frågar: Kan man göra en sådan här lösning och utbilda folk innan de blir arbetslösa? Då säger han: Nej, jag blev nog felciterad.

Döm om min förvåning när jag slog upp Göteborgs-Posten i morse och läste att ett antal riksdagsledamöter har varit och träffat Volvochefen och lovat honom att man ska göra en satsning på utbildning för anställda, så att de inte blir arbetslösa.

Det skulle vara spännande att höra: Har man nu för femte gången ändrat uppfattning, eller vad kommer ministern att ge för svar här? Är det möjligt att genomföra en sådan lösning eller inte? Det är väldigt många som väntar på det svaret. Vi vill ha ett riktigt svar nu och inte ett sådant här velande.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Först och främst ber jag naturligtvis Maria Stenberg om ursäkt för det sena svaret. Jag missade några tillfällen för interpellationsdebatter i december delvis som resultat av EU-arbete och annat.

Låt oss vara överens – om det är jag nog överens med alla motdebattörer här i dag – om att den internationella finanskrisens härjningar på svensk arbetsmarknad är någonting som vi alla är både bekymrade och oroliga över. Man skulle kunna uttrycka sig med pregnans och prata om år av en viss typ – ni vet ungefär vad jag menar.

Detta innebär dock inte att man står handfallen eller inte har en arsenal av åtgärder att försöka hantera och möta den här krisen med.

Jag ska försöka besvara de olika frågor som har kommit upp.

Jag noterade att Maria Stenberg pratade om omställning och flytt och underförstått, naturligtvis, om den slopade hundradagarsregeln, antar jag. Det är bara att konstatera att det är samma typer av skyddsregler som finns i dag i arbetslöshetsförsäkringen som fanns 2005 eller, för den delen, under lågkonjunkturen 2001–2002. Det handlar om tolvtimmarsregeln, den sociala hänsyn som ska tas till familj och liknande.

När det gäller stödet till kommunerna, som är en fråga som har kommit upp på flera olika håll, vill jag trots allt påminna om en sak. Om man läser SKL:s rapport, som presenterades rätt nyligen, ser man att den pekar på fortsatt ökade skatteintäkter under 2009, förvisso i en lägre takt än 2008.

Det är klart att med 8 miljarder mer i utrymme för kommunerna, tack vare den sänkta arbetsgivaravgiften, är ändå bedömningen att det här året är hanterbart.

Vad som gäller för 2010 får vi naturligtvis återkomma till i det ordinarie budgetarbetet. Där har till exempel finansministern redan angivit

beredskap för både fortsatt diskussion och analys, och det finns säkert anledning att komma tillbaka till det senare.

Peter Hultqvist pratar med stor oro, som jag delar, om de 4 067 nya ungdomar som lämnar gymnasieskolan i juni. Jag delar helt och fullt den oron.

När vi går ned i lågkonjunktur – så ser det traditionellt ut, inte bara i Sverige utan överallt – är det naturligtvis de med svagast förankring som puttats ett steg längre bak i kön. Det är de unga. Det är personer med utländsk bakgrund. Det är personer med långtidsarbetslöshet, sjukdomar och vad det nu kan vara.

Inte minst ungdomar har traditionellt sett i Sverige en svag position på arbetsmarknaden, delvis till följd av höga ingångslöner och, naturligtvis, en situation som gör att det har varit svårt under lång tid för ungdomar att ta sig in.

Ni lämnade efter er 100 000 ungdomar i utanförskap när vi tog över – det tredje sämsta landet i Europa. Det är naturligtvis någonting som vi har all anledning att vara oroliga för och ta itu med. Därför är det glädjande att så många har lämnat utanförskap och fått ett arbete att gå till bland ungdomarna.

Jag skulle kunna säga att det är en väldig tur att inte Socialdemokraterna regerar, för då hade de här 4 067 ungdomarna mötts av dubbelt så hög arbetsgivaravgift som de nu möts av. Jag skulle gärna vilja höra Peter Hultqvist förklara för de 4 067 ungdomarna varför det ska vara lättare att anställa dem när det är dubbelt så dyrt att anställa dem. Det är för mig obegripligt.

I grunden handlar det om sunda statsfinanser, ett fungerande banksystem, det faktum att vi har den mest expansiva finanspolitiken i hela Europa och därtill de 23 miljarder som vi presenterade i början av december och som finns i den proposition som jag hänvisade till i svaret.

Patrik Björck citerar lagstiftning från 1870-talet. Med all respekt Patrik Björck, men inte ens Patrik Björck kan väl tro på det han säger i det här fallet?

Det är 23 miljarder på tre år. Det är 60 000 personer bara i år som omfattas av detta. Det är 70 000 år 2010 och 30 000 år 2011. Det låter inte riktigt som den verklighetsbeskrivning som Patrik Björck levererar.

I min nästa omgång ska jag prata mer om den fråga som jag tycker är väldigt intressant och viktig. Hur kan vi möta den konjunkturuppgång som så småningom kommer? Det gäller alltså frågan om olika typer av utbildningsinsatser. Men min talartid är ute just nu. Jag återkommer.

Anf. 36 MARIA STENBERG (s):

Fru talman! När arbetsmarknadsminister Littorin påtalar att kommunerna har fortsatt goda skatteintäkter vill jag bara nämna att arbetslösheten i Övertorneå är 8,5 procent. I Pajala är den 6,9. I Haparanda är den 6,8.

Socialbidragskostnaderna har ökat med 60 procent i Haparanda och 46 procent i Överkalix, på tal om den stabila ekonomiska situationen för kommunerna.

Arbetslösheten har faktiskt ökat med 17 procent under ett år i Norrbotten. När den moderatstyrda regeringen tog över makten år 2006 fanns det ca 6 300 arbetslösa norrbottningar. I dag är det faktiskt över 7 000 arbetslösa norrbottningar. Det om något kan vi väl nu kraftfullt likna vid vad som brukar vara en viss annan moderat ministers favorituttryck: massarbetslöshet.

Massarbetslösheten sprider sig som en löpeld över Norrbotten och övriga Sverige just nu.

Som jag sade tidigare är 7 000 norrbottningar arbetslösa och väntar på ett nytt jobb eller chansen till en utbildning eller kompletteringar av sin utbildning. Jag tvivlar faktiskt starkt på att norrbottningarna tycker att det räcker med att arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin i sitt svar till Norrbotten konstaterar att han redan har svarat på liknande frågor och hänvisar till en debatt som handlar om Örebro läns situation.

Norrbottningarna nöjer sig inte med ett sådant svar från en ansvarig regering och dess statsråd.

Jo, jag har läst i regeringens proposition *Åtgärder för jobb och omställning* som handlar om stöd till nya arbetslösa i form av mer coaching och praktik. Men det är absolut ingenting till arbetsgivare, företagare, som nu ska ta emot och hjälpa de här arbetslösa med en praktikplats. Tror verkligen inte regeringen att även företagarna är klämda till max i dagsläget?

Det handlar om förstärkt stöd till nystartsjobb, men ni konstaterar i samma anda att det faktiskt kan bli rätt svårt att få till en plats med det här stödet, eftersom efterfrågan på arbetskraft minskar kraftigt. Ni själva bedömer faktiskt att nystartsjobben kan leda till en 60-procentig undanträngningseffekt när det gäller övrig sysselsättning på lång sikt.

Sedan var det ROT-avdragen och infrastrukturen, och så omfördelar ni platserna mellan högskolor och universitet.

Men det finns inte ett enda ord om välfärdens behov, inte en enda rad om hur lärarnas och undersköterskornas eller elevassistenternas framtid ska se ut. Det finns inte ett enda ynka paket till kommuner och landsting i kris.

Magert är en sammanfattning god som någon.

Jag tycker faktiskt att arbetsmarknadsministern när vi pratar om varsel över Norrbotten och Dalarna är skyldig att berätta om hur man ska säkra välfärden för medborgarna i Sverige i dag. Hur ska man se till att ungarna på skolan får den hjälp och det stöd de behöver? Hur ska man se till att de gamla har tillräckligt många människor som hjälper dem med deras dagliga behov? Ni verkar uppenbarligen inte ägna en enda tanke åt det, trots att det finns väldigt många av era egna partikamrater runt om i landet i kommuner och landsting som menar att en ansvarsfull regering borde se att det finns behov ute i välfärden. Kommuner och landsting behöver ett större stöd från regeringen i dag när vi pratar om den finansiella krisen.

Därför tycker jag att arbetsmarknadsministern är svaret skyldig här och nu om hur man tänker när det gäller kommuner och landsting. Socialbidragskostnaderna ökar till exempel i Haparanda med 60 procent.

Anf. 37 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! För ett antal år sedan var det 50 000 ungdomar som varken hade haft jobb eller utbildning under det senaste året. Det har fram till den 25 november 2008 vuxit till 90 000. En ökad andel av dem som uppbär socialbidrag är ungdomar.

Vi har nu föreslagit en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgi-
varavgiften för de företag som anställer en arbetslös ungdom. Vi vill
också ge 10 000 långtidsarbetslösa ungdomar chansen att få ett prova-på-
jobb, få referenser och skaffa sig ett yrke.

Av den satsningen riktas 5 000 platser till första-jobbet-avdraget som
är en skattereduktion för arbetsgivare på två tredjedelar av lönen. Vi vill
också satsa på 5 000 platser i lärlingsutbildning. Vi riktar särskild upp-
märksamhet på problemet med dem som går ut gymnasiet och ungdomar
som riskerar att möta en arbetsmarknad som inte vill ha dem. Det är ett
mycket viktigt problem.

När det gäller situationen i Dalarna kan jag bara konstatera att det
finns en pessimism i näringslivet. Den pessimismen är inte bra. Den
skapar en ekonomisk nedåtgående spiral.

Det blir inte bättre av att landets arbetsmarknadsminister står här i
kammaren, har ett pessimistiskt och passivt synsätt och säger att frågan
om jobben bara går att påverka marginellt. Det är ingen bra signal till
vare sig näringsliv eller fackliga organisationer.

Det finns många positiva exempel på företagare som strider i motvind
och gör allt de kan även i den här situationen. Men när vi har företag som
EM Eriksson i Borlänge, Adecco i Falun, Ernst Express i Avesta, SSAB
och Avesta Jernverk som varslar personal står det för någonting. Då
räcker det inte med åtgärder som att tillsätta länssamordnare mot krisen
som för övrigt, om jag har förstått det rätt, är människor som dessutom är
belastade med rätt så mycket andra arbetsuppgifter.

Åtgärder som jag tror är nödvändiga är ett rejält stimulans- och rädd-
ningspaket till den kommunala sektorn. 15 miljarder på tre år skulle
betyda mycket. SKL har krävt 5 miljarder som en inledning. Deras pro-
gnoser visar att det är ungefär 100 kommuner i Sverige som kommer att
notera ett underskott 2009. Det är alltså en tredjedel av landets kommu-
ner.

Det behövs ett ordentligt spetskompetenslyft som ger människor i fö-
retag med låg produktion möjlighet att utbilda sig och komma tillbaka
när produktionen åter ökar.

Det behövs ett ROT-program som omfattar även hyresbostäder och
offentlig sektor, exempelvis skolor.

Vi måste satsa på fler platser på vuxenutbildning, högskola och kvali-
ficerad yrkesutbildning. Här har vi ett program som är betydligt mer
långtgående än det regeringen föreslår.

Vi måste återigen satsa på utbildningsvikariat i kommuner och lands-
ting. Personal kan då utbildas under en period och ersättas av personer
som är arbetslösa.

I vårt län finns en rad infrastrukturprojekt. Järnvägen Falun–Bor-
länge, Bergslagsbanan, det så kallade E 16-projektet Gävle–Oslo, vägen
Enköping–Idre, Bergslagsdiagonalen och Förbifart Mora är exempel på
sådant som det går att ta itu med.

Regeringen kan göra betydligt mer än vad den gör. Såväl LO, TCO som näringslivet har kritiserat det man tycker är en passiv hållning. Det är för lite, och det är för sent. Det är intrycket.

Jag har nu nämnt ett antal förslag som kommer att kunna ge resultat. Då är min fråga till ministern: Är ministern beredd att ta till sig något av de förslag jag har nämnt för att minska arbetslösheten och bekämpa jobbkrisen?

Prot. 2008/09:63
27 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 38 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Det är inte så ofta jag debatterar med ministern i den här typen av frågor. Det kanske var det som föranledde att jag inte fick svar på någon av de frågor jag ställde. Jag tänker därför upprepa mig lite grann.

Jag höll mig konkret vid en viktig motor i vårt län. Det är basindustrin. Jag har specificerat mig när det gäller stålindustrin, men jag kan också peka på pappersindustrin. Den har signaler om att den också är på väg in i dåliga tider. Men där har man under de senare åren trott mycket på förutsättningarna i vårt land. Man har investerat rejält och har kanske förutsättningar att fortsätta att investera.

Det här är väldigt påtagligt i stålindustrin och i Avesta, där man nu har skjutit på det här. Den diskussion jag lyfte upp tyckte jag var värdefull att få någon tanke kring. Tjugofemkronan som kanske var innan arbetsmarknadsministern blev aktiv var ett väldigt positivt inslag. Människor vidareutbildade sig med stöd till företagen och behövde inte gå ut i en passiv arbetslöshet som många tvingas göra.

Det tror jag är något som man måste fundera på. Det är det vi ser att andra länder gör runt omkring oss. Varför gör vi ingenting i Sverige? Det ansvaret ligger naturligtvis hos regeringen. Både företag, som jag sade, och fackliga organisationer efterlyser det som ett mycket bra exempel.

Mina andra frågor handlade om de samordnare som ministern redovisar i sitt svar. Vad har de redovisat för underlag till regeringen utifrån vårt län? Den typen av åtgärder borde finnas med om man har redovisat det och framfört det i diskussioner som har förts.

Vilka slutsatser drar regeringen av det här? Har man tagit till sig något av samordnarnas förslag? De har bara förslagsrätt. De har ingen beslutanderätt och inga pengar. Det är regeringen som har fulla ansvaret för att fullfölja det här.

Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern, men jag tror att arbetsmarknadsministern missförstod mig lite. Jag menade inte alls att jämföra krontal med 1871 års budget. Det existerade inte ens miljarder på den tiden. Det var meningen, ideologin som var densamma, övertron på marknaden och misstron mot de arbetslösa. Det var det man kunde läsa in i 1871 års fattigvårdslag som är identisk med den politik som arbetsmarknadsministern bedriver.

Jag ställde precis som Kurt Kvarnström en konkret fråga – Kurt ställde fler, jag ställde en. Jag fick inget svar på den tyvärr. Det är en fråga som jag har ställt förut som jag ställer nu igen, som fackföreningarna har ställt, som arbetsgivarna har ställt, som samordningsmännen som Kurt

Kvarnström hänvisade till har ställt och nu även de borgerliga riksdagsledamöterna från Västsverige. De hävdar att det är rimligt att tänka sig att man går in och tillsammans med företagen finansierar utbildning som gör att de anställda kan stanna kvar i företagen, bygga upp sin kompetens och se till att företaget är starkt när man går ur krisen.

I dag är det möjligen bara arbetsmarknadsministern och arbetsmarknadsministrarnas kolleger som tycker att det är ett dåligt förslag. Hittills har regeringen sagt nej till det här.

Statssekreteraren på Näringsdepartementet tycker att det är ett utmärkt förslag, till och med så att man arbetar med det. Det finns tydligen långt gångna förslag på Näringsdepartementet där man arbetar med frågan.

Riksdagsledamöter från den borgerliga majoriteten tycker att det här är bra. Volvochefen tycker att det är bra. Metall tycker att det är bra.

Alla som över huvud taget vill svensk industri någonting gott tycker att det här är ett bra förslag. Vad säger arbetsmarknadsministern i dag?

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag är ledsen, men om ni är fyra stycken som ställer frågor i 16 minuter och jag har fyra minuter på mig att svara hinner jag inte med alla på en gång. Men jag aviserade ändå att jag skulle gripa mig an de sista frågorna i den här omgången.

Grundfrågan här är naturligtvis en bra frågeställning: Varför inte låta personer som riskerar att bli varslade eller bli av med sina jobb gå kvar hos de arbetsgivare de har och i stället få utbildning eller varva utbildning och anställning och på det sättet kunna undvika arbetslöshet eller åtminstone kunna övervintra eller vad vi nu kallar det för? Jag tycker att det är en behjärtansvärd fråga. Och det finns all anledning att gå igenom vad det finns för olika alternativ och hur man skulle kunna hantera det.

Det som har förekommit i debatten har till exempel varit permitteringslöner, någon form av permitteringslönesystem. Det har förekommit diskussioner om den så kallade Gimomodellen från Sandvik, där man hade ett slags deltidss-kassa varje fredag. Ja, det finns flera olika varianter på detta. Mitt svar på den frågan har varit ungefär så här. Först och främst är min grundinställning att resurser som vi har i budgeten till arbetslösa bör gå till arbetslösa och inte täcka lönekostnader i privata företag. Skälet till det är att vi inte har så väldigt goda erfarenheter av permitteringslönesystemet på 80-talet. Det var bland annat därför som Socialdemokraterna avskaffade det systemet den 30 juni 1995. Det har visat sig att det finns en ganska stor trubbighet i det systemet. Det riskerar att bli både dyrt och ganska ineffektivt. Det behöver inte innebära att frågan är fel, men svaret permitteringslöner tror jag är fel svar. Det förstärker den slutsatsen om man läser verkstadsavtalet, om man läser det som Metall har kommit överens om med Teknikarbetsgivarna.

I verkstadsavtalet, Patrik Björck, har Metall gått med på att avstå från turordningsreglerna i LAS. Det tycker jag är en oerhört märklig ordning. Det skulle innebära att vi får ett A-lag, ett B-lag och ett C-lag på arbetsmarknaden – ett A-lag som är kvar, ett C-lag som blir uppsagda och ett B-lag där företaget självt med Metalls goda minne kan välja ut dem som de vill ha kvar. Jag undrar hur den ordningen stämmer överens med Patrik Björcks ideologiska grundsyn.

Slutsatsen är, för att återgå till grundfrågan, att det inte finns några garantier i permitteringslönesystemet. Även om naturligtvis vi som befinner oss i det här rummet och runt omkring på allvar kan tro på framtiden för Outokumpu – jag har varit där – Sandvik i Sandviken – jag har varit där också – Volvo i Göteborg – jag har varit där också – och deras framtidsutsikter och de fantastiska produkter som deras duktiga medarbetare arbetar med, så vet vi ingenting om när marknaden vänder. Vi vet ingenting om vilka olika teknologier som hör framtiden till. Vi kan tro och vi kan hoppas, och risken är det aktieägare som står för och inte nödvändigtvis skattebetalare.

Vad ska man då göra? Ja, kanske det är utbildning som behövs, vilket är sant i bra många fall. Inte minst de unga som riskerar att få lämna och som kanske inte har fullständiga gymnasiebetyg och annat ska naturligtvis beredas plats på gymnasieskolor, på yrkesvux, på kommunal vuxenutbildning och vad det nu kan vara. Det är därför vi har tillskjutit mycket resurser i det här paketet just för det.

Man kan vara arbetslös men kanske inte behöver utbildning. Jag var i Göteborg och träffade Metallklubben, och deras medlemmar säger: Vi vill inte ha någon Amsutbildning, vi vill ha ett jobb att gå till. Det är naturligtvis helt rimligt. Då finns det resurser inom ramen för arbetsmarknadspolitiken, 3 ½ miljard extra i år.

När det gäller de som är varslade vill jag påminna om ESF-rådet, Europeiska socialfonden, med 12,6 miljarder under den här ramperioden – pengar som är redo att sökas. Det finns en medfinansiering från statens sida som är inlagd i budgeten. Tyvärr har vi alldeles för få ansökningar. Men vi jobbar väldigt hårt tillsammans med svenska ESF-rådet på att öka antalet ansökningar för att på det sättet, som Scania i Södertälje till exempel, kunna erbjuda anställning i stället för uppsägning.

Anf. 41 MARIA STENBERG (s):

Fru talman! Jag ska återgå till det som jag tycker är väldigt viktigt i min interpellation, nämligen varslen i Norrbotten. Fjärde kvartalet 2008: Luleå 659 varslade, Kalix 102 varslade, Arvidsjaur 18 varslade och så vidare. Det var det min interpellation handlade om och det som jag helst ville debattera med ministern.

Jag ska avsluta den här debatten med att berätta, när vi nu pratar om ungdomsarbetslösheten och ministern hänvisar till förra regeringen, att under det här året när arbetsmarknadsminister Littorin och hans regering har styrt i Sverige har till exempel arbetslösheten bland ungdomar i Piteå ökat med 35 procent. Långtidsarbetslösheten bland dem har ökat med 67 procent under er regeringstid. Så tydligen funkade inte den moderatstyrda regeringens faktiskt ganska cyniska politik för unga, att en sämre och dyrare a-kassa skulle ge dem större möjligheter till nya jobb. Det blev bara en ytterligare orättvisa.

Åter till frågan om vuxenutbildningen och den kommunala vuxenutbildningen. Det verkade ju så himla lätt i början för den moderatstyrda regeringen att med ett enda pennstreck i budgeten ta bort stora delar av komvux och arbetsmarknadsutbildningarna. Organisationerna ute i kommunerna rasade fullständigt samman. Bortglömd var tydligen insikten om att det är så mycket lättare och att det går så mycket fortare att radera någonting än att bygga upp det på nytt igen. Och det är priset för

denna raseringsiver från den moderatstyrda regeringen som nu ska betalas av människor som är arbetslösa eller varslade och av de unga vuxna. Det är trist och det är orättvist, men det är den verklighet som norrbottningar och övriga medborgare i det här landet lever i just nu.

Anf. 42 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag kan konstatera att några pengar till kommunerna verkar det inte bli, och några pengar till landstingen verkar det inte bli. Vi har olika uppfattningar om verkligheten i kommuner och landsting. Jag ser en nedskärningsvåg som är rätt så brutal och omfattande, och det är stor risk för att det kommer varsel under våren. Ministern ser en annan verklighet, så här har vi olika uppfattningar. Jag tror att det vore oerhört klokt att gå in med pengar från regeringens sida för att värna kvaliteten men också värna jobben och inte spåda på arbetslösheten.

När det gäller ungdomssidan spårar jag mer välvilja och allmänna formuleringar än nya förslag som leder till någonting. Jag har presenterat ett antal förslag som ministern hittills inte har kommenterat.

När det sedan gäller företagen tror jag att om man har låg produktion ska man försöka satsa på att utveckla personalen, utbilda personalen och se till att de kan komma igen när man har en högre produktion, när konjunkturen vänder. Det är ett bra sätt för alla att övervintra. Men då krävs det någon form av utbildningsstöd. Då krävs det ett spetskompetenslyft. Då krävs det att man är beredd att göra något.

Ministern hänvisar nu till ESF-rådet. Men min fråga är: Är du kategoriskt emot utbildningsstöd i företag eller kan du säga ja till det? Svara ja eller nej! Det är rätt enkelt och tar bara någon sekund.

Slutligen kan jag notera att vi i vårt budgetalternativ för tre år har ungefär 30 000 fler platser per år i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, yrkesvux, komvux, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildning än vad regeringen har i sin budget. Utöver det har vi 20 000 platser i spetskompetenslyft och 5 000 i utbildningsvikariat. Här har vi alltså en rätt så rejäl satsning för att kunna möta alla behov. Jag tycker att regeringen skulle ta till sig det. Det är dags att ta ut steglängden och göra mer än vad man gör i dag.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.48 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 43 JAN ERICSON (m):

Fru talman! Patrik Björck nämnde vårt möte i går med alliansen i Göteborg då vi träffade lokala politiker och företagsledare och diskuterade krisen i fordonsindustrin. Eftersom jag var på plats ska jag berätta lite grann om vad som egentligen sades vid detta möte.

Det bollades många idéer och förslag på mötet. Det var helt uppenbart att det stora problemet var att kunderna på exportmarknaderna saknar likvida medel. Det var också mycket diskussion om hur man ska kunna värna om kompetensen i de stora fordonsföretagen. Däremot utfärdades det givetvis inga löften från någon i alliansen om att det skulle vara statliga pengar som skulle skjutas till för utbildning. Det vill jag tydligt säga.

Jag kan inte heller låta bli att reflektera över att flera av de stora börsföretag som nu begär statlig hjälp för att kunna utbilda sin personal i stället för att varsla delade ut många tiotals miljarder till sina aktieägare under den senaste högkonjunkturen – allt för att hålla nere storleken på sina kassor. En bråkdel av dessa pengar hade räckt för att bekosta en ganska omfattande utbildning. Nu är det dock som det är.

Man kan fråga sig om det är statliga pengar som nödvändigtvis ska bekosta denna form av utbildning av personal i företagen. Jag vill fråga ministern om inte Europeiska socialfonden har en del intressanta program som man kan använda just för att utbilda personal som är sysselsatt och alltså inte varslad.

Anf. 44 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Nu är det hög tid att ge besked, arbetsmarknadsministern. Det går inte att hur länge som helst prata runt en mycket konkret fråga. Är regeringen beredd att stötta de företag som har utbildningsplaner för sin personal för att undvika uppsägningar och för att ha en bra beredskap när konjunkturen vänder?

Låt mig ta ett konkret exempel. I går besökte jag Finnveden Bulten AB i Hallstahammar. Ägaren har åtminstone tre företag som gör kvalificerad skruv till bilindustrin i Sverige, Tyskland och Belgien. Den del av företagsledningen som jag träffade berättade att såväl i Tyskland som i Belgien går staten in och hjälper företaget för att behålla personalen.

Man ställde en högst berättigad fråga som jag tycker att statsrådet ska svara på. Var tror statsrådet att ägaren är beredd att starta verksamheten när konjunkturen vänder? Är det i det företag som har kunskapen – som är den viktigaste investeringen och kapitalet – och som kan sätta i gång direkt när ordern kan verkställas? Eller är det i den industri som har tvingats göra sig av med sin personal och får räkna med minst sex månaders uppstart för att få tag i den arbetskraft som krävs? Det handlar nämligen om kvalificerade arbetsuppgifter i den enda fabrik i Norden som tillverkar just denna rostfria skruv till bilindustrin. Detta är bara ett exempel. Vi skulle kunna nämna många fler om vi hjälptes åt här i kammaren.

*Svar på
interpellationer*

Kravet är entydigt. Det kommer från samordningsmän, fackföreningsrörelse – IF Metall, Unionen och andra – arbetsförmedling och företagsledning. Varför inte ge ett konkret besked?

Vem är det människor ska lyssna på? Ska Leif Johansson i Göteborg lyssna på Eva Flyborg som säger: Jovisst, så ska det bli? Eller ska han lyssna på Sven Otto Littorin som säger: Nja, egentligen inte? Ska man lyssna på Centerns partisekreterare och ett centerpartistiskt kommunalråd i Västra Götaland som säger: Det är en bra idé, den ska vi genomföra? Eller ska man lyssna på Jöran Hägglund som säger: Nja, det ska vi nog inte göra?

Vad är det som gäller? Det vore enkelt för arbetsmarknadsministern att ge ett besked här i kväll. Då kan samordningsmännen stryka det från sin kravlista, Leif Johansson får hitta andra idéer och arbetstagarna får ett tråkigt, negativt och rent av destruktivt besked. Men det är i alla fall ett besked.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Beskedet är enkelt. Det blir inga permitteringslöner. Det har jag sagt många gånger förut och kommer att fortsätta säga. Skälet är att vi inte vill göra det som Berit Högman och Socialdemokraterna vill, nämligen skyffla över hundratals miljoner av skattebetalarnas pengar till amerikanska ägare i de stora företagen – pengar som borde gå till att ta hand om arbetslösa och få dem tillbaka i arbete. Så enkelt är det.

Jag förstår inte riktigt. Vill Socialdemokraterna införa permitteringslöner? Vill Patrik Björck, till exempel, se till att man frångår turordningsreglerna i LAS som man gör i Metalls verkstadsavtal? Är det er poäng? Det är märkligt.

Låt mig svara på några av Peter Hultqvists frågor som jag inte hann med att svara på förut. När det gäller kommunerna har Anders Borg flaggat för att man i den ordinarie budgetprocessen kommer att titta över också kommunernas ekonomi i framtiden. Det får Peter Hultqvist säkert anledning att debattera med finansministern om så småningom.

Det är bra att Socialdemokraterna är aktiva när det gäller ungdomsarbetslösheten. Vi kommer att ha en interpellationsdebatt på det temat strax. Det är bra. Problemet uppstår när man räknar ihop det. Först höjer ni arbetsgivaravgifterna med 20 miljarder, sedan har ni kommit på en idé som kan jämföras med nystartsjobb för unga och lägger tillbaka några hundra miljoner. Det är bra att ni ansluter er till den idén, men det blir en dålig ekonomi och en dålig arbetsmarknad för ungdomar.

När det gäller Jan Ericsons fråga om ESF-rådet är det helt korrekt. 12,6 miljarder, varav hälften är samfinansierat över den svenska statsbudgeten, står redo under programperioden för att just kunna erbjuda den typ av utbildningar som kan behövas. Det är precis det som samordningsmännen jobbar mycket aktivt med tillsammans med svenska ESF-rådet. Vi har varit mycket pådrivande gentemot kommissionen för att få tydligt besked om att pengarna kan användas på det sättet.

Slutligen vill jag som svar på Kurt Kvarnströms fråga säga att den 11 februari ska samordningsmännen träffa statssekreterargruppen och redovisa sina önskemål.

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Berit Högman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka arbetslinjen och tryggheten för dem med dålig förankring på arbetsmarknaden. Berit Högman har också frågat mig vad regeringen avser att lämna för svar till EU-kommissionen vad gäller kommissionens ifrågasättande av de svenska reglerna för visstidsanställning i LAS.

Berit Högman påtalar att en visstidsanställd med mellanliggande arbetslöshetsperioder har fått sin arbetslöshetsersättning försämrad. Det är förändringen som innebär att ersättningen beräknas på tolv månader i stället för sex månader som påverkar denna grupp. Med de tidigare reglerna kunde en person få full arbetslöshetsersättning efter ett säsongsarbete eller annat tillfälligt arbete. Enligt min mening gynnar det inte arbetslinjen utan ökar i stället risken för att människor ska hamna i en rundgång mellan tillfälliga arbeten och arbetslöshetsersättning.

Deltidsbegränsningen leder inte, som Berit Högman påstår, till att arbetslöshetsersättningen försämrats för den som tar ett deltidsarbete. Om den som är helt arbetslös vill pröva ett deltidsarbete för att se om det leder till det heltidsarbete han eller hon vill ha kan 75 ersättningsdagar användas som utfyllnad till inkomsterna från deltidsarbetet. För en person som arbetar 75 procent innebär detta att han eller hon kan arbeta deltid i över ett år och samtidigt få ersättning från arbetslöshetskassan. När deltidsdagarna är förbrukade kan personen återigen söka arbete på heltid och får då samma ersättning som om han eller hon inte hade tagit deltidsarbetet. Tidigare kunde deltidsarbetslösa få arbetslöshetsersättning som utfyllnad under många år, vilket gjorde att de riskerade att fastna i ofrivillig deltidsarbetslöshet.

Berit Högman anser att förändringarna i arbetslöshetsersättningen drabbar människor med svag anknytning till arbetsmarknaden. Men förändringarna syftar tvärtom till att förhindra att människor fastnar i en svag position på arbetsmarknaden och till att det ska vara lönsamt att arbeta. Det är innebörden i arbetslinjen för den här regeringen.

När det gäller Berit Högmans andra fråga svarade regeringen i maj EU-kommissionen på ett antal frågor avseende den svenska regleringen av tidsbegränsade anställningar och hur de förhåller sig till det så kallade visstidsdirektivet. Kommissionen återkom i slutet av förra året med några kompletterande frågor som ska besvaras i början av mars 2009. Ett svar bereds för närvarande.

Jag vill inte föregripa svaret till kommissionen, men vår utgångspunkt är fortfarande densamma som i våras: att den kombination av tidsgränser och objektiva skäl som finns i lagen (1982:80) om anställningsskydd avseende tidsbegränsade anställningar är tillräckliga åtgärder för att motverka missbruk av upprepade visstidsanställningar.

De arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger enligt regeringens mening goda förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättningsnivå. En central del av regeringens politik är att bryta utanförskapet och skapa fler arbeten. Regeringens utgångspunkt är att en förenkling av lagstiftningen och färre restriktioner

*Svar på
interpellationer*

för tidsbegränsad anställning på det sätt som genomförts kommer att underlätta rekrytering och nyanställning och därmed bidra till att fler arbetstillfällen skapas.

Jag vill avslutningsvis påminna om att det går att göra avsteg från lagens regler om visstidsanställningar genom kollektivavtal, och jag utgår ifrån att parterna om avsteg görs inte bryter mot visstidsdirektivet.

Anf. 47 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret på min interpellation som berör dels visstidsanställningar i stort, dels lagstiftningen i förhållande till EG-rätten som TCO särskilt har uppmärksammat.

Andelen tillfälligt anställda har ökat från 10 till 17 procent sedan 1990. I åldersgruppen upp till 24 år är det faktiskt 57 procent som har en tillfällig anställning. För många ungdomar är det en utopi att få ett fast jobb. Det känns åtminstone så.

Andra som drabbas hårt av detta är kvinnor och människor med utländsk bakgrund. LO-yrkena är kraftigt överrepresenterade.

Visstidsanställningar innebär sämre löneutveckling, mindre möjlighet till utbildning, lägre sjuk- och arbetslöshetsersättning och lägre pensioner, vilket leder till ytterligare ekonomiska orättvisor, såväl nu som i framtiden, mellan kvinnor och män. Visstidsanställningar innebär också ofta mindre inflytande på jobbet och sämre stöd av chefer. Arbetsplatser blir tystare, arbetsmiljön blir sämre och arbetstillfredsställelsen hos den enskilde blir mycket mindre.

Dessutom bidrar den svaga kopplingen till arbetsmarknaden till en försvagning av etableringen i samhället, särskilt för de unga. Det är omöjligt att få lån till en bostad, till en bil eller till någonting annat som handlar om att fast etablera sig.

Som lagen nu har utformats av den borgerliga regeringen kan fler korta anställningar staplas på varandra under mycket lång tid. Regeringen bestrider inte TCO:s påstående att det faktiskt går att ha tillfälliga anställningar fyra till fem år. Det är också det som anmälan till EU-kommissionen gäller.

Då säger arbetsmarknadsministern att det är så bra eftersom det blir fler jobb.

Hur kan vi se det i dag? Långtidsarbetslösheten har bitit sig fast. Sanningen är att med Moderaternas definition av U-ordet, utanförskapet, har utanförskapet faktiskt ökat i det här landet med 4 600 personer. 96 000 människor varslades förra året. Det debatterar vi mycket, men inget om de visstidsanställda som kanske får gå till och med på dagen. Det syns ännu inte i statistiken. Vi vet inte hur många de är, bara att de är väldigt många.

För mig rimmar detta väldigt dåligt med en arbetslinje. Det är om inte en lögn så åtminstone en väldigt förskönad bild av visstidsanställningen som arbetsmarknadsministern ger.

Jag kan ta Börje som exempel. Han får ett vikariat på sex månader i Norge som byggnadsarbetare. Det är ganska bra betalt – 21 000 kronor i månaden. Han kommer hem, blir arbetslös och söker a-kassa. I arbetsmarknadsministerns system får han drygt 8 000 kronor att leva på. I det förra systemet fick han dubbelt så mycket – 16 000 kronor.

Jag kan även ta Lotta som exempel. Hon jobbar halvtid med en lön på 11 000 kronor i månaden. Men hon har barn, och hon vårdar ibland sjukt barn och är ibland sjuk själv – i snitt tre dagar i månaden. Lotta blir uppsagd från sitt jobb. Vad händer? Med dagens system får Lotta ingen ersättning alls eftersom hon inte uppfyller arbetsvillkoret. I det gamla systemet hade Lotta i alla fall 8 800 kronor att leva på och kunde lägga kraft på att söka jobb. Nu får Lotta lägga kraft på att överleva.

Detta kan omöjligt vara en arbetslinje. Detta är en bidragslinje därför att det tvingar människor att söka försörjningsstöd. Då blir frågan: Var finns arbetslinjen i Moderaternas arbetsmarknadspolitik i dag?

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Den finns i utvecklingen under de senaste åren.

Jag delar Berit Högman bild av de nackdelar med visstidsanställningar som går att se. Det är självklart så att en fast anställning är att föredra. Det ger utrymme för precis det som Berit Högman talar om – delaktighet, uppmärksamhet och utbildning som en bra arbetsgivare ger sina medarbetare.

Samtidigt kan det vara en bra inkörsport med en visstidsanställning om man därigenom får det lättare att så småningom kunna ta ett fast heltidsarbete.

När man tittar lite grann på statistiken märker man att det i huvudsak är de fasta anställningarna som har ökat i antal under de senaste åren. I jämförelse med det fjärde kvartalet 2006 var antalet fast anställda personer drygt 160 000 fler det fjärde kvartalet 2008. De fasta anställningarna ökade med 160 000 personer under de första två åren av denna mandatperiod. Samtidigt har det under framför allt 2008 skett en tydlig minskning av antalet tidsbegränsade anställda. Det var fjärde kvartalet 2008 drygt 70 000 färre tidsbegränsade anställningar jämfört med fjärde kvartalet 2007. Det är en väldigt kraftig nedgång av antalet visstidsanställda och en kraftig ökning av antalet fast anställda. Det är väldigt glädjande.

När det gäller deltidsbegränsningarna i a-kassan och liknande som delvis också berörs i denna interpellation är min kritik mot det gamla systemet att det var ett sätt för arbetsgivare att skyffla över kostnaderna för oförmågan hos många arbetsgivare att erbjuda heltidstjänster till dem som vill ha det på de enskilda och på skattebetalarna när man hade ett system där man i extremfallet kunde deltidsstämpla i upp till 18 år. Vi har debatterat detta flera gånger i olika debatter i kammaren. Det fanns goda exempel på framför allt offentliga arbetsgivare. Det är också intressant därför att när det gäller tidsbegränsade anställningar pekar Berit Högman på ett tydligt problem. Det är ungefär sex av tio kvinnor med tidsbegränsade anställningar som jobbar i offentlig sektor. Det är samma problematik när det gäller deltidsarbete, nämligen att det är kommunerna som i de allra flesta fall är de största arbetsgivarna. Varför kommunerna, med i många fall flera tusen anställda, har en oförmåga att erbjuda heltidsanställningar eller fasta anställningar till dem som vill tycker jag är oerhört märkligt. Den frågan bör man ställa till kommunerna. Det har vi debatterat många gånger förut.

Det finns goda exempel. Nynäshamn, som är en socialdemokratiskt styrd kommun, erbjuder heltidsanställningar till sina medarbetare. Linköping, som är en borgerligt styrd kommun, gör samma sak. Det finns

alltså olika vägar att gå. Tydligt var att den gamla vägen, den socialdemokratiska vägen, inte ledde till det heltids- och fastanställningsnirvana som Berit Högman efterlyser.

Anf. 49 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Det finns naturligtvis alltid mer att göra. Men frågan är: Vad gör den här regeringen? En väldigt enkel åtgärd för att åstadkomma fler fasta jobb och fler heltidsjobb i kommuner och landsting är att höja statsbidragen för att säkerställa att kommuner och landsting inte behöver göra sig av med folk. Det vore en oerhört enkel åtgärd för regeringen att vidta.

Sedan är frågan: Vad är så småningom? Är det fyra år? Är det att man ska ha visstidsanställningar i den ena anställningsformen efter den andra i fyra år utan att erbjudas en fast anställning?

Det finns ett enkelt sätt för regeringen att åstadkomma en lagstiftning som stämmer överens med EG-rätten beträffande visstids- och provanställningar, nämligen att införa en takregel som uttrycker att om man haft en visstids- eller provanställning i tre år under en femårsperiod ska den sista anställningen med automatik gå över i fast anställning, precis som vikariat och allmän visstidsanställning gör.

Det finns inte någonting som säger att arbetsgivaren är skyldig att objektivt beskriva varför han eller hon väljer att visstidsanställa. Det är ju det som är resultatet. När ungdomsarbetslösheten har stigit och när mängden långtidsarbetslösa ungdomar har ökat utnyttjar man ungdomarna på arbetsmarknaden genom att erbjuda visstidsanställning, inte fast anställning.

Regeringen kan naturligtvis göra mycket mer, vilket EU-kommissionen har uppmärksammat. Om EU-kommissionen hade varit nöjd med regeringens tidigare svar skulle EU-kommissionen inte ha skickat det senaste brevet och ställt ytterligare frågor. Dessutom har regeringen valt att be om uppskov med svaret, om att få svara senare än som ursprungligen var tänkt.

Ni i regeringen erkänner ju själva att det faktiskt är fråga om en förlängning, att man nu i upp till fyra år och kanske ännu längre i stället för, som det var tidigare, i tre år kan få ha en visstidsanställning utan att sedan få fast anställning. Det skulle vara väldigt enkelt att åtgärda det där.

Därför blir min fråga om statsrådet är beredd att till EU-kommissionen säga att ni ser över den här regeln och föreslår en lagändring efter – som i alla fall för andra regeringar är brukligt – en vanlig utredning och en remissomgång.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är möjligen att lite grann slåss med väderkvarnar när andemeningen i interpellationen är att man utgår från att det har blivit så mycket värre och när jag precis berättat att det har blivit så mycket bättre – att antalet fasta anställningar och heltidsanställningarna har ökat mycket kraftigt.

Icke desto mindre: I det svar som vi skrev till kommissionen konstaterar vi naturligtvis bara att det, om risken finns att det blir så som Berit Högman är orolig för att det ska bli, på nytt finns – det står i propositionen om de tidsbegränsade anställningarna – anledning att överväga frågan

om en yttersta gräns. Det där finns alltså redan i den proposition som låg till grund för den lag som reglerar de allmänna visstidsanställningarna.

Prot. 2008/09:63
27 januari

Anf. 51 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Då finns det ju all anledning att sätta i gång jobbet och överväga frågan. Det kan inte vara tillfredsställande att 57 procent av de unga människor som är under 24 år har visstidsanställning. Statsrådet och jag är överens om att det är djupt otillfredsställande att det finns så många visstids- och deltidsanställningar både i offentlig sektor och i handels- och servicenäringarna – för att ta några exempel.

Regeringen skulle – även arbetsmarknadsministern om han hade viljan – kunna komma med fler stimulansåtgärder och se på olika idéer om hur man skulle kunna jobba med detta för att stimulera fram fler heltider. Men med den ekonomi som kommuner och landsting nu har framför sig kommer det att bli precis tvärtom i offentliga sektorn, det vill säga att ännu färre får en möjlighet till jobb.

Sveriges värdskap i EU närmar sig. Sverige har varit ett land som under lång tid varit känt för att ha ordning och reda på arbetsmarknaden. Kollektivavtalen har vi talat om. Men nu ser vi hur regeringen på punkt efter punkt, trots en läpparnas bekräftelse om att kollektivavtal är bra, lägger fram förslag om att de inte behöver följas när det gäller nystartsjobben. Möjligtvis kan de berörda få lön efter kollektivavtal, men de behöver rakt ingen försäkring.

Jag tycker att det ligger en hel del i det som Patrik Björck tidigare var inne på – synen på de arbetslösa och på de människor som har en svag anknytning till arbetsmarknaden. Dit hör också de tillfälligt anställda.

Det är ledsamt att se att statsrådet har en så statisk inställning i frågan. Detta beklagar jag. Jag hoppas att TCO däremot har framgång i sitt arbete i brevväxlingen med EU-kommissionen.

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Vänta nu! Lagen om anställningsskydd är dispositiv. Det innebär just att man kommer ifrån, att man kan förhandla bort, de här reglerna i olika kollektivavtal. Därmed finns inte det problemet när man har kollektivavtal, utan det gäller i så fall just när man *inte* har kollektivavtal. Det borde alltså vara ett argument för att kräva det.

Andelen visstidsanställningar i sig är inte problemet i just diskussionen om de 57 procenten. Problemet är i stället om man så att säga i omfattning staplar visstidsanställningar, vikariat och annat på varandra så att det blir väldigt långa tider med icke fasta anställningar. Det är alltså inte andelen i sig utan staplingen som är problemet.

En sak som Berit Högman valde att inte nämna är att vi har skärpt reglerna när det gäller kraven på att erbjuda fast anställning vid olika vikariat. Där har vi faktiskt skärpt reglerna i förhållande till det gamla regelverk som Socialdemokraterna införde.

Samtidigt måste man självklart, tycker också jag, se detta i relation till utvecklingen på arbetsmarknaden. Om det är så att det är de fasta heltidsanställningarna som står för en förkrossande majoritet av alla de nya jobb som tillkommit under de senaste två åren är det naturligtvis en bra utgångspunkt.

Svar på
interpellationer

Jag vidhåller att vi, om vi kan leda i bevis att det förekommer ett stort antal staplingar på varandra, naturligtvis kommer att vara beredda att titta på det. Men i dagsläget finns inte den typen av bevis.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:220 om jobbgarantins tredje fas

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Berit Högman har frågat mig vad jag avser att den tredje fasen ska innehålla och på vilket vis de långtidsarbetslösa enligt mina avsikter ska utvecklas och stärkas genom det varaktiga samhällsnyttiga arbetet.

De som blir aktuella för tredje fasen inom jobb- och utvecklingsgarantin är personer som trots omfattande insatser från Arbetsförmedlingen inte lyckats få ett arbete. Det handlar om personer som inte haft ett arbete på många år. Syftet med den tredje fasen är därför att ge den arbetslöse en relativt långvarig sysselsättning hos en anordnare som kan vara en offentlig eller privat arbetsgivare, till exempel ett socialt företag. Personen får därmed viktig arbetslivserfarenhet samt arbetsgemenskap. Kontakten med Arbetsförmedlingen och den personliga coachen ska vara kontinuerliga för ett fortsatt stöd till övergång till arbete.

De första deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas blir aktuella under våren 2009. Regeringen har därför gett Arbetsförmedlingen uppdraget att bilda en så kallad anordnargrupp som ska bestå av olika intressenter. Anordnargruppens uppgift är att bidra till att säkerställa sysselsättningsstillfällen för deltagarna i den tredje fasen av jobb- och utvecklingsgarantin.

Regeringen har nyligen fattat beslut om regelverket kring den tredje fasen. Därmed har nu Arbetsförmedlingen och anordnargruppen förutsättningarna för att intensifiera arbetet med att hitta lämpliga anordnare. Regeringen har inte preciserat vad varje sysselsättningsperiod i tredje fasen ska innehålla. Det är en uppgift för Arbetsförmedlingen, som ska svara för preciseringen utifrån deltagarnas och anordnarnas förutsättningar. Jag vet att det finns många uppgifter som behöver utföras inom både privata och offentliga verksamheter.

Anf. 54 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Den här interpellationen handlar om människor som absolut inte behöver fler misslyckanden i livet, tvärtom. Därför är det så angeläget att det blir en bra verksamhet, att bra och kvalitativa jobb blir innehållet i jobb- och utvecklingsgarantins tredje steg.

Som jag tidigare sagt: Med Moderaternas egen definition av ordet "utanförskap" har detta faktiskt ökat med 4 600 personer, så det finns all anledning att ha en beredskap för insatser.

Jag har förstått att man räknar med att det vid årets slut är ungefär 20 000 människor som berörs av jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas. Dessa människor ska tränas på en arbetsmarknad med minst 30 000

personer som är utförsäkrade från Försäkringskassan men som administrativt är friska. Lägg därtill runt 100 000 varsel – varsel som faller ut i uppsägningar. Även om statsministern alltid sagt någonting annat – att varsel inte alltid är lika med uppsägningar – kan vi konstatera att varsel i väldigt stor utsträckning är det. Vidare tillkommer den grupp som vi tidigare samtalat om, nämligen de visstidsanställda som ju aldrig kommer i fråga för varsel.

Alla dessa människor ska nu trängas på Arbetsförmedlingens kontor runt om i landet. Det är en gigantisk uppgift som Arbetsförmedlingen har fått. Frågan är om verktygen är tillräckliga.

Vårt svar på den frågan är: Nej, det är de inte.

Statsrådet har berättat att han åker runt i landet, och det gör även jag. Vad jag har förstått på flera kommunalråd är att Arbetsförmedlingen åter är väldigt intresserad av att kommunerna bygger upp sina arbetsmarknadsenheter, någonting som de under de senaste åren har demonterat därför att kommunernas insatser i arbetsmarknadspolitiken inte varit efterfrågade. I stället är det de kompletterande aktörerna som har lyfts fram, och naturligtvis privata arbetsgivare.

Jag har också förstått att många kommuner är oerhört tveksamma, och det handlar inte om vilja, utan det handlar helt enkelt om bristen på resurser med tanke på den ekonomiska situation de kommer att befinna sig i under kommande år.

Arbete finns det överallt, inte minst i vår gemensamma sektor. Här finns händer som kan hållas, barn som kan tröstas, skog som kan röjas, parker som ska underhållas, och så vidare. Men jobb- och utvecklingsgarantins steg tre inträffar samtidigt som kommuner och landsting och även det privata näringslivet gör sig av med folk.

Då måste jag fråga: Ser statsrådet de största möjligheterna i privat sektor eller i offentlig sektor, och hur bedömer statsrådet möjligheterna att ge utrymme för den här gruppen människor och samtidigt behålla en förtroendefull relation till de fackliga organisationerna? Det kan vi väl vara överens om är viktigt. Hur ska det här egentligen gå till i praktiken?

Anf. 55 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret på den här interpellationen!

Jag hade nöjet att få lyssna på en interpellation med ungefär samma innehåll våren 2008. Då ställdes det en fråga av Jennie Nilsson om hur arbetsmarknadsministern hade tänkt sig den tredje fasen i jobb- och utvecklingsgarantin. Vi är många som är intresserade av arbetsmarknadspolitik och vet att den här typen av åtgärder inte är någonting som man gör med vänsterhanden. Om de ska få effekt och vara bra, meningsfulla och riktiga krävs det lite engagemang och planering, resurser och att man lägger ned lite kraft på det.

Då skojade arbetsmarknadsministern bort frågan lite och tyckte att den var för tidigt väckt, att man hade väldigt gott om tid på sig. Det var faktiskt inte förrän våren 2009 som det här var aktuellt. Men det är obehagligt med tiden, den tickar på. Nu är vi framme vid våren 2009, och när den här frågan ställs igen skulle man kunna tänka sig att då arbetsmarknadsministern fått ett år ytterligare på sig att bereda frågan skulle vi ha fått en rejäl innehålls- och detaljrik redogörelse för hur man ska han-

tera problemet. Men faktum är att Berit Högman får som svar på sina frågor ungefär samma goddag yxskaft som Jennie Nilsson fick för ett år sedan.

Det har inte hänt någonting. Uppenbarligen har man inte gjort någonting på departementet med tanke på det lilla man har gått ut med och det väldigt allmänt hållna om hur man ska hantera frågan. Man får ha lite respekt för hur man ska hantera de personer som har stått utanför arbetsmarknaden länge och som man ska ge en sysselsättning som är meningsfull, stimulerande, framåtriktad och förhoppningsvis innehåller inslag som gör att de närmar sig en ingång på arbetsmarknaden. Då kan man inte bara göra det med vänsterhanden.

Tyvärr kan jag inte tolka svaren på något annat sätt än att arbetsmarknadsministern har haft något annat för sig. De som eventuellt finns på departementet och som har att bereda de här frågorna har haft något annat för sig. Vad, vet jag inte, men det har väl varit att hitta på hur man ska rusta ned a-kassan eller någonting annat som är roligare eller möjligen sexigare, enligt arbetsmarknadsministrarnas definitioner på politik. Jag vet inte, men den här typen av lite mer vardagsarbete verkar man inte ha lagt ned någon som helst energi på.

Jag är mycket besviken på hur man använt det här året sedan förra gången frågan ställdes. Faktum är att frågan för ett år sedan borde ha beretts mycket mer och kommit mycket längre. Nu pratar vi om dagar, kanske veckor, tills den här åtgärden ska börja gälla, och man kan fortfarande inte prestera mer än detta. Det är en stor besvikelse, inte bara för mig utan troligen för alla som arbetar med de här frågorna.

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Berit Högman inleder med att säga att det här är en grupp människor som inte behöver fler misslyckanden. Det är precis så.

Jag kan försäkra Patrik Björck om att det inte har gått en dag utan att jag har pratat med Arbetsförmedlingen och pratat med kolleger runt om i Europa just för att fokusera på den grupp som står allra längst bort. De har blivit så gruvligt svikna i aktivitetsgarantier utan aktiviteter och utan garantier under många år och är väldigt svaga på arbetsmarknaden. Vi kommer att ha detta som fokus under hela vårt ordförandeskap, hela hösten, och den högnivåkonferens som vi har i oktober kommer att handla precis om detta.

Jag kan försäkra Patrik Björck om att några av mina departements-tjänstemän möjligen varit upptagna på annat håll, förmodligen med att skriva underlag till interpellationsdebatter. Men väldigt många har varit upptagna med att göra just det de ska göra, nämligen att arbeta med den här typen av frågor.

Jag delar Berit Högmans ingångsvärde här. Arbetsförmedlingen har en oerhört viktig uppgift, och man har det tillsammans med andra. Det är därför vi tillsätter en anordnargrupp för att arbeta tillsammans med andra myndigheter, med kommuner, med företrädare för privat sektor och företrädare för parterna på arbetsmarknaden.

Berit Högman pekar på en viktig frågeställning. Hur ska vi se till att behålla en god relation till parterna på arbetsmarknaden? Jag tror att det bygger på flera olika saker, delvis naturligtvis på ett förtroendefullt samarbete, att man pratar med varandra, att man hittar sina roller.

Jag vill vara noga med att säga att den här typen av aktiviteter inom jobb- och utvecklingsgarantins tredje steg för den här gruppen inte är att betrakta som ett jobb som konkurrerar ut till exempel kommunalanställda eller vad det nu kan vara. Det här är personer som har en så svag förankring på arbetsmarknaden att de under normalfallet inte skulle bli anställda någon annanstans.

Det är viktigt att hitta en balans och försöka hitta den typ av aktiviteter som ändå leder till att man får en känsla av att tillhöra, en känsla av att ha en möjlighet att ta sig tillbaka.

Den diskussionen pågår och kommer naturligtvis att fortsätta att pågå på ett sätt som är viktigt och nyttigt.

Jag nämner lite faktauppgifter här. I vecka 4 i år var 50 797 personer inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin. Arbetsförmedlingen har kontinuerligt följt upp dem som lämnar jobb- och utvecklingsgarantin 90 dagar efter avslutat deltagande. Den uppföljningen visar att 66 procent hade ett arbete 90 dagar efter avslutat deltagande.

Det är en ganska god siffra, givet att det har varit personer i jobb- och utvecklingsgarantin som har varit arbetslösa mer än ett år och har varit borta väldigt länge från arbetsmarknaden. Den grupp som kommer in i det tredje steget är den allra svagaste. Man kan ställa sig frågan: Vad är det för typ av uppgifter som kan genomföras? Det frågar också Berit Högman om. Är det framför allt i kommuner, eller är det i privat sektor?

Jag ska i dagsläget avhålla mig från att försöka bedöma det i meningen att det skulle kunna begränsa möjligheterna. Jag tror att de kan behövas såväl i offentlig sektor som i privat sektor och i den ideella sektorn – för att kunna hjälpa till på det sätt som Berit Högman helt riktigt beskriver, att vara en extra hand, en extra hjälp, att finnas och vara med och på det sättet utföra en viktig uppgift som annars inte blir gjord och också få känna en delaktighet och att man är behövd.

Anf. 57 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Problemet är som jag ser det den konkurrens som finns på arbetsmarknaden, konkurrensen om jobben men också om människors energi, om man säger så. Jag förstår att det område som regeringen sätter en stor förhoppning till och som finns omnämnt i svaret är den sociala ekonomin. Jag vill först understryka att jag är väldigt positiv till att utveckla den sociala ekonomin. Frågan är om 10 miljoner till information är den insats som behövs för att utveckla den sociala ekonomin. Rent matematiskt: Om de 30 000 människor som administrativt friskförklaras från Försäkringskassan inom kort skulle rymmas i den sociala ekonomin på 220 sociala företag – det finns 223 sociala företag i hela landet – blir ju det gigantiska storföretag i stället.

Då kan det te sig så att de sociala företagen kanske hellre riktar sitt intresse mot människor som finns i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas, eftersom det är förknippat med en ersättning. Då har vi ytterligare försvårat för den grupp som är administrativt friskförklarade.

Det är en oerhörd konkurrens. Jag kan också vid besök på flera sociala företag vitna om medlemmarnas – ägarnas – oro, när deras ersättning ständigt ifrågasätts. Många av dem som jobbar i de sociala företagen har psykiska funktionshinder. De har funnit en plattform och ett bra sätt att ta sig framåt genom de sociala arbetskooperativen. Där får de använda 100

procent av sin egen arbetsförmåga, men det kan vara 8 timmar ena veckan och 32 timmar den andra veckan.

Dessa människor känner nu en djup oro över att deras ersättning ständigt ifrågasätts, och regeringen har inget svar och ingen idé om den långsiktiga försörjningen utan ser det ungefär som att det är ju kul med kooperativ. Riktigt så är det inte. Dessutom tar det oerhört lång tid, uppemot två år, att starta ett socialt arbetskooperativ från idé till verklighet.

Jag tror också att regeringen har en väldigt stark tilltro till föreningslivets förmåga att ta emot personer från garantins tredje fas. Här finns dock all anledning att vara uppmärksam på vilken arbetsmiljö, vilka arbetsförhållanden och vilken kvalitet dessa jobb innebär. Det kan bli mycket ensamarbete. Konsten att vara sin egen ledare och chef kanske inte är den starkaste sidan hos dessa människor. Återigen: Vi är överens om att detta är människor som inte tål fler smällar. Vi bör göra det bästa av det.

Fortfarande efterlyser jag alltså regeringens syn på vilka arbetsmöjligheterna är. Statsrådet hänvisar hela tiden till att det skulle begränsa kreativiteten. Det tror jag inte ett ögonblick på. Det kan möjligtvis bidra, för statsrådet har i andra sammanhang visat en kreativitet som bidrar till debatt, och så tror jag det vore också i det här fallet.

Jag skulle alltså uppskatta om statsrådet gav en bättre vägledning till omgivningen till var jobben finns för de människor som nu går in i tredje fasen av jobb- och utvecklingsgarantin.

Anf. 58 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern har ju humor. Jag har lärt mig att både förstå och uppskatta den, men jag tror inte alls att man har använt sin tid åt att skriva svar på interpellationer och att det skulle vara orsaken. Jag förstod att det var lite lustigt sagt.

Ska man vara lite seriös kan det dock sägas att om man hade presterat bättre från departementet hade många av interpellationerna inte behövt bli skrivna. I någon mening har statsrådet och departementet alltså skapat den här situationen själva.

Det är en väldigt viktig frågeställning. Det är frågor, frågor, frågor – men det är inga svar. Man letar efter balansen. Det är svårt att hitta balansen. Ja – det var just för att få i gång den debatten och diskussionen som Jennie Nilsson ställde interpellationen för ett år sedan. Hade arbetsmarknadsministern då inte skojar bort den utan tagit den på allvar kanske man hade kunnat ha några svar på några frågor och kommit lite närmare och hittat någon balans.

Men det är det som är bekymret. Man har inte riktigt tagit den här svåra frågan på allvar. Därför har man inte heller lyckats komma längre med den. Det är detta som gör mig jättebekymrad och är orsaken till att Berit Högman ställer denna interpellation. Det är en stor oro och ett bekymmer över vad som kommer att hända med de grupper man pratar om.

Nu har regeringen nyligen fattat ett beslut, och anordnargruppen ska få förutsättningar att intensifiera arbetet med att hitta lämpliga anordnare. Det är lysande, men det är bara dagar kvar för att reda ut detta, och man rästar inte ut några frågetecken. Man har inte hittat balansen. Man intensifierar arbetet, men tiden har runnit ut.

Fru talman! Möjligen borde Patrik Björck läsa regeringsformen och fundera över vem som gör saker i det här landet. Det är naturligtvis så att riksdagen stiftar lag. Regeringen skriver propositioner och verkställer genom myndigheterna, och det är precis samma sak i den här delen som i alla andra delar att Arbetsförmedlingen har uppdraget att genomföra det tredje steget.

Jag inser naturligtvis att Patrik Björck har en lite annan syn på hur man ska driva verksamhet och kanske skulle vilja ha ett mycket tydligare ministerstyre. Det kan man möjligen dela uppfattning om vid vissa tillfällen, men nu är det inte så, utan här måste vi se till att de myndigheter som har att verkställa och genomföra arbetet har de resurser, det regelverk och den flexibilitet de behöver för att åstadkomma måluppfyllelse på det sätt som vi eftersträvar.

Berit Högman pekar naturligtvis på flera olika viktiga frågeställningar, till exempel att hålla ögonen på att man nu inte hamnar i en situation med ensamarbete och problem när det gäller att erbjuda de goda miljöer som vi nog är helt överens om borde vara målsättningen.

När jag pratar med Arbetsförmedlingens ledning har man satt i gång arbetet med anordnargrupp och tittar också på precis den här typen av frågeställningar: Hur ska man kunna säkerställa kvalitet i alla led? Hur ska man kunna säkerställa att man får den goda relation med arbetsmarknadens parter och annat som behövs?

Just i grunden och sakfrågan tror jag att vi har en låg politisk konfliktnivå; vi borde ha det, för det här en utmaning som vi naturligtvis delar med i princip vartenda annat land i världen. Jag tror att det i Europa totalt sett är 100 miljoner européer, nästan var tredje i arbetsför ålder, som i en eller annan mening står utanför. Om jag nu minns statistiken rätt har 16 procent av EU-medborgarna i arbetsför ålder aldrig haft ett arbete.

Det är klart att det är oerhört allvarligt, och vi vet också allihop att ju längre tiden går i arbetslöshet desto besvärligare får man det. Inte sällan är det, precis som Berit Högman påpekar, flera olika dimensioner i detta. Det är inte oftast, om jag så får säga, bara arbetslöshet, utan det är också något annat. Det kan vara sjukdom, det kan vara psykosocial ohälsa.

Då blir många gånger sociala företag en viktig inkörsport. Siffran 223 som jag tror att Berit Högman nämnde kan jag inte gå i god för. Jag tror att det är fler än så. Möjligen är det 223 som är organiserade. Men det finns definitivt möjligheter för många fler att kunna verka. Det är jag helt övertygad om.

Fontänhusen som ju organiserar och arbetar med personer med psykiska funktionshinder genomför en fantastiskt bra verksamhet. När vi diskuterar det tredje steget med till exempel Fontänhusen och andra ser man många möjligheter att på det sättet också kunna hjälpa personer som är väldigt svaga, som står långt borta och som behöver känna en samvaro och den mening med livet som en arbetsgemenskap trots allt ger.

Även om Patrik Björck inte tror att vi över huvud taget har brytt oss om den här frågan upprepar jag det jag sade tidigare: Detta är vår prioritering under ordförandeskapet. Jag har knappt jobbat med något annat än just detta.

Men det är lite skillnad mellan att styra stenhårt med instruktioner och regleringar som gör att man inte har någon flexibilitet på Arbetsför-

medlingen och den väg vi har valt, nämligen att ställa upp ramverket runt omkring och se till att det finns resurser och en tydlig målsättning. Man ska ha en verksamhet, en sysselsättning, något att göra, en delaktighet. Men man ska också fortsätta att ha kontakt med Arbetsförmedlingen, för om vi har tur och lyckas är det klart att vi har en möjlighet att få flera i den här gruppen att kanske genom Samhallsanställningar, lönebidrag eller nystartsjobb ha möjlighet att gå ut på den mer ordinarie arbetsmarknaden. Det är dit vi alla vill komma.

Anf. 60 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Jag tror att jag kan sammanfatta kvällens tre interpellationsdebatter så här långt på följande sätt.

Vad är regeringen inte beredd att göra? Regeringen är inte beredd att göra någonting för att behålla arbetskraft i livskraftiga företag. Detta innebär att den arbetskraften kommer ut till arbetsförmedlingarna över landet samtidigt som minst 30 000 människor administrativt friskförklaras från Försäkringskassan och står till arbetsmarknadens föfogande från dag ett, utan någon som helst ekonomisk ersättning. Därutöver har vi 20 000 i jobb- och utvecklingsgarantins fas tre som konkurrerar på samma arbetsmarknad.

Vi har på olika sätt efterlyst konkreta idéer. Vi har lagt fram förslag på hur man skulle kunna göra. Statsrådet och regeringen är inte intresserade av de förslagen och säger att någon konkretisering inte behövs.

Däremot är regeringen tydlig med att ha en gigantisk kravlista till Arbetsförmedlingen på vad Arbetsförmedlingen ska uträtta, dock med högst begränsade verktyg för att nå ett resultat. Låt oss återkomma och se hur detta går. Jag tackar statsrådet för debatten.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är naturligtvis lätt att sluta upp bakom den inledande diskussionen, att det här är en målgrupp som är oerhört svår. Samtidigt, om jag ska vara lite polemisk i mitt avslutningsanförande, är vi naturligtvis inte beredda att använda de resurser vi har avsatt till arbetslösa för att subventionera lönekostnader i privata, dessutom utlandsägda företag. Det tycker jag är fel väg att gå. Den debatten har vi haft.

Regeringen är inte heller beredd att överge arbetslinjen och fördubbla arbetsgivaravgifterna för unga och därmed stampa ut unga i öppen arbetslöshet som Socialdemokraterna uppenbarligen vill.

Vi är heller inte beredda att pekpinnestyra våra myndigheter utan vill i stället se till att de har goda resurser, goda förutsättningar att nå de mål som jag är övertygad om att Berit Högman och jag i grunden är överens om, nämligen att den här gruppen, den allra svagaste som står allra längst ifrån arbetsmarknaden, ska ha möjligheter att leva ett värdigt liv och i bästa fall också ta sig tillbaka till en reguljär anställning.

Men här är jag ödmjuk. Det här är ett problem som vi, som jag sade förut, delar med i princip vartenda annat land i världen. Väldigt många olika vägar har försökts för att hitta former för detta. Avsikten med att vi lyfter fram den här frågan under ordförandeskapet är ju att vi, eftersom processen i EU ser ut som den gör – vi har ett nytt parlament, vi vet inte hur det blir med fördraget och vi vet inte hur det blir med kommissionen – kan fokusera på att lyfta fram goda exempel.

Det finns ett och annat gott exempel runt om i Europa på lyckade sätt att arbeta med just den här målgruppen som står allra längst bort. Det finns all anledning att ta till sig av det och se om det finns något som vi kan lära av andra länder. Kanske vi kan lära ut någonting till en del andra länder också. Hur kan vi tillsammans försöka hantera den här frågan på bästa sätt? Där vill jag faktiskt gärna sträcka ut en hand till oppositionen och Socialdemokraterna, för här behövs nog alla goda idéer.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

8 § Svar på interpellation 2008/09:238 om unga arbetslösa

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jennie Nilsson har frågat mig om jag har för avsikt att skapa nya, mer aktiva och effektiva åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten.

Vår politik leder till att ungdomar får arbete: drygt 20 000 fler i åldern 15–24 år var sysselsatta fjärde kvartalet 2008 jämfört med fjärde kvartalet 2006. Extra glädjande är det att det är antalet unga med tillsvidareanställningar som har ökat, medan antalet unga med tidsbegränsade anställningar i stället har minskat.

Jag håller inte med Jennie Nilsson om att jobbgarantin för ungdomar inte leder till arbete. I jobbgarantin ligger fokus på jobbsökaraktiviteter eftersom forskning och erfarenheter från andra länder visar att detta är ett mycket effektivt sätt att få ut ungdomar i arbete. Dessa aktiviteter kan vid behov kompletteras med arbetspraktik och kortare arbetsmarknadsutbildning. Sedan starten i december 2007 har nästan 37 000 personer påbörjat jobbgarantin, och knappt hälften av dessa har lämnat garantin. Ungefär 65 procent av ungdomarna har lämnat garantin för ett arbete eller för en reguljär utbildning.

Jag håller dock med om att det i dessa tider är viktigt att öka möjligheterna till utbildning för dem som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Här spelar det reguljära utbildningssystemet den främsta rollen. Därför har regeringen i propositionen *Åtgärder för jobb och omställning* föreslagit flera platser såväl i gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning, yrkesvux, som i yrkeshögskolan. Personer, unga som gamla, ska kunna skaffa sig de yrkeskunskaper som krävs för att stå bättre rustade på arbetsmarknaden.

Regeringen avser att under våren lämna en proposition till riksdagen om en ny gymnasieskola. Tanken är att den framtida gymnasiala yrkesutbildningen ska vara väl anpassad till arbetsmarknadens behov och fördjupa ungdomarnas yrkeskunskaper. Därmed underlättas ungdomars möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Dessutom har regeringen från och med den 1 januari i år minskat kostnaden ytterligare för att anställa ungdomar. Nedsättningen av socialavgifter för unga gjordes då kraftfullare och åldersgruppen utvidgades till att omfatta alla under 26 år. Det innebär att socialavgifterna har halverats för denna grupp. Kombinerat med nystartsjobb, som ungdomar kvalificerar sig till redan efter sex månaders arbetslöshet, blir lönekostnaden nu

nästan 40 procent lägre för att anställa unga än vad den annars skulle ha varit.

Jag ser därför ingen anledning till att förändra regeringens nuvarande jobbpolitik. De åtgärder som vidtas för att bryta ungas utanförskap är en del av ett långsiktigt och strategiskt arbete.

Anf. 63 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret samtidigt som jag tyvärr måste uttrycka hur bekymrad jag blev när jag lyssnade till Litteratorins inlägg. Jag tvingas konstatera att ansvarig minister inte alls tycks förstå allvaret i frågan.

Att, som ministern gör, hänvisa till redan inaktuella siffror för de positiva effekter som högkonjunkturen har haft på ungas sysselsättning samt till en kommande gymnasieproposition känns för mig inte seriöst. Att vara regering i en högkonjunktur är ingen större utmaning. Det är i dåliga tider som politiken testas. Det är då viljan och förmågan blir avgörande.

Ministerns svar visar dessvärre varken på vilja eller på förmåga. I stället lägger han allt krut på att försöka måla upp en ljus bild av hur situationen ser ut, en bild som jag tror att han är ganska ensam om att se.

Den problembild som ministern borde ha för ögonen beskrivs så här i Dagens Industri den 17 januari: Lågkonjunkturen slår hårt mot de unga på arbetsmarknaden. I slutet av december var 38 500 ungdomar mellan 18 och 24 år inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det är 7,7 procent av arbetskraften i åldersgruppen, att jämföra med 4 procent för det totala antalet arbetslösa. Dagens Industri har talat med en rad experter som alla säger samma sak: Åtgärderna räcker inte till. Det ser mörkt ut för de unga på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingens senaste arbetskraftsundersökning, AKU, som presenterades den 22 januari visar att arbetslösheten för 20–24-åringar har stigit med 17 000 mellan december 2007 och 2008.

En annan beskrivning på samma tema är att ungdomsarbetslösheten i Sverige det senaste halvåret har ökat med 6 procent, att jämföra med en ökning på 1 procent i EU-området. Det sistnämnda gör dessutom att man kan göra gällande att utvecklingen inte enbart kan skyllas på finanskris och lågkonjunktur då ju Sverige, som regeringen ofta och gärna poängterar, så här långt klarat sig lindrigare undan än stora delar av övriga Europa. Den extrema utvecklingen här måste alltså till stora delar bero på inhemsk politik, eller möjligtvis avsaknaden av densamma.

Fru talman! I det ljuset framstår arbetsmarknadsministerns svar åtminstone för mig som väldigt märkligt. Han lyfter fram att knappt hälften av dem som påbörjat jobbgarantin för unga har lämnat den och att av dem har endast 65 procent gått till arbete eller utbildning. Är det verkligen ett resultat som ministern är nöjd med?

Vidare lyfter han fram nedsättningen av sociala avgifter för unga, en generell åtgärd som av merparten av all expertis på området döms ut som dyr och ineffektiv, senast av Riksrevisionen som uppmanar regeringen att skyndsamt utvärdera åtgärden.

Inte med ett enda ord berör han de långtidsarbetslösa ungdomarna, de som mer än några andra har svikits av den borgerliga regeringen. Högkonjunkturen borde ha varit deras möjlighet att med rätt hjälp få fotfäste

på arbetsmarknaden. I stället valdes de bort till förmån för sänkta ersättningsnivåer och generella lösningar, lösningar som i allt väsentligt mest landar som bidrag hos arbetsgivare som redan har eller ändå skulle ha anställt en ung person.

För deras skull måste jag fråga ministern: Är detta allt ni har att erbjuda? Samma politik som inte fungerade för de långtidsarbetslösa unga är alltså svaret också när lågkonjunkturen står för dörren.

Utifrån det läge Sverige nu befinner sig i, har ministern för avsikt att på något område ompröva sin politik och i stället försöka skapa nya, mer aktiva och effektiva åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten?

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag tycker av flera skäl att det är väldigt bra att Jennie Nilsson tar upp den här debatten. För det första är det bra därför att det är en genuin oro som vi nog delar när det gäller grundfrågan, och för det andra därför att, för att travestera ett uttryck, det blir lite som att kasta gurka i växthus när Socialdemokraterna pratar om ungdomsarbetslösheten.

När vi tog över efter er var Sverige det tredje sämsta landet i Europa när det gäller ungdomsarbetslöshet. Det kan ingen vara stolt över. Det kan inte ni vara stolta över, och det kan naturligtvis inte vi heller vara stolta över.

Nu ligger vi någonstans på 16:e till 17:e plats om vi jämför oss med de andra europeiska länderna när det gäller ungdomsarbetslöshet. Är jag stolt och nöjd över det? Absolut inte! Jag tycker att det är en skamfläck. Ett välfärdsland som Sverige borde inte ha någon ungdomsarbetslöshet att tala om. Tvärtom borde vi göra allt vi kan för att hjälpa ungdomar in på arbetsmarknaden.

Jennie Nilsson tillskriver mig en ljus och optimistisk bild när det gäller ungdomsarbetslösheten. Detta håller jag inte alls med om. Jag är av flera skäl väldigt bekymrad över ungdomars möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Det kunde man läsa i DN i morse med hänvisning till den chatt jag hade i går med DN:s läsare.

Det finns flera orsaker till att vi har en hög ungdomsarbetslöshet i Sverige. En del av dem är naturligtvis sådant vi inte förmår att påverka, en del är sådant vi inte kan eller vill förmå påverka och en del är sådant där vi kan göra saker.

Ett problem som framgår när man läser forskningen är att vi har höga ingångslöner i Sverige. Det verkar som en barriär mot ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Det är dyrt att anställa ungdomar med sämre kvalifikationer och erfarenheter och lägre produktivitet. Det ska jag inte lägga mig i. Det är en fråga för parterna på arbetsmarknaden. Därmed blir det ett slags baksida på den svenska modellen med starka parter som driver upp ingångslönerna. Det får effekter på arbetslösheten. Det gäller inte för den totala storleken men för sammansättningen. Det tenderar att stänga ute dem som har svårare att ta sig in.

Ni vet – inte minst Patrik Björck som jag har debatterat med många gånger – att jag är mycket för den svenska modellen och för den svenska lönebildningsprocessen. De är bra mycket bättre än alla andra alternativ som vi kan se runt om i världen. Om man inte vill påverka dem och man inte heller vill påverka lagen om anställningsskydd och turordningsreg-

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

lerna i LAS, vilket vi inte vill, finns det egentligen bara en sak kvar, nämligen att påverka de totala lönekostnaderna för att anställa ungdomar. Det är precis det som är skälet bakom de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Det är ett sätt att väga upp kostnader som kommer av höga ingångslöner och en arbetsrätt som vi i grunden tycker är bra.

Jag vet att Jennie Nilsson inte gillar sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar. Jag har respekt för den åsikten. Man kan naturligtvis välja att ha den om man så vill. Retoriskt måste jag ställa den motsatta frågan: När Jennie Nilsson träffar 24-åringar som har blivit varslade av företag eftersom de befinner sig på fel sida i turordningslistorna, vad säger Jennie Nilsson när de frågar om varför Jennie Nilsson tror att fler ungdomar skulle anställas på svensk arbetsmarknad om arbetsgivaravgifterna för unga fördubblas – som ni vill? Jag har ställt den frågan många gånger men aldrig fått svar. Varför ska dubbla arbetsgivaravgifter för ungdomar leda till fler jobb för ungdomar?

Det här är ingen lätt fråga, och jag tror inte heller att det är en fråga som man på kort sikt kan hantera. Vi måste hitta olika vägar för att hjälpa ungdomar in. I det här skedet är det bra med mer utbildning. Många ungdomar som lämnar en del av de stora företagen har anställts i de goda tiderna när de kanske inte var färdiga med sin gymnasieutbildning eller liknande. Nu är tid att gå tillbaka, plugga, läsa klart och bli färdig för att möta den stora generationsväxling som vi faktiskt ser i korten om tre fyra år. Det är en god idé. Det och de många utbildningsplatserna vi har skjutit till tillsammans med de sänkta lönekostnaderna är några åtgärder för att få fler ungdomar i arbete.

Anf. 65 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag tror att det finns en sak som jag och ministern är överens om, nämligen att situationen för unga på arbetsmarknaden inte är bra. Den är inte bra nu, den var inte bra under högkonjunkturen och vi var definitivt inte nöjda med situationen när vi hade regeringsmakten.

Det man kan fundera över är hur regeringen har valt att lösa situationen. Littorin räknade upp ett antal förslag som han förkastade. Sedan landade han i att det fanns bara en sak kvar, nämligen sänkta arbetsgivaravgifter.

Precis som regeringen över huvud taget i den här frågan har arbetsmarknadsministern en förkärlek för att när det passar hänvisa till forskning. För mig blir det knepigt. I stort sett all forskning, all expertis på området, dömer ut just generella allmänna sänkningar av arbetsgivaravgiften som ett dåligt förslag, som ineffektivt och dyrt. Inte minst gör Riksrevisionen det i sin senaste granskning av generella sänkningar av sociala avgifter som ett fenomen. Man går in och granskar en rad åtgärder som har gjorts tidigare, till exempel en del som har gjorts av vår regering.

Riksrevisionen skriver att av granskningen framgår att såväl forskning som den utvärdering som har genomförts av Riksrevisionen av några olika former av nedsättningar av sociala avgifter visar att effekterna på sysselsättning och nyföretagande är obetydliga och att dödviktseffekterna är stora. Det är att såga det hela jäms med fotknölarna.

Samtidigt konstaterar Riksrevisionen – jag rekommenderar att läsa den lilla skriften – att man har försökt att titta på nedsättningar av sociala

avgifter för ungdomar. Men här har man inte funnit tillräckligt underlag för att fullkomligt slå fast en ståndpunkt, men man gör den absoluta bedömningen att effekterna när det gäller sociala nedsättningar även för unga är samma som det man har granskat. Därför rekommenderar man regeringen att skyndsamt utvärdera nedsättningar i sociala avgifter för personer som har fyllt 18 men inte 25.

Här kommer den givna frågan till ministern: Är ministern beredd att ta initiativ för att skyndsamt utvärdera? Det borde inte vara något bekymmer om ministern faktiskt tror att åtgärden är bra. Då kunde det vara något att visa för mig och andra som är kritiska. Om det skulle visa sig att effekterna är just de som Riksrevisionen och den samlade expertkåren, forskningen, på området visar, att de har rätt och ministern har fel, är ministern beredd att ompröva sin politik i den här frågan?

Ministern säger på temat att Jennie Nilsson inte gillar sänkta arbetsgivaravgifter. Det är inte sant. Jag kan absolut tänka mig det som riktade åtgärder. Vi har det som förslag i vår budget, men vi gör det inte generellt. Det är inte så att alla ungdomar har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Vissa ungdomar har det. För de grupperna är vi beredda att ta större sänkningar än vad regeringen vill. Det är utifrån att det med forskning är ett bevisat effektivt sätt att få ungdomar i arbete. Det är det generella sättet att hantera frågan som gör att det blir dyrt och ineffektivt.

Jag har en sak som jag skulle vilja slänga in som en fråga som jag har berört lite grann, och som ministern också har berört, nämligen utbildning. Ska man försöka göra något åt ungdomsarbetslösheten borde man titta på vad kärnan till problemet är. Den minsta gemensamma nämnaren är att man har otillräcklig eller felaktig utbildning för de jobb som finns.

I den lågkonjunktur vi nu ser, i det läge vi nu går in i, kommer ministern att åtminstone för de ungdomar som står längst från arbetsmarknaden lägga fram mer tydliga och konkreta förslag på hur deras ställning kan stärkas? Den kommer att bli ändå svagare i de tider vi nu går in i.

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Riksrevisionen gjorde utvärderingen, rapporten, i högkonjunktur. Men ska vi i lågkonjunktur, när jobben blir färre och det är framför allt de unga som får lämna företagen eftersom de står på fel sida i turordningskretsarna, göra det dubbelt så dyrt att ha dem anställda? Det är en enkel fråga att ställa sig. Om svaret på den frågan är att det är en bra idé ska vi naturligtvis göra det. Sedan kan man dra slutsatser om vad det kommer att innebära för arbetslöshetsstatistiken. Jag tror att man inte behöver vara forskare på IFAU för att konstatera att det är en rätt dum idé att göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar när det är ungdomar som får lämna jobben i krisens spår, även om det är en generell åtgärd.

Det är naturligtvis bra att Jennie Nilsson tycker att riktade åtgärder för ungdomar som är arbetslösa, nystartsjobb för unga, är en bra idé. Det är trevligt att vi kan hitta en samsyn om det.

När det gäller utbildning är jag i grunden naturligtvis helt överens med Jennie Nilsson om att det är en bra idé att de som inte har gymnasiekompetens, eller ens grundskolekompetens, ser till att komplettera sin utbildning. Eller så ska vi prioritera om de 10 000 lediga högskoleplatser som finns så att de hamnar där behoven finns.

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

När det gäller garantierna har vi haft några debatter tidigare – kanske inte Jennie Nilsson och jag, men åtminstone i kammaren – när det gäller det gamla kommunala ungdomsprogrammet, ungdomsgarantin, och resultatet av det programmet jämfört med jobbgarantin för unga.

Här ska sägas att det inte är så att jobbgarantin för unga har funnits så pass länge att det går att göra exakt jämförande statistik, men jag kan konstatera att i det gamla kommunala ungdomsprogrammet, ungdomsgarantin, gick ungefär 40 procent vidare till arbete och ungefär 15 procent gick vidare till studier.

När det gäller jobbgarantin för unga hittills har ungefär 54 procent lämnat garantin för ett arbete och ungefär 11 procent för en reguljär utbildning. Skillnaden är 55 mot 65 procent när det gäller dem som har gått i den här typen av verksamhet och kommit vidare. Jag är naturligtvis inte nöjd med 65 procent – jag skulle tycka att 100 procent är den målsättning man måste ha för att ta sig vidare.

Därför finns det säkert all anledning att fortsätta att titta på innehållet, genomförandet och verkställigheten: Går det att vässa? Går det att göra bättre? Det gör det säkert. Därför ska vi naturligtvis följa upp detta.

Jag är slutligen också övertygad om att sänkta arbetsgivaravgifter på olika sätt kommer att bli utvärderade av alla möjliga som finns runt omkring oss, alltifrån Finanspolitiska rådet till fristående forskningsinstitut och andra. Det är bra – det ska självfallet utvärderas. Men innan det sker kan vi göra tankeexperimentet: Blir det fler ungdomsjobb om man gör det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar? Svaret på den frågan måste med alla rimliga mått mätt vara nej.

Anf. 67 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Ministern svarade inte på frågan i någon mening. Min fråga var: Är man beredd att utvärdera, och är man beredd att ta initiativ till en utvärdering? Om resultatet är det som forskningen tror, är man då beredd att ompröva? Möjligtvis är avsaknaden av svar också ett svar i sig.

När det gäller de långtidsarbetslösa unga kan jag bara konstatera att även när ministern fortsätter att diskutera pratar han om åtgärder – jobbgarantin för unga och sänkningar av sociala avgifter – som bevisligen inte har hjälpt den här gruppen ens under en högkonjunktur. Vad är det som får ministern att tro att de ska fungera i en lågkonjunktur?

I någon mening är vi lite överens när du säger att utbildning är nyckeln för många av dessa, det vill säga utbildning och erfarenhet, alltså möjlighet till praktik inne på arbetsplatserna. När ministern sedan ska redogöra för vad man faktiskt gör landar han i detta: Jo, men vi flyttar runt på befintliga resurser. Då känns det lite grann som att man lever i en liten bubbla eller någonting där man inte har sett det som alla andra ser, att nu kommer det inte att räcka med de åtgärder som man hade under en högkonjunktur. Nu krävs det mer resurser, och det krävs friare och större tänk. Jag måste säga att jag tyvärr inte hör det från ministern.

Att prata om gymnasiereformen i det sammanhanget tycker jag blir lite grann ett hån. Att säga till de ca 10 000 långtidsarbetslösa unga, som var långtidsarbetslösa under hela högkonjunkturen och inte fick en chans, att nu kommer ni med en gymnasieproposition, på vilket sätt hjälper det dem?

Anf. 68 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill ändå följa upp Jennie Nilssons inlägg, för jag reagerar också på att ministern väljer att undvika att svara på frågan om utvärdering. Det är ju viktigt, när man investerar så mycket resurser i en enda sista satsning som nu görs för att hålla nere ungdomsarbetslösheten, att man vet vad effekterna blir av en sådan satsning. Jennie Nilsson hänvisar till forskningsrapporter och till utvärderingar, och alla pekar på att det här ger väldigt lite effekt.

I stället för att svara på frågan valde ministern, som vanligt, att vara väldigt retorisk och svara med en motfråga: Tror du att det blir billigare om vi gör det dubbelt så dyrt att anställa? Det sade han retoriskt. Och ännu mer när vi nu går in i en lågkonjunktur; det är så han håller fast vid att det här kan möjligtvis i lågkonjunktur vara ett bra sätt att möta krisen och ungdomsarbetslösheten. Vi vet att ungdomar är de som först drabbas.

Vi har en verklighet där ute också. Krisen började i höstas, och Eurostats siffror visar att arbetslösheten har ökat bland ungdomar i Sverige med 6 procent medan övriga EU-länder har en ökning med 1 procent.

Det här avslöjar två saker. Det första är att den här regeringen gör någonting som är sämre än vad man gör i andra länder. Men det säger också en annan sak som är viktig, utifrån de spekulationer som Littorin ägnar sig åt här i kammaren, och det är att sänkningen av sociala avgifter för företag som anställer ungdomar skulle ge effekt. Det visar sig att det inte fungerar. Redan innan har vi haft lägre sociala avgifter för de arbetsgivare som har ungdomar anställda. Det är ju så. Men ändå har arbetslösheten sprungit i väg snabbare här än i andra EU-länder, trots Littorins mirakelkur.

Jag vädjar till Littorin att här lova att han personligen ska utvärdera det här, att han tar ansvar för det och är beredd att avveckla och backa från insatser som kostar mycket resurser men som uppenbarligen i lågkonjunktur såväl som i högkonjunktur ger väldigt lite effekt. Det är synnerligen allvarligt att dels vara så fantasilös, dels fortsätta att slösa och strö ut gemensamma skatteinkomster som är så viktiga för att möta krisen.

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig först påpeka, Jennie Nilsson, att andelen långtidsarbetslösa ungdomar minskade med nästan en tredjedel mellan december 2007 och 2008 – bara så att vi har fakta klara för oss.

Mer resurser, mer kreativt tänk och vad det nu kan vara: Ja, det är därför vi har fördubblat nedsättningen av arbetsgivaravgifter från den 1 januari. Det kommer säkert att utvärderas.

Varför har ungdomsarbetslösheten ökat mer i Sverige än på andra håll? Det är naturligtvis en begåvad fråga som söker sitt svar.

Ett skäl, som forskningen pekar på, är turordningsreglerna i LAS. Vi är det enda landet i världen som, enligt lag och avtal, har en strikt åldersbaserad turordningsregel, det vill säga att ungdomar förlorar jobben först när varslen rullar på. Så har det varit i princip i varje lågkonjunktur i Sverige om man tittar på statistiken och utvecklingen.

Som jag sade tidigare finns det, utan att påverka lönebildningen och utan att ändra i lagen om anställningsskydd, egentligen bara ett sätt, och det är att kompensera de högre kostnaderna, den lägre produktiviteten,

Prot. 2008/09:63

27 januari

*Svar på
interpellationer*

den mindre erfarenheten eller vad det kan vara genom de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga för att på det sättet kunna behålla ungdomar i arbete och dessutom förhoppningsvis öka deras antal.

Vi får säkert anledning att återkomma till den här debatten. Jag skulle naturligtvis vara extremt missnöjd om jag befann mig i samma läge som när ni lämnade över, nämligen att 100 000 ungdomar stod på perrongen utan någon som helst hjälp.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:243 om krav på åtgärder i kölvattnet av Lavaldomen

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vilka förändringar i svensk lagstiftning jag avser att ta initiativ till på grund av Lavaldomen och när detta kommer att ske i tid och om jag avser att verka för att en anpassning sker av de svenska kollektivavtalen. Han har vidare frågat hur jag tänker verka för att de svenska fackförbunden ska kunna fortsätta att ställa krav på att svenska löner ska betalas för arbete som utförs i Sverige, vilka initiativ jag tänker ta för att säkerställa att utstationerad arbetskraft får samma villkor som övriga löntagare i Sverige och på vilket sätt jag avser att motverka att Lavaldomen öppnar upp för att sjysta arbetsgivare riskerar att bli utkonkurrerade av illojala företag. Vidare har Sven-Erik Österberg frågat om jag kommer att ta initiativ till att ett socialt protokoll införs i EU-lagstiftningen och om jag är beredd att öppet återge den information jag gav om Lavalutredningens betänkande vid ministermötet i Bryssel den 17 december 2008. Slutligen har han frågat om jag avser att, med anledning av Lavalutredningens förslag, ta fram en strategiplan inför det svenska ordförandeskapet i EU och när i så fall en sådan kan presenteras i tid.

Lavalutredningens betänkande har skickats ut på remiss, och remisstiden går ut den 18 mars 2009. Jag kommer att ta del av remissinstansernas synpunkter innan regeringen fattar beslut om vilka lagstiftningsförslag som ska läggas fram. Det är mycket viktigt att det ges gott om tid att utarbeta propositionen, eftersom detta är svåra juridiska frågor av stort politiskt intresse. Förslagen ska även lagrådsremitteras. Jag vill inte föregå lagstiftningsarbetet genom att redan nu ange någon åsikt om vilka krav fackförbunden ska kunna ställa på företag som utstationerar arbetstagare till Sverige. Jag kan dock säga att Lavalutredningens analys visar att den svenska modellen på arbetsmarknaden står sig även i ett EU-sammanhang. Det är inte nödvändigt att införa lagstiftade minimilöner eller ett system för allmängiltigförklaring av kollektivavtal här. Vi kan fortsätta att ställa krav enligt svenska kollektivavtal också för utstationerade arbetstagare, om än med vissa begränsningar.

Det följer av Lavaldomen att kollektivavtalen måste vara klara och tydliga för att kunna ligga till grund för krav mot utländska arbetsgivare. Det är arbetsmarknadens parter ansvar att se till att de svenska kollektivavtalen anpassas till dessa krav. Jag är övertygad om att parterna

kommer att ta denna uppgift på allvar för att svenska kollektivavtal ska kunna tillämpas även i förhållande till utländska företag.

Vad gäller frågan om ett socialt protokoll är det för tidigt att redan innan Lissabonfördraget har trätt i kraft ställa nya krav på fördragsändringar. Sådana krav riskerar att undergräva fördragets ikraftträdande och riva upp resultatet av flera års förhandlingsarbete.

Vi måste dessutom ta hänsyn till att de 27 medlemsländerna har olika arbetsmarknadsmodeller och delvis olika syn på skyddet av arbetstagare och friheten att tillhandahålla tjänster. Verkligheten är att vi sannolikt inte skulle komma någonstans alls om vi öppnade för nya förhandlingar om ett socialt protokoll. Skulle sådana förhandlingar gå i mål finns det dessutom en överhängande risk för att en kompromiss skulle gå i en riktning som varken regeringen eller Socialdemokraterna önskar. Därför vill regeringen inte driva krav på ett socialt protokoll.

Jag vill här framhålla allt det arbete som trots allt pågår med att driva utvecklingen framåt. EU-kommissionen arbetar med att på olika sätt förbättra medlemsstaternas genomförande av utstationeringsdirektivet. Bland annat har man givit en rekommendation om ökat administrativt samarbete, och regeringen är mycket positiv till det arbetet. Kommissionen håller dessutom på att tillsätta en expertkommitté som ska jobba med tillämpningen av direktivets regler i medlemsstaterna och bestå av experter från de olika länderna. Även arbetsmarknadens parter kommer att få en roll i gruppen. Sverige kommer självklart att delta aktivt i detta arbete.

Vid lunchdiskussionen på Epscorådets möte den 17 december 2008 informerade jag om Lavalutredningens betänkande. Jag gav en kort beskrivning av de förslag som lämnats i betänkandet och angav som mitt inledande intryck att förslagen visar att den svenska modellen i grunden står sig även i ett EU-sammanhang.

Som jag har sagt tidigare i många sammanhang är det min fasta övertygelse att vi kan hantera konsekvenserna av Lavaldomen genom åtgärder på nationell nivå, genom en anpassning av lagstiftningen och kollektivavtalen för dessa situationer. Lavalutredningens förslag gäller åtgärder på nationell nivå, och föranleder inte att någon särskild strategiplan inför ordförandeskapet i EU tas fram.

Anf. 71 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret!

Jag har envisats ganska länge med den här frågan, och jag känner mig inte lika lugn i detta som arbetsmarknadsministern åtminstone till det yttre verkar när det gäller själva Lavalfrågan. De slutsatser som man kunde dra när domen kom och det resultat som Stråthutredningen hänvisar till har man inte blivit så värst mycket klokare på. Jag tycker att det med de bedömningar som Stråth gör utifrån hur domen har fallit finns en uppenbar risk för att det kan förekomma både löne- och villkorsdumpning vid utstationeringsarbete i Sverige.

Lönefrågan hänger i luften. Parterna ska titta på detta. Risker för att man inte skulle kunna lösa detta så att resultatet blir att samma lön ska gälla på en arbetsplats med utstationerad arbetskraft som på en arbetsplats med inhemsk arbetskraft som följer kollektivavtalet är uppenbar. Man kan se hur Svenskt Näringsliv har reagerat på frågan. Man har ut-

tryckligen vid olika tillfällen sagt, bland annat i debatter som jag själv har deltagit i, att man är nöjd med Laval domen. Den möjliggör en press nedåt på lönerna. Stora och viktiga förbund inom Svenskt Näringsliv har också tyckt att man borde ha lagstadgade minimilönenivåer.

Nu hävdar jag inte att ministern har sagt detta, men det finns ändå en stark spänning på svensk arbetsmarknad när det gäller hur man bedömer att den svenska modellen ska hanteras. En part är uppenbart inte beredd att ta strid och slå vakt om detta. Detta gör frågan komplicerad i Sverige jämfört med hur det ser ut i Danmark, där både regering och parter ganska omedelbart kunde slå fast att man står upp för och vill tillämpa den modell man har där. Frågan i Sverige är komplicerad på ett annat sätt.

Jag anser och bedömer att jag inte kan känna mig lugn som ministern. Det finns en uppenbar risk när det gäller både löne- och villkorsdelarna. Stråth slår också när det gäller villkorsdelen fast att det i en rad frågor där är lag som enligt hans bedömning måste sätta nivån och inte kollektivavtalet. I de fall kollektivavtalet har bättre villkor än lagen räcker det då om utstationerad arbetskraft skulle gå på lagdelen bland annat när det gäller försäkringsvillkor. Det gör omedelbart att man får en löneskillnad i detta.

Jag kan inte dra någon annan slutsats än att om vi ska hävda den svenska modellen och inte ha villkors- och eventuellt också lönedumpning i Sverige duger inte Laval domen som bas. Vi kan inte hävda vad vi kan göra själva här, utan det måste också till ändringar i EU:s syn på detta. En majoritet i parlamentet tyckte ju att frågan skulle lyftas upp. Kommissionen negligerade det som hade varit.

Jag tycker inte att det svar jag får av arbetsmarknadsministern är mer än en rapport om vad arbetsmarknadsministern har sagt på mötet därnere i december. Han har rapporterat om att han tror att vi kan hantera detta uppe i Sverige, så EU kan känna sig lugnt: Vi klarar detta. Jag tycker att regeringen gör en felaktig analys.

Antingen gör Littorin en felaktig analys, eller så har han insett hur det ligger till och tycker att det inte gör något med den villkorsförändring som det blir. Där tycker jag att frågan är öppen.

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sven-Erik Österberg väcker till liv en fråga som vi har debatterat många gånger förut och som vi definitivt kommer att debattera igen, särskilt när propositionen kommer som en följd av utredningen och dess remissbehandling. Även om jag inte ska vara exakt – vi har ju ingen proposition på bordet än – ska jag ändå ta några utgångspunkter.

Som Sven-Erik Österberg vet tog jag över Hasse Karlssons position i den här frågan redan i samband med den muntliga förhandlingen i Luxemburg i januari 2007. Det var av flera skäl. Dels tyckte jag att den ordning vi hade var bra, dels måste det hela, om man ska företräda en annan position än svensk lag i förhandlingar i EG-domstolen, föregås av ett riksdagsbeslut, och något sådant hade vi inte för avsikt att försöka få till stånd.

Jag var också besviken över domen när den kom i december 2007, och jag var tydlig med det. Jag tycker att Stråths utredning ändå visar dels på omfattningen av problematiken, som är mindre i dagsläget än vi

kanske hade trott, dels på att modellen trots allt är förenlig med EG-rätten.

Då återstår naturligtvis det som Sven-Erik Österberg och jag har debatterat flera gånger förut: Kan man på annat sätt försöka verka för den svenska modellen och vara ännu tydligare i detta? Det har framkommit några olika saker i debatten – att vi skulle försöka verka för en förändring av utstationeringsdirektivet, ett införande av en social klausul eller något annat med motsvarande innehåll. Jag konstaterar att det är en väldigt riskfylld strategi. Skälet till det är, som jag har framfört tidigare när vi har haft särskild eller allmän debatt i det här ämnet, är att när utstationeringsdirektivet antogs var antalet medlemsländer 15. Nu är det 27. De länder som har tillkommit har ju, om jag får uttrycka det diplomatiskt, kanske en annan syn på relationerna på arbetsmarknaden än den som nog både Sven-Erik och jag delar. Om man skulle öppna direktivet för omförhandling finns det för det första en risk för att det skulle dra ut länge på tiden. Se på arbetstidsdirektivet! Där har vi hållit på i sju år och har fortfarande inte nått någon överenskommelse mellan parlamentet och rådet. Under den tiden skulle vi ha en rättsosäker process, och det skulle naturligtvis inte vara bra för någon på svensk arbetsmarknad. För det andra är risken att det resultat som man till slut skulle nå fram till i en sådan förhandling ligger långt från den grundsyn som jag tror att Sven-Erik och jag egentligen delar.

Efter att jag i ministerrådet redogjorde för utredningen, dess utfall och för hur vi bedömde det hela uppstod en diskussion om just utstationeringsdirektivet. Bland de 27 länder som yttrade sig – alltså samtliga – fanns det en klar majoritet mot att ta upp utstationeringsdirektivet till omförhandling. Rådet var alltså definitivt emot, även om det naturligtvis var en informell diskussion och inte en formell omröstning. Dessutom kom häromdagen kommissionens officiella reaktion på Lavalrapporten, där man också säger bestämt nej till en omförhandling av utstationeringsdirektivet. Så den dörren verkar vara stängd.

De här olika dimensionerna ihop gör ändå att min utgångspunkt är att vi med grund i Lavalutredningen ska kunna hitta en ordning där vi säkerställer den svenska modellen och hanterar parternas diskussion.

Då tycker jag naturligtvis att Sven-Erik pekar på en annan viktig fråga, nämligen hur parterna hanterar den här frågeställningen. Jag hade varit betydligt mer glad om vi hade haft en större uppslutning kring den svenska modellen bland parterna på arbetsmarknaden.

Anf. 73 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det är bra att föra ett resonemang kring det här, tycker jag. Det är ju långt ifrån en okomplicerad fråga.

Jag har absolut inte tillhört dem som sagt att man skulle villkora Lisabonfördraget utan varit en vän av att vi har fått igenom Lissabonfördraget, för det finns en massa andra fördelar i det.

Men å andra sidan: Det finns inte en majoritet. Det tycker jag skulle kunna användas i ett svenskt ordförandeskap på ett tydligt sätt. Det gäller att man är missnöjd med hur domen faller ut med tanke på vad som faktiskt sades och lovades när Sverige gick in som medlem i EU, att man inte skulle lägga sig i. Man skulle kunna hävda den svenska modellen fullt ut när det gäller att vår modell skulle gälla.

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

Man kan säga: Här har EU och framför allt EG-domstolen haft en glidning. Man ser mer på hur det fungerar, och den fria rörligheten är viktigare än att hävda de kollektivavtal som gäller i enskilda länder. Det är den korta slutsatsen av domen, kan man säga. Det sades ju att det inte skulle gälla. Också EU-parlamentet har varit tydligt på det här området.

Jag kan förstå att kommissionen inte vill lyfta upp det här. Det är ju en prestigefråga för kommissionen att se till att man får Lissabonfördraget, och det finns en risk i detta. Men om inte arbetsmarknadsministern och den svenska regeringen är missnöjd med på vilket sätt domen faller ut och uttryckligen uttalar sig om detta utan accepterar det faktum att man inte vill göra någonting åt det här därför att det stökar till det nere i EU är det klart att det tolkas som att Sverige är nöjt.

Det är där som jag känner oro för att man inte tar vara på de möjligheter som finns. Det är därför som jag också har skrivit ett öppet brev till arbetsmarknadsministern om det här. Det finns ju en uppenbar möjlighet när man har ordförandeåret att lyfta upp den här frågan när det gäller just det här och hur man skulle kunna hantera det här.

Europafacken har ställt sig bakom en social klausul på det här området. Andra länder i Europa har vi diskuterat tidigare. Tyskland, Irland, Frankrike, Spanien är också oroliga för de här domarna, för hur det här faller ut och för att man kan få löne- och villkorskongkurrens i landet på ett sätt som inte är bra.

Att andra länder inte bryr sig om frågan är ganska självklart. De ser ju inte någon risk i nuläget att förlora någonting på det här, utan de ser sig egentligen bara som vinnare. Den egna befolkningen skulle kunna få jobb, kanske till bättre villkor än vad de har i det egna landet men definitivt sämre än i det land där de är, och på så sätt skulle man också få en kongkurrens när det gäller villkor och löner.

Jag tycker att arbetsmarknadsministern har en glidning i det här fallet, och det oroar och förvånar mig väldigt mycket. Det gäller det senaste förslaget gällande nystartsjobbet. När det gäller lön ska det vara i enlighet med kollektivavtal. Men när det gäller villkor behöver Arbetsförmedlingen inte följa upp det. Det betyder egentligen att Littorin på hemmaplan har accepterat ungefär det som Lavaldomen har slagit fast, att det kan ske en villkorsdumpning när det gäller vissa delar, att man inte behöver följa kollektivavtalen.

Detta förvånar mig oerhört mycket, och jag tycker att det är en signal om att arbetsmarknadsministern faktiskt gör en fotförflyttning här gentemot vad han har sagt tidigare då han benhårt har hållit fast vid den svenska modellen, att den skulle kunna gälla.

Men när det gäller svenska arbetstagare som skulle få ett nystartsjobb är det inte så viktigt att man följer kollektivavtalet när det gäller det här. Jag förmodar att det åtminstone är lag som ska gälla – något annat har jag inte hört. Men detta gör ju att man har accepterat ett sådant förhållande i Sverige också, vilket upprör mig väldigt mycket.

Det är väl en tydlig och bra signal som regeringen ger, att man gör ett avsteg från det som har varit en viktig del i den svenska modellen.

Då förstår jag att man känner sig ganska hämmad när det gäller att gå ut och begära det här också i Europa, när man faktiskt agerar så på hemmaplan. Det bekymrar mig mycket, måste jag säga.

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När det gäller att vara missnöjd med domen tror jag nog att det har framgått. Det väckte faktiskt en viss uppmärksamhet att en borgerlig regering övertog en socialdemokratisk ståndpunkt i den här frågan. Och jag hade många tillfällen att förklara varför, när jag träffade mina kolleger.

Det var bland annat också därför som vi, tillsammans med ordförandetrion, var med om att ta initiativ till att bjuda in arbetsmarknadens parter till att med stöd av kommissionen och rådet göra en analys av rörligheten inom den europeiska gemensamma arbetsmarknaden, som också inkluderar olika legala aspekter av densamma.

Vad man egentligen gör från kommissionens sida är att man öppnar för ett institutionellt uttalande om förhållandet mellan ekonomiska och sociala rättigheter.

Det här kom häromdagen, så vad det egentligen betyder får jag nästan återkomma till, för vi måste prata med kommissionen för att se vad de egentligen menar, om jag ska vara helt ärlig.

När det gäller nystartsjobben vill jag dementera att det skulle vara en glidning. Vad det handlar om är att regelverket, som det var utformat, tolkades som att det skulle vara ett krav på kollektivavtal, inte kollektivavtalsliknande lösningar utan krav på kollektivavtal, för att kunna få nystartsjobb.

Det gjorde att ungefär hälften av landets småföretag inte skulle ha möjlighet att anställa, eftersom de inte har kollektivavtal.

Min slutsats var: Vi ställer inte krav, vi har inte allmängiltigförklaring, vi har inte lagstadgade minimilöner, utan man har parter som arbetar. Vi har inte ett krav på kollektivavtal på svensk arbetsmarknad, men vi har rätten att teckna kollektivavtal. Det borde också gälla dem som erbjuder nystartsjobb, eftersom det är ett jobb som vilket som helst på arbetsmarknaden med det enda undantaget att vi avstår från en bit av arbetsgivaravgiften.

Jag är av den fasta övertygelsen att det innebär att fler småföretag har möjlighet att anställa, men det handlar inte om sämre villkor för den enskilde.

Anf. 75 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det där sista måste jag faktiskt fråga om. Har detta tolkats fel? Menar arbetsmarknadsministern i så fall att det ska vara villkor i enlighet med kollektivavtal när det gäller villkor och lön?

Att man inte ställer krav på kollektivavtal är en sak som man kan diskutera i sig själv. Det där har lite grann med föreningsrätten att göra, som man har haft när det gäller offentlig upphandling och sådant. Det är ju en väsentlig skillnad i så fall i fråga om vad som gäller.

Jag tolkade det som att det räckte med att man följde lagen och inte kollektivavtal för att Arbetsförmedlingen skulle godkänna ett jobb. Då tycker jag att det är en glidning, om det är på det sättet. Men där vill jag ha ett förtydligande. Och det har arbetsmarknadsministern möjlighet att ge i det sista inlägget.

När det sedan gäller den här frågan vill jag upprepa vad jag tycker. Jag tycker att det är viktigt att man för fram det här ordentligt i ordförandeskapet. Här har svenska regeringen en ordentlig chans att driva på den här frågan och säga att man är missnöjd med hur det här kommer att ske.

Jag ser inte på vilket sätt man skulle kunna lösa det här och man skulle kunna säga att den svenska modellen skulle gälla så som den har gjort utan att det är en uppenbar risk för löne- och villkorsdumpning om man inte agerar på Europaplanet och säger: Det här är vi missnöjda med. Vi vill inte ha det på det sättet, att detta sker i Sverige.

Sedan finns det goda samarbetspartner. Det är inte vilka länder som helst, utan ganska tunga länder i Europa, som man allt tydligare kan samverka med. Det tycker jag är en skyldighet gentemot svenska folket, som röstade ja i omröstningen när man tog steget där.

Det här var någonting som man garanterade från Bryssel, att man skulle kunna hävda den modellen fullt ut. Det här har man svikit, tycker jag.

Det är regeringen som måste hantera den här frågan nu och se till att den löser sig där. Jag tänker fortsätta att ställa krav när det gäller att jag tycker att det här ska tas upp under ordförandeåret som en viktig fråga och drivas av Sverige med full kraft för att man ska komma till rätta med det här.

Jag tror inte att det räcker med att bara agera på hemmaplan när det gäller den här frågan.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det kommer säkert att vara en fråga som kommer att fortsätta diskuteras på många olika håll. Inte minst nu när utredningen remitteras och vi får in remissvar kommer det också att finnas en stor efterfrågan från andra länder, till exempel Tyskland, Luxemburg och andra länder som har haft liknande fall, att vilja diskutera med oss. Och vi kommer definitivt att fortsätta diskutera och upplysa. Vi kommer också att ha nära kontakter med de europeiska arbetsmarknadsparterna för att diskutera detta.

Återigen: Vi var med och tog initiativ just till att involvera parterna på Europeanivå för att kunna utvärdera följderna av rörlighet på arbetsmarknaden också ur en legal aspekt, så att det finns goda tillfällen till det.

Vi kommer naturligtvis att återkomma också till den andra frågan om kollektivavtal. Luciano Astudillo har väckt en interpellation på det temat, så det kommer upp inom kort.

Men låt mig bara nämna det lite snabbt, eftersom frågan kom upp. De signaler som vi fick från både arbetsförmedling och andra, inte minst mindre företag, var att regelverket tolkades hårdare än avsikten. Det tolkades som ett absolut krav på tecknat kollektivavtal.

Det gjorde att en stor del mindre företag som ville anställa med nystartsjobb kände att de inte hade möjlighet att göra det.

En del arbetsförmedlingar tolkade det också så och verkade inte för anställning på det sättet.

Nystartsjobben är som vilka andra jobb som helst. Vi avstår bara från att ta in arbetsgivaravgift. Det innebär att löner och villkor ska sättas enligt god sed på arbetsmarknaden. Man ska ha rätt och möjlighet att

kräva kollektivavtal som enskild eller som medlem i ett fackförbund. Det är så det bör vara.

Det innebär inte att jag gör ett avsteg från den svenska modellen. Det innebär att vi försöker behandla nystartsjobben på samma sätt som alla andra jobb på svensk arbetsmarknad. Så Sven-Erik Österberg kan vara lugn i den delen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:63
27 januari

*Svar på
interpellationer*

10 § Svar på interpellation 2008/09:249 om varsel på Karolinska sjukhuset

Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att underlätta för varslade inom offentlig sektor, till exempel på Karolinska sjukhuset, att få nya jobb och möjlighet att under den eventuella arbetslöshetstiden få en kompletterande utbildning.

Jag vill inleda med att konstatera att de reformer som presenterades i budgetpropositionen för 2009 syftar till att möta den ekonomiska försvagningen. I propositionen föreslogs bland annat en förstärkt politik för arbete och företagande, viktiga framtidsinvesteringar i forskning och infrastruktur samt fortsatta välfärdssatsningar.

Regeringen anser dock att den allvarliga situationen på arbetsmarknaden motiverar ett förstärkt stöd till arbetssökande. Regeringen har därför nyligen presenterat ett omfattande arbetsmarknadspolitiskt paket.

Paketet innehåller bland annat en utökning av antalet platser i arbetspraktik och införandet av en ny insats, praktisk kompetensutveckling, som riktar sig till personer med arbetslivserfarenhet. Arbetsförmedlingen har också fått i uppdrag att förstärka matchningsverksamheten och ge ett tidigt och individanpassat stöd för att kunna hjälpa arbetssökande tillbaka till arbete. Uppdraget att förstärka matchningsverksamheten gavs till Arbetsförmedlingen i december förra året, och myndigheten arbetar för fullt med att genomföra denna förstärkning.

Bosse Ringholm frågar vilka åtgärder jag tänker vidta för att personer ska få möjlighet till kompletterande utbildning. I paketet föreslår regeringen ytterligare en satsning på fler platser inom yrkeshögskolan och kommunal gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning, så kallad yrkesvux, samt att arbetslösa ska kunna få studiemedel med den högre bidragsnivån vid studier inom kommunal gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning.

I syfte att möta en ökad efterfrågan på utbildningsplatser i vissa regioner och åstadkomma ett bättre utnyttjande av högskoleplatserna föreslår regeringen också en omfördelning av medel inom högskolornas anslag för grundutbildning mellan lärosäten.

Jag konstaterar att de åtgärder som jag nämnt här kommer att ge ett direkt och effektivt stöd till personer som förlorar arbetet. Regeringens politik för att få fler i arbete och bekämpa människors utanförskap ligger därmed fast.

Anf. 78 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! När arbetslösheten slår in i Sverige brukar det oftast vara industrin som får ta stöten först. Sedan kommer tjänstesektorn, och sedan kommer den sektor där politikerna har störst möjlighet att påverka, den offentliga sektorn. Nu har exempelvis Karolinska sjukhuset i det borgerligt styrda Stockholms läns landsting varslat bortåt 1 000 personer. Andra kommer att följa efter, både sjukhus och andra vårdinrättningar.

Den första frågan är naturligtvis: Kan regeringen göra någonting? Vill regeringen göra någonting?

Jag ber att få tacka för svaret som väl är ett kvitto på att regeringen tycker att den har gjort tillräckligt. Mer behöver i varje fall inte göras. De som nu kommer att bli arbetslösa på Karolinska sjukhuset och andra vårdinrättningar får söka sig andra jobb, i Norge eller någon annanstans där det kanske fortfarande finns en efterfrågan på vårdjobb.

Jag tycker att det är lite ömkligt att regeringen alltid ska börja med att förneka problemen, sedan vara passiv, sedan sent göra någonting, och det blir alltid för lite det som regeringen gör. Karolinska sjukhuset liksom många andra stora sjukvårdsinrättningar har ett stort antal mycket kvalificerade medarbetare. De har långa utbildningar, högskolekompetens, vårdutbildningar med lång praktik.

Det är inte vilken personal som helst som man kastar ut i arbetslöshet. Men regeringen tycker uppenbarligen inte att det behöver göras några särskilda insatser utöver det regeringen har gjort förut när det gäller den vårdpersonal som på många sjukhus i Sverige – i Skåne och i det borgerligt styrda Stockholms läns landsting – kommer att mötas av varsel och som sedermera ramlar ut i arbetslöshet.

Det hade varit ganska enkelt för arbetsmarknadsministern att säga: Det här är ett allvarligt problem. Vi ska se om vi kan understödja Stockholms läns landsting, andra landsting och andra kommuner så att de i sin tur kan behålla personalen så långt det är möjligt. Om de inte kan behålla personalen fullt ut kan vi tänka oss – vilket gjordes under mängder av socialdemokratiska regeringsår – ett samarbete mellan landsting och kommuner som arbetsgivare och staten, där staten säger att den är beredd att betala en del av kostnaderna för en utbildning parallellt med att personen får jobba kvar en del av sin tid på sjukhuset.

Därmed får man ett bra partnerskap, ett bra samarbete mellan arbetsgivaren – i det här fallet landstinget eller kommunen – och staten. Men det fordrar naturligtvis att man har en arbetsmarknadspolitik värd namnet. Sven Otto Littorin har gjort sig känd för att inte vilja ha någon arbetsmarknadspolitik. I varje fall rustar han ned den arbetsmarknadspolitik som han företräder.

Det räcker inte, Sven Otto Littorin, att påstå saker och ting. Det måste vara sant också. Det är inte sant, som ministern säger i sitt svar, att det kommer att bli fler jobb och färre arbetslösa. Enligt regeringens egna prognoser kommer det att vara dubbelt så många arbetslösa 2010 som när regeringen tog över efter Socialdemokraterna 2006, och det kommer att vara en lägre sysselsättningsgrad. Personalen på Karolinska sjukhuset ska nu räknas in i den arbetslöshetskö som regeringen lämnar efter sig 2010.

Fru talman! Jag ska avstå från att kommentera enskilda varsel, men jag konstaterar att i rapporten från SKL, Sveriges Kommuner och Lands-
ting, som det ibland hänvisas till i debatten pekar man på att man fortfa-
rande under 2009 tack vare goda skatteintäkter kommer att ha ett positivt
netto i Kommun-Sverige. Men jag håller helt med Bosse Ringholm i
grundanalysen. Det kommer naturligtvis att bli besvärliga år även där när
skatteintäkter sjunker av olika skäl, inte minst därför att den internation-
ella finanskrisen får efterverkningar på svensk arbetsmarknad.

Det finns all anledning att se över stödet till kommuner och landsting.
Som jag sade i en tidigare interpellationsdebatt har finansministern avise-
rat att en sådan översyn kommer att ske under det ordinarie budgetarbe-
tet, och det kommer säkert att ske vid flera tillfällen under det kommande
året.

Förutom det faktum att vi nu har Europas mest expansiva finanspoli-
tik med den mest expansiva budgeten, som EU-kommissionen visade
strax före nyår, har vi i decemberpaketet lagt 23 miljarder på tre år som
syftar till det som Bosse Ringholm anklagar mig för att inte vilja ha,
nämligen en mer aktiv arbetsmarknadspolitik. Som man bör drar man
ned i högkonjunktur och drar upp i lågkonjunktur.

Jag konstaterade i en tidigare interpellationsdebatt att i år, 2009, in-
nebär det att 60 000 ytterligare personer får tillgång till utbildning, olika
typer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller andra sysselsättningsåtg-
ärder som syftar till att minska effekten av den internationella finanskri-
sen.

När det gäller den fråga som Bosse Ringholm också lyfter upp, möj-
ligheter till utbildning i stället för att man säger upp eller drar ned, hade
vi ytterligare en interpellationsdebatt på delvis samma tema där jag sade
ganska tydligt nej till det gamla systemet med permitteringslöner som
Socialdemokraterna avskaffade den 30 juni 1995. Det var av flera olika
skäl. Det är ett ganska trubbigt instrument, det är ett ganska dyrt instru-
ment, och det finns naturligtvis inga garantier.

Men det är också av ett principiellt argument. Framför allt på den pri-
vata sektorn är det, tycker jag, en dum idé att använda medel som är
avsedda att gå till arbetslösa för att täcka lönekostnader i privata företag.

Då kan man naturligtvis säga: Titta på den offentliga sektorn! Borde
man inte kunna göra någonting där?

Då skulle jag vilja återkomma till det som vi också hade i en interpel-
lationsdebatt här tidigare, möjligheten att utnyttja Europeiska socialfon-
dens medel. Det är ändå drygt 12 miljarder under den här ramperioden,
där hälften är samfinansiering med staten.

De finns redo att utnyttja nu. Vi har varit mycket aktiva i kontakterna
med EU-kommissionen för att säkerställa möjligheten att använda det,
både i privat och offentlig sektor, under just de förutsättningar som Bosse
Ringholm efterlyser. Så utöver de 60 000 personerna som genom decem-
berpaketet får möjlighet att få hjälp och det de behöver i form av stöd för
att ta sig vidare finns det alltså resurser redo för den typ av verksamheter
som Bosse Ringholm efterlyser.

Låt mig ta ett exempel. Scania i Södertälje förbereder sig nu för att genomföra en typ av program som varvar utbildning och anställning. Det kan vara en bra idé. Det är bättre att göra det på det sättet än med de statliga permitteringslönesystem som Socialdemokraterna så klokt avskaffade 1995.

Anf. 80 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern kan påstå att Sverige har en expansiv ekonomisk politik. Men vad hjälper det om arbetslösheten fördubblats under den borgerliga regeringen den här mandatperioden? Vad hjälper det om sysselsättningsgraden minskar? De borgerliga partierna lovade tvärtom att sysselsättningen skulle öka och arbetslösheten minska. Jag håller mig bara till de prognoser som Littorin, Borg och andra själva meddelar riksdagen, att vi kommer att få en fördubblad arbetslöshet och minskad sysselsättningsgrad under den här perioden. Det hjälper inte att skryta om en expansiv ekonomisk politik. Den räcker uppenbarligen inte till.

Arbetsmarknadsministern bekräftar precis det jag sade.

Först säger man att det inte finns något problem, och det bekräftar arbetsmarknadsministern en gång till. Sedan säger man att om det finns något problem ska man nog försöka göra någonting åt det. Framför allt är det någon annan som ska göra någonting åt det. Europeiska socialfonden ska lösa problemen. När det gäller bilbranschen är det tydligen Europeiska investeringsbanken som ska lösa problemen, men inte regeringen själv.

För att hålla mig till ämnet, arbetsmarknadsministern, har jag pekat på en bransch. Kommuner och landsting har en verksamhet med offentliga tjänster som i mycket stor utsträckning är politiskt styrd och där det handlar om politiska beslut om finansiering som regeringen faktiskt skulle kunna påverka. Det första regeringen skulle kunna säga till sina partivänner i den borgerliga majoriteten i Stockholms läns landsting är: Säg inte upp personal! Varsla inte personal! Gör inte sjukvårdspersonal arbetslösa! Men det är ett samtal som tydligen inte finns mellan den borgerliga majoriteten i Rosenbad och riksdagen och den borgerliga majoriteten i Stockholms läns landsting och på många andra håll. Det är i alla fall ingen som har hörsammat något sådant rop från Rosenbad till det borgerligt styrda Stockholms läns landsting om att inte säga upp personal, utan villigt varslar man och kommer att säga upp och göra folk arbetslösa.

Då är min nästa fråga: Skulle man inte kunna tänka sig ett samarbete – det är ju ändå borgerligt styrt på båda hållen – mellan staten och landstinget? Staten skulle kunna ta på sig en del av kostnaderna så att man i alla fall skulle kunna begränsa antalet personer som blir arbetslösa på ett stort sjukhus som Karolinska sjukhuset och på massor av andra sjukhus. Karolinska sjukhuset är ju bara ett i raden av vårdinstitutioner och sjukhus som nu kommer att drabbas.

Då börjar arbetsmarknadsministern tala om permitteringslöner. Det är inte det jag talar om. Jag talar om ett samarbete så att folk ska få möjlighet att vidareutbilda sig under tiden som de kan vara kvar i sin gamla anställning, i alla fall delvis, och få chans till vidareutbildning. Det hjäl-

per inte om det är 50 000, 60 000 eller vad det är för siffror som arbetsmarknadsministern använder sig av. I det här konkreta fallet finns det inget svar på hur man skulle kunna åstadkomma en sådan kombination.

Det vore bra om arbetsmarknadsministern kunde ha en dialog med sina partivänner i Stockholms läns landsting och säga till dem: Jag har att erbjuda er att en del av personalen kan få möjlighet att utbilda sig på deltid. På så vis kan vi se till att förhindra att arbetslöshetskrisen blir så stor som den annars skulle bli.

En fördubbling av arbetslösheten under den här perioden är det mått som Littorin ska lämna efter sig som sitt arv 2010. Det är klart att det är hyggligt av oss i oppositionen att stå här och hjälpa till och säga att vi kanske kan begränsa det arv som Littorin ska lämna efter sig i form av en hord arbetslösa. Men om vi bjuder på det, ta då den utsträckta handen och se till att personalen får lite meningsfulla utbildningsuppgifter och att det blir färre som blir arbetslösa på våra stora sjukhus.

Anf. 81 JAN ERICSON (m):

Fru talman! Det är en god sak att kunna sitta på arbetsrummet och lyssna på debatten. Då blir man lite sugen på att kasta sig in i den också.

Det är lite intressant det här med förutsättningarna inför en lågkonjunktur.

Arbetslösheten var 4,6 procent i december 2008, 6,5 procent i december 2005, 6,5 procent i december 2004. Det kanske är tur att vi har en ny regering som fick ned arbetslösheten några procent innan lågkonjunkturen slog till.

Men det var egentligen inte det jag skulle prata om, utan jag ska prata om Bosse Ringholms värnande om den kommunala ekonomin, lite grann kopplat till Jennie Nilssons fråga förut om nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Jag har räknat lite på vad det skulle ha fått för effekter för våra kommuner hemma i Sjuhärad om Socialdemokraterna hade tagit bort reduceringen av arbetsgivaravgifterna. För våra sjuhäradskommuner skulle det medföra 75 miljoner i ökade kostnader. Vad det skulle medföra för Västra Götalandsregionen vet jag inte, för det har jag inte räknat på. Men 75 miljoner kronor – det är RUT som har tagit fram de här siffrorna nedbrutet för kommunerna – skulle våra kommuner i Sjuhärad drabbas av. Som kommunpolitiker kan jag meddela att det inte är några småpengar. Då undrar jag: Hur blir det lättare att anställa ungdomar i kommunerna, och hur blir det lättare att behålla personal inom vård och omsorg om man höjer kostnaderna med 75 miljoner?

Anf. 82 TREDJE VICE TALMANNEN:

Det här handlar om varslen på Karolinska sjukhuset.

Anf. 83 JAN ERICSON (m):

Fru talman! Ja, men den här frågan om kommunerna är oerhört viktig. Och nu kommer jag till frågan till ministern. Har man räknat på vad nedsättningen av arbetsgivaravgifterna skulle medföra för sjukvården i Stockholms län? Det skulle vara mycket intressant att se vad det skulle betyda för sysselsättningen och möjligheten att behålla personal på Karolinska sjukhuset.

Prot. 2008/09:63
27 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Bosse Ringholm ställde i inledningen av sitt inlägg den retoriska frågan: Vad hjälper det? Det är faktiskt en väldigt bra fråga. Och jag tror att Bosse Ringholm, som har varit finansminister, kan känna igen den frågeställningen.

Det är klart att när den internationella finanskrisens efterverkningar sköljer in över svensk arbetsmarknad – och vi vet båda att halva Sveriges ekonomi är exportrelaterad – kan man alltid ställa sig frågan: Vad hjälper det? Vad hjälper det vi gör? Det är en relevant fråga som Bosse Ringholm ställer.

Just nu befinner vi oss i ett läge där framför allt våra exportföretag konstaterar att det saknas både kunder och krediter. Vi har företag som visar ett negativt orderinflöde, det vill säga att avbeställningarna överväger nyorderna, och det är naturligtvis väldigt problematiskt. I det läget är man glad att det, som vi hörde Jan Ericson påpeka, är så många som har kommit in på arbetsmarknaden de senaste åren att vi går in i krisen med starka statsfinanser. Vi har också – det ska jag bjuda Bosse Ringholm och hans företrädare på finansministerposten på – på olika sätt sanerat statsfinanserna och haft ett budgetramverk som jag tror att det är oerhört viktigt att vi håller fast vid. Därför blir man lite orolig när man hör Skånes socialdemokrater vilja avvika från den goda budgetdisciplin som tidigare socialdemokratiska regeringar alltid har stått för.

Jag vidhåller fortfarande att när EU-kommissionen pekar på det faktum att vi nu har Europas mest expansiva finanspolitik, är det möjliggjort av att så många har kommit tillbaka till arbetsmarknaden och att vi har starka statsfinanser. Det är naturligtvis på intet sätt en lösning på krisen, men det underlättar för att kunna hjälpa till.

32 miljarder har vi där och 8 ½ miljard extra per år i decemberpaketet, som just syftar till att hjälpa enskilda personer tillbaka. 50 000–60 000, säger Bosse Ringholm lite med knyck på nacken. Ja, det är 60 000 människor som annars skulle ha riskerat att gå arbetslösa och sysslösa men som därigenom får både utbildning och annat. Och naturligtvis är det så, för att återkoppla till interpellationen, att en del av dem som riskerar jobben på Karolinska och andra ställen har möjlighet att få hjälp därigenom.

Samtidigt, och det är här Europeiska socialfonden kommer in, har vi säkerställt med Europeiska socialfonden att man kan utnyttja dessa medel för att göra precis det som Bosse Ringholm efterlyser, utbilda sig under tiden man är anställd eller under tiden man är varslad. Då säger Bosse Ringholm att det är någon annan som ska fixa det. Det är det inte alls. Vi har bidragit till Europeiska socialfonden. Det är dessutom en samfinansiering där svenska staten står för hälften och Europeiska socialfonden för den andra hälften. Det är mycket pengar. Det är mer än 12 miljarder som under de närmaste åren kan utnyttjas för just den här typen av åtgärder. Det är bra och riktigt att det är på det sättet. Och har vi varit med och bidragit ska vi naturligtvis utnyttja oss av de möjligheterna. Om det exakt kommer att kunna komma dem till del som riskerar jobben på Karolinska kan jag inte uttala mig om. Men jag konstaterar att de som riskerar jobben på Scania har möjlighet att få hjälp via Europeiska socialfonden. Scania jobbar aktivt med detta.

Bosse Ringholm säger att jag förnekar problemet. Det var inte riktigt den reaktion jag fick efter uttalandet i samband med Arbetsförmedlingens prognos. Det är väl så att det inte lämpar sig att återupprepa det i talarstolen, men ni vet säkert vilket uttryck jag menar. Det blir tuffa år, och det blir tuffa år för alla som riskerar jobben på den svenska arbetsmarknaden.

Slutligen Jan Ericsons fråga om vi har räknat på vad nedsättningen i arbetsgivaravgifter motsvarar för Stockholms läns landsting. Jag har inte den siffran. Däremot vet jag att det handlar om nära 100 miljoner för Volvo.

Anf. 85 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi socialdemokrater har dessvärre omfattande erfarenhet av att ta över efter borgerliga regeringsperioder. Det har inte bara varit stora budgetunderskott utan också höga arbetslöshetssiffror. 1994 var det 10–12 procents arbetslöshet efter den borgerliga perioden. Det var en svår uppgift att försöka pressa ned dessa 10–12 procent till 4 procent, vilket vi lyckades med år 2000. Det kanske blir en ny socialdemokratisk regerings lott också 2010 att ta över de 9–10 procent som Littorin i sin prognos kommer att lämna efter sig 2010.

Jag har svårt att förstå Littorins råd till kommuner och landsting att de ska gå till Europeiska socialfonden när han samtidigt säger att de måste vara med och finansiera. Men problemet för kommuner och landsting är just att de inte har finansiering. Det är därför de borde få ett handtag från staten för en medfinansiering. Hade de haft pengar hade de inte behövt varsla personal i den omfattning som nu kommer att ske.

Den första varselvågen var i industrin. Den andra var i den privata tjänstesektorn. Nu börjar den tredje synas ordentligt i den offentliga tjänstesektorn.

En majoritet av landets kommuner är borgerligt styrda. Det är alltså Sven Otto Littorins partivänner som tvingas varsla, säga upp, avskeda och göra folk arbetslösa, och de får inget handtag från regeringen. Det är märkligt.

Jag har fortfarande svårt att förstå varför regeringen känner sig så nöjd och varför strategin är att förneka och vara passiv. Tvingas man göra något gör man så lite som möjligt så sent som möjligt. Det kan bara leda till en sak. Regeringens prognos kommer att förverkligas 2010; det är jag säker på. Arbetslösheten kommer att vara dubbelt så hög och sysselsättningsgraden lägre. Då får vi socialdemokrater börja om – som vanligt.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När det gäller ESF-rådet och handtag från staten är halva handtaget där. Det är en samfinansiering mellan staten och Europeiska socialfonden som utgör programmen. Där har vi redan handtaget. Det är på 6 miljarder under de år som kommer. Det är vikt i statsbudgeten. Det vet Bosse Ringholm, så det där blir bara larvigt.

Historieskrivning är intressant. Jag jobbade på Finansdepartementet i början av 90-talet och såg vad ni lämnade efter er i form av bankkras. Går man tillbaka och tittar på finansplanerna 1990 och 1991 och Allan Larssons vändpunkt med mera var det ett fullständigt moras som redde till en

skuldeflation som vi aldrig har sett maken till i Sverige. Det var vi tvungna att ta över efter er. *Shame and blame* kan vi ägna oss åt länge. Det tänker jag dock inte göra, utan nu handlar det om framtiden.

Förneka och vara passiv, säger Bosse Ringholm. Det där går ingen på. Det har visat sig i opinionsrörelserna det senaste halvåret. Vi har den mest expansiva finanspolitiken i hela Europa. Vi har förstärkt den med aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder som omfattar 60 000 personer i år. Vi jobbar intensivt för att mildra kriserna och effekterna av den varselvåg som sköljer över oss efter den internationella finanskrisens härjningar. Men vi kan inte trolla fram kunder och krediter till företagen. Vi kan verka för att vi har ett banksystem som fungerar och att vi gör allt vi kan för att med statliga medel och tillsammans med olika aktörer på arbetsmarknaden underlätta för den enskilde att komma vidare.

Jag är övertygad om att grunden för interpellationen, det vill säga hur staten hanterar sina relationer med kommunerna, kommer att vara föremål för många diskussioner också framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:232 om nyttillträdande akademikers arbetsmarknad

Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig vad jag avser att göra för att tillgodose framför allt unga och nyanlända akademikers behov av stöd från Arbetsförmedlingen.

Låt mig först av allt säga att hur Arbetsförmedlingen väljer att organisera och specialisera sina kontor är något som Arbetsförmedlingen ansvarar för. Det är inte en uppgift för mig som minister.

Även om arbetsmarknadsutsikterna för närvarande är dystera läsning och enligt olika prognoser kommer att förbli så ett bra tag framöver kan jag tycka att Luciano Astudillos bild av unga akademikers framtid är väl negativ. Vi måste komma ihåg att utbildning alltid lönar sig, oavsett konjunkturläge. En högutbildad person står sig bättre i den ökade konkurrensen på arbetsmarknaden än en lågutbildad. Detta gäller både inrikes och utrikes födda.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att sänka kostnaden för att anställa unga, oavsett den unges utbildningsnivå. Målsättningen är att det ska bli lättare för yngre att komma in på arbetsmarknaden och få arbetslivserfarenhet, vilket också minskar risken för långvarig arbetslöshet senare i livet. Nedsättningen av socialavgifterna för arbetsgivare som anställer personer i åldern 18–24 år, som infördes 2007, har från och med den 1 januari 2009 gjorts kraftfullare. Det innebär att vi nu halverat socialavgifterna för ungdomar. Dessutom utvidgades åldersgränsen för nedsättningen till att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år, vilket torde innebära att fler med akademisk utbildning omfattas.

Regeringen har nyligen presenterat ett omfattande arbetsmarknadspolitiskt paket. Åtgärderna innebär ökade möjligheter för unga arbetslösa akademiker och andra som blivit arbetslösa att via Arbetsförmedlingen ta

del av en förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher för arbetslösa, praktisk kompetensutveckling eller en tids arbetspraktik.

I en tidigare debatt med Luciano Astudillo här i kammaren om nyanlända invandrare med akademisk utbildning och deras behov framhöll jag att insatser för att bättre ta till vara yrkeserfarenheter som förvärvats utomlands är en prioriterad fråga för regeringen. Validering av utbildning och yrkeserfarenhet och kompletteringsutbildningar är viktiga verktyg för att underlätta inträde på den svenska arbetsmarknaden. Regeringen överlämnade i september 2008 skrivelsen *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration* till riksdagen. Flera av förslagen som presenteras i skrivelsen syftar till just ett bättre tillvaratagande av utrikes förvärvad yrkeskompetens.

Regeringen har också, redan innan skrivelsen presenterades, tagit flera initiativ för att förbättra möjligheterna för personer med utländska examina att skaffa sig kompletteringsutbildning. År 2008 avsattes nästan 50 miljoner kronor för anordnande av kompletteringsutbildningar inom högskolan för jurister, lärare och personer med hälso- och sjukvårdsutbildning från tredjeländ. Sammanlagt ca 100 miljoner kronor avsätts för sådana insatser under 2009.

Några ytterligare initiativ än de jag redogjort för är för närvarande inte aktuella för att underlätta för akademiker att få ett arbete.

Anf. 88 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Sven Otto Littorin för svaret. Jag tvingas konstatera att Moderaternas jobbpolitik nått vägs ände. Den gav inte så många riktiga jobb i brinnande högkonjunktur. Det riktigt allvarliga är dock att när vi nu går in i en lågkonjunktur riskerar samma politik att leda till förödelse på svensk arbetsmarknad. Vilka effekterna blir vet vi inte riktigt. Det vi vet är att Riksrevisionen kritiserat den borgerliga moderatledda regeringens kreativa sätt att redovisa utanförskapsminskningen. Vi vet också att sysselsättningsökningen under denna högkonjunktur inte var mycket större än förra gången vi hade högkonjunktur. Det är fakta.

Redan nu ökar arbetslösheten dramatiskt. Det ser vi. Det gäller även grupper som traditionellt sett brukar ha det bättre förspänt på arbetsmarknaden. I december var så mycket som 30 procent fler akademiker som vände sig till Arbetsförmedlingen jämfört med samma tid ett år tidigare. Nu i januari, när fler väntas ta examen, riskerar arbetslösheten för denna grupp att öka ytterligare.

Littorin har rätt på en punkt. Det brukar löna sig i längden för oss som skaffat en akademisk examen, som investerat tid, lånat pengar och jobbat hårt för att klara en utbildning. Risken för arbetslöshet är mindre. Chansen att komma tillbaka är ofta bättre.

Mot den bakgrunden är det häpnadsväckande att regeringen har valt att slå av på takten när det gäller utbyggnaden av högskolor. Man har uppenbarligen konstaterat att investering i kunskap är viktigt men inte tillräckligt viktigt för att ge kommande generationer denna typ av utbildning. Det är inte så man vill möta framtiden.

Akademisk examen är bra, men det är ingen tröst för de akademiker som är arbetslösa eller riskerar arbetslöshet i dag.

Prot. 2008/09:63
27 januari

Svar på
interpellationer

Littorins förslag och svar här i dag är den fortsatta skattesänkningen för företag som har ungdomar anställda och förbättrad jobbcoachning. Det är bra med förbättrad jobbcoachning. Det är en insats som säkerligen behövs.

Jag hade dock hoppats på lite självkritik och självkranssakan. Littorin kan inte gömma sig bakom Arbetsförmedlingen och säga att organisationen är deras ansvar. Kraftigt neddragna resurser i två år påverkar hur man organiserar verksamheten.

Det är en av orsakerna till att till exempel den internationella akademikerförmedlingen i Stockholm tvingades dra ned. De olika branschförmedlingarna har också dragit ned. Man tvingas se om sitt hus och organisera sig på ett annat sätt. Det är väl inte finanskrisens fel att Arbetsförmedlingen fått minskade resurser?

För det andra skulle Littorin också kunna ta ansvar för den försägade arbetslinjen som han står för när det gäller a-kassan och studerandevillkoret, vilket gör att fler studenter än någonsin nu möter framtiden och krisen med mindre och sämre trygghet. Det är väl inte heller finanskrisens fel att studerandevillkoret plockas bort ur a-kassan?

För det tredje skulle Littorin kunna backa när det gäller de kränkande regler som innebär att en nytexaminerad student måste söka jobb i hela landet från första dagen, också jobb som kräver en lägre utbildningsnivå än den som man har. Det är inte bara ett slöseri för samhället i stort utan också oerhört cyniskt mot dem som har skaffat sig en utbildning. Ta lite ansvar!

Anf. 89 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det var många saker på samma gång. Jag ska försöka återkomma till frågan i interpellationen, men jag ska ändå svara på en del av dessa utvecklingar.

Den forsknings- och utbildningsproposition som lades fram här för inte så länge sedan i höstas innebär den största ökningen när det gäller investeringar i forskning och utbildning som vi har kunnat se under väldigt lång tid. Samtidigt finns det 10 000 lediga högskoleplatser som nu utnyttjas just för att man ska kunna prioritera de orter där behoven är som störst, bland annat Västra Götaland, just för att kunna erbjuda dem som behöver och vill ha en vidareutbildning på högskolenivå den möjligheten. Det var kanske den första dimensionen.

Den andra frågeställningen handlade om det avskaffade studerandevillkoret. Det kan inte vara så att man ska gå en lång, dyr och intensiv utbildning för att hamna i en arbetslöshetsförsäkring, för att hamna i a-kassan. Det måste vara helt orimligt. Målet måste naturligtvis vara att man ska hamna i ett arbete, att få ett arbete, att kunna ta ett arbete och att kunna jobba. I grunden handlar det om att ha en arbetslöshetsförsäkring som försäkrar det som den är tänkt att försäkra, nämligen ett förlorat arbete, inte det faktum att man inte har en inkomst i största allmänhet. Det är ändå en viss skillnad. Vi återupprättar arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen. Det är naturligtvis ett viktigt arbete.

Detta gäller också Luciano Astudillos tredje frågeställning som handlar om att det är kränkande att söka jobb i hela landet. Där har vi ett typexempel på att Socialdemokraterna verkligen har lämnat arbetslinjen. Det är kränkande att söka jobb i hela landet. Den bedömningen kan jag

faktiskt inte alls förstå eller dela. Vi har samma regler som Socialdemokraterna införde och hade för sju åtta år sedan. Hundradagarsregeln infördes för ett antal år sedan. Den fanns inte tidigare. Det är väl inte så konstigt att hela arbetslöshetsförsäkringen går ut på att det ställs krav på att man söker ett arbete och att det också ställs krav på att man får vara beredd att ta det arbete som erbjuds för att erhålla försäkringen.

Sedan finns det, återigen, samma skyddsregler som fanns 2005 och samma skyddsregler som fanns 2001 under den förra lågkonjunkturen och som innebär att om man har sociala skäl, familjeskäl eller annat, ska en bedömning naturligtvis göras. Det finns också en tolvtimmarsregel och en del andra skyddsregler.

Men bedömningen att det är kränkande att söka jobb eller att faktiskt ta de jobb som finns kan jag inte alls dela. Det är en bra idé att ta ett arbete. Även om det är på en lägre nivå än den utbildning som man har är det en god idé eftersom det är bättre att ha ett jobb och sedan röra sig vidare än att vara arbetslös. Men den uppfattningen delar uppenbarligen inte Luciano Astudillo.

Jag ska gå tillbaka till frågeställningen i interpellationen: Vad avser ministern att göra för att tillgodose framför allt unga och nyanlända akademikers behov av stöd i Arbetsförmedlingen? Jag delar Luciano Astudillos grundläggande oro. Jag konstaterar att sysselsättningsgraden för inrikes födda akademiker är drygt 10 procentenheter högre än för utrikes födda. Det kan vi ha många diskussioner om, och det är en oerhört viktig frågeställning eftersom det är ett slöseri att inte fler utrikes födda akademiker finns på svensk arbetsmarknad.

Samtidigt konstaterar jag i och för sig att arbetslösheten totalt sett i akademikernas arbetslöshetskassa låg på 1,3 procent i december 2008, och det var samma nivå som i december 2007. Icke desto mindre är det ett slöseri.

Vad gör vi då? I allmänhet handlar det om förstärkt stöd i form av personliga coacher. Luciano Astudillo delar bedömningen att det är en bra idé. 1,1 miljard avsatte vi i regleringsbrevet för 2009 som beslutades den 18 december förra året. Vi har höjt Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag med 300 miljoner kronor i år. Vi har nya regler för praktisk kompetensutveckling från den 15 januari i år. Där har regeringen i regleringsbrevet den 18 december förra året avsatt 2 347 000 000 kronor för arbetspraktik och praktisk kompetensutveckling. Det är en del av svaret på frågan. Jag återkommer i nästa inlägg.

Anf. 90 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det gick så snabbt att jag inte riktigt hann med. Littorin försökte rabbla så mycket som möjligt.

Jag konstaterar att han inte tar ansvar för den neddragning som man gjorde av Arbetsförmedlingen under de två första åren som gör att Arbetsförmedlingen nu står mycket sämre rustad att möta den jobbkris som vi går in i. Det har inneburit att man har fått se över organisationen och förändra den. Det drabbar för övrigt inte bara akademiker utan också de personer som står längst bort från arbetsmarknaden. Nu sker en viss förstärkning av jobbcoachning. Men det kommer inte Arbetsförmedlingen till del – det vet Littorin – utan det ska upphandlas av Arbetsförmedlingen. Det går rakt igenom Arbetsförmedlingen vidare till upphand-

ling av olika servicetjänster. Det kan vara bra och välkommet. Ökad jobbcoachning är viktig. Men Arbetsförmedlingen behöver också rejält med stöd för att möta även akademiker.

När det gäller synen på kränkning är det så här jag ser det. Det är klart att om en person har investerat i tre fyra år på högskola, tagit lån, levt magert, ansträngt sig mycket och riskerar att möta den jobbkris som vi nu ser är det oerhört allvarligt att vi har en arbetsmarknadsminister som tycker att vi ska skicka i väg dem för att ta första bästa jobb. Det är allvarligt eftersom det inte är bra för vårt land. Det är ett slöseri att vi inte tar vara på de människor som faktiskt skaffar sig en utbildning, investerar i sig själva, tar lån och så vidare. Det i sig är en kränkning och inte bara ett slöseri för landet.

Jag tror att till exempel en hundradagarsregel ibland gör det möjligt för rätt person att få rätt utbildning. Det är bra för den enskilde men också för samhället i stort.

Avskaffandet av studerandevillkoret innebär inte att folk får fler jobb i jobbkrisen, utan nu tvingas studenterna vända sig till det sociala och inte till a-kassan. Det innebär att den enskilde drabbas med försämrad ekonomi. Men också kommuner och landsting får dra lasset av den misslyckade borgerliga jobbpolitiken. Så är det. Också välfärden, skolan och äldreomsorgen drabbas indirekt av denna försvagade arbetslinje som Littorin företräder. Man har försvagat Arbetsförmedlingen, man har försvagat a-kassan när det gäller arbetslinjen. Nu har vi en svagare a-kassa. Dessutom har man infört krav. Vi står bakom att det ställs krav. Men det ska vara krav utan kränkningar.

Det förvånar mig fortfarande att Littorin oavsett vad det är för debatt hänvisar till den generella sänkningen av de sociala avgifterna för ungdomar. I någon debatt sade han att den ska rädda fordonsindustrin. I en annan debatt sade han att den ska rädda landets kommuner och landsting och deras budgetar. Och i den här debatten säger han att den kommer att vara till gagn för de nytexaminerade akademiker som nu möter ett land i kris och där det är svårt att få jobb. Vi har en annan politik på detta område, och jag kommer att redogöra för den i nästa inlägg. Men jag hoppas att Littorin, som oftast brukar ställa krav på att få frågor om sin tjänsteutövning, också hinner svara på de frågor som han faktiskt får här. Det vore klädsamt.

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag håller inte med Luciano Astudillo. Arbetsförmedlingen är betydligt bättre rustad i dag än tidigare. När vi tog över var det 21 myndigheter runt om i landet med ett fyrtiotal olika delmål, och man läste instruktioner, regleringsbrev och annat. Det är klart att denna otydlighet i verksstruktur och ledning inte var till gagn för de arbetslösa, utan precis tvärtom ledde det till en suboptimal myndighetsstruktur som på något sätt blev, om jag får uttrycka det så, lite grann av den offentliga sektorns parkeringsplats när det gäller alla möjliga saker, det vill säga att så fort en reform, en åtgärd eller en politik var misslyckad någon annanstans skrev man in i Ams regleringsbrev att de skulle ta hand om det. Det blev en väldigt otydlig organisation.

Nu är det *en* myndighet med *ett* mål, och det är att ägna sig åt kärnuppgiften: att förmedla arbeten och att se till att vi vänder upp och ned på organisationen på så sätt att det är den enskilde arbetsförmedlarens uppgift och arbete som står i centrum.

Därtill har vi tillskjutit resurser. I år är det 3 ½ miljard extra till Arbetsförmedlingen i höjt förvaltningsanslag till arbetspraktik, praktisk kompetensutveckling och – ja – personliga coacher. En del av det – det rör sig om 1,1 miljard till personliga coacher – upphandlas från kompletterande aktörer. Detta är någonting som välkomnas av Arbetsförmedlingen när man är ute på besök runt om i landet. Man vill hitta former för att samarbeta med andra runt omkring. Detta motsvarar 60 000 åtgärdsplatser under år 2009.

Jag vill nog vända mig mot bilden här av en nedrustad och hemsk Arbetsförmedling och tycker att arbetsförmedlarna gör ett väldigt bra arbete. Deras insatser kommer att vara efterfrågade och väldigt uppskattade under det år vi nu går till mötes.

Luciano Astudillos tal om kränkning kan vi vid tillfälle ta upp. Jag tycker att det är ett väldigt stort resursslöseri att människor som borde ha ett arbete att gå till går arbetslösa. Därför har jag svårt att se att det är kränkande att erbjuda människor arbete för att de ska kunna uppbära arbetslöshetsförsäkring och att man, precis som förr i världen, gör det från första dagen.

Talet om att det är en kränkning att man ska anvisas arbete när man går på a-kassa förstår jag inte. Jag förstår inte riktigt hur Luciano Astudillo kan se det som en del i Socialdemokraternas jobbpolitik.

Slutsatsen, för att gå tillbaka till frågan – vad ministern avser att göra för att tillgodose framför allt unga och nyanlända akademikers behov av stöd vid Arbetsförmedlingen – handlar självklart i grunden om ett ordentligt stöd för Arbetsförmedlingen så att man kan genomföra sina viktiga och stora uppgifter och uppdrag under de kommande åren. Dels handlar det om organisation, det vill säga att man har en myndighetsstruktur som är bättre lämpad när det gäller att genomföra sina uppgifter. Dels handlar det naturligtvis om att ha, om jag får uttrycka mig så, en verktygslåda för att kunna genomföra det som är målbilden.

Syftet med 3 ½ miljard extra i år, som sagt, i höjt förvaltningsanslag till arbetspraktik, praktisk kompetensutveckling och upphandling av personliga coacher som behövs är att hjälpa den enskilde. Huruvida detta leder till att den internationella akademikerförmedlingen återuppstår i någon form har jag i dag ingen kännedom om. Men jag utgår naturligtvis från att Arbetsförmedlingen organiserar så att man har möjlighet att på bästa sätt möta olika typer av målgrupper för att nå det resultat som man vill nå.

Anf. 92 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Littorin lämnar här ett tydligt besked: Arbetsförmedlingen står väl rustad för att möta jobbkrisen. Det de gjort hitintills kommer att räcka och är bra.

Det är det första beskedet vi får här i dag, och det tar vi med oss. Också jag tycker att Arbetsförmedlingen har gjort ett fantastiskt jobb trots all den oreda som Littorin skapat i organisationen.

Också när det gäller a-kassan och socialbidraget är Littorins besked i dag att det är bättre att nytexaminerade studenter får vända sig till socialen när de inte får jobb än att ha den lägsta a-kassan, för Littorin är stolt över att ha avvecklat studerandevillkoret, som ju innebar att studenter fortare blev klara. Det var ett sätt att stärka arbetslinjen, vilket Littorin uppenbarligen inte begriper. Han är stolt över att de här människorna nu i stället tvingas vända sig till socialbyrån.

Ett besked till får vi av Littorin: Det är helt okej. Ta risken och skaffa dig en utbildning och investera i både lån och lön! Det är helt okej. Om Sven Otto Littorin får bestämma ska du ta första bästa jobb, oavsett utbildning och var som helst i landet.

Snacka om att investera i dåtid! Det är ju så Littorin vill locka fler i vårt land att utbilda sig.

Nej, vi socialdemokrater har en annan politik. Vi vill investera i kunskap. Därför har vi högre ambitioner när det gäller högskola och forskning; det vet Littorin. Vi vill reformera Arbetsförmedlingen så att den också kan möta akademiker utifrån deras specifika behov. Vi vill även stärka inkomstförsäkringen som ett led i att stärka arbetslinjen.

Det ska finnas krav för alla – det är viktigt och rimligt – men då krav som är sådana att hänsyn också tas till bakgrund och erfarenheter. Mot detta står en fantasilös moderatledd regering som är ganska stolt över de missgrepp som vi sett under dess två första regeringsår.

Anf. 93 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det som Luciano Astudillo kallar för missgrepp har lett till en arbetslöshetsnivå som är betydligt lägre än arbetslöshetsnivån när vi tog över och som är betydligt lägre än tidigare.

När det gäller studerandevillkoret är det min grunduppfattning att arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring måste hävdas, det vill säga att arbetslöshetsförsäkringen ska försäkra arbetslöshet – alltså bortfall av inkomst på grund av förlorat arbete. Arbetslöshetsförsäkringen ska inte försäkra missväxt – eller vad vi nu ska kalla det för – i största allmänhet.

Dessutom är naturligtvis – där tycker jag att Luciano Astudillo har helt rätt – valideringen en oerhört viktig fråga när det gäller att se till att vi har möjlighet att värdera den typ av utbildningar som en del arbetsgivare har svårt att ta till sig. Att se till att vi får en väl fungerande organisation kring detta tror jag är oerhört viktigt. Jag hoppas att vi får möjlighet att återkomma till den debatten, för den är oerhört viktig.

Slutsatsen blir naturligtvis följande: När vi står här och frågan återigen är om vi avser att göra något för de utrikes födda akademikerna är svaret ja, i den meningen att vi tillför – det är ju vad frågan i interpellationen handlar om – kraftfulla resurser och att vi gör det möjligt för Arbetsförmedlingen att göra precis det som den kan göra och ska göra i sämre tider.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig vilka initiativ jag avser att vidta med anledning av krisen för att bryta den negativa jobbutveckling vi ser i landets miljonprogramsområden. Han har vidare frågat mig vilka initiativ jag avser att vidta för att instegsjobben ska komma i fråga för fler människor.

Jag vill först kommentera Luciano Astudillos uppgift om ökningen av arbetslösheten för utrikes födda. Uppgiften förefaller gälla antalet utrikes födda inskrivna vid Arbetsförmedlingen. Det antalet ökade med 16 procent mellan december 2007 och december 2008 – en procentuell ökning som är hög men ändå på samma nivå som för samtliga inskrivna.

De uppgifter som SCB förra veckan presenterade från senaste arbetskraftsundersökningen bjöd på spännande läsning. De visar att utrikes föddas sysselsättning såväl antals- som andelsmässigt, till skillnad från svenskföddas, ökade mellan fjärde kvartalet 2007 och samma period 2008. De utrikes födda männen står för den största ökningen antalsmässigt. De utrikes föddas sysselsättning ökade med 29 000 personer medan de svenskföddas minskade med 23 000 personer.

För att dämpa effekterna av nedgången i ekonomin har regeringen presenterat ett omfattande arbetsmarknadspolitiskt paket. Jag fördjupar mig inte nu i paketets olika delar eftersom jag kommenterat dessa i andra interpellationssvar i dag. Jag nöjer mig här med att säga att de alla syftar till att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få ett arbete.

Beträffande instegsjobben är jag fullt ense med Luciano Astudillo om att fler nyanlända bör få möjlighet till sådana anställningar. I den interpellationsdebatt om instegsjobben som Luciano Astudillo och jag hade i augusti 2008 kommenterade jag de förändringar i regelverket för instegsjobben som trädde i kraft den 1 juni 2008. Förändringarna infördes just för att ge fler nyanlända invandrare tillgång till instegsjobb.

Vi har sedan den förra debatten kunnat konstatera att instegsjobben under hösten ökat markant. De ändrade reglerna har alltså haft avsedd effekt.

Jag skulle också vilja påminna om att det finns fler vägar till arbetsmarknaden än via instegsjobben. Nystartsjobben har fungerat väl för utrikes födda, som utgjort nästan en tredjedel av alla som haft nystartsjobb. De nyanlända har uppgått till 7 procent. För nyanlända invandrare kan ersättning vid nystartsjobb lämnas till arbetsgivaren som längst i tre år. Regeringen fördubblar nu compensationen till arbetsgivaren vid nystartsjobb.

Även det arbete som bedrivs inom ramen för det urbana utvecklingsarbetet är viktigt. 21 kommuner har år 2008 fått erbjudande om att teckna lokala utvecklingsavtal med staten för perioden 2008–2010 för ett gemensamt utvecklingsarbete i sammanlagt 38 stadsdelar med utbrett utanförskap. 18 kommuner har hittills tecknat avtal. Arbetsförmedlingen fick i maj 2008 i uppdrag från regeringen att ingå i de lokala partnerskap som ska bildas i kommuner med lokala utvecklingsavtal i syfte att genom

lokal samordning få ut mesta möjliga av de samlade resurser som står till buds.

För att förbättra utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden krävs det insatser inom flera olika politikområden. Regeringens bedömningar av vilken inriktning integrationspolitiken bör ha samt vilka strategiska områden och frågeställningar som genomförandet av politiken bör fokusera på fram till år 2010 presenterades för riksdagen i en särskild skrivelse i september 2008. Regeringen återkommer till riksdagen i mars i år med förslag till styrning, ansvar, utformning och finansiering av flyktningmottagandet samt andra insatser som påskyndar arbetsmarknadsetableringen för nyanlända invandrare.

Arbetsförmedlingen ska i februari 2009 avlämna en redovisning av Arbetsförmedlingens arbete med utrikes födda under år 2008. Innan jag tagit del av redovisningen finner jag inte anledning att överväga ytterligare förändringar i reglerna för instegsjobb. Mot bakgrund av att regeringen nyligen presenterat en rad åtgärder för att hantera den rådande konjunkturavmattningen finner jag heller ingen anledning till ytterligare initiativ för att bryta den negativa jobbutvecklingen i miljonprogramsområden.

Anf. 95 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Om man i allmänhet tycker att den jobbpolitik som Moderaterna fört har varit misslyckad och upplever att den inte har gett det resultat de lovade i valrörelsen 2006 kan man inte tala om något annat än ett veritabelt misslyckande, ett jobbfiasco, när det gäller integrationsområdet.

Det dröjer fortfarande i genomsnitt sju år innan en man som har kommit till Sverige får möjligheten till självförsörjning. För en kvinna dröjer det ännu längre. Skillnaden mellan inrikes föddas och utrikes föddas förvärvsfrekvens är så stor som 12 procent. Då spelar det ingen roll att Littorin här försöker hitta siffror och beskriva det hela på ett sätt som inte riktigt stämmer överens med verkligheten. Littorin vet till exempel lika väl som jag att tre av tio nystartsjobbare har jobbet kvar efter det att nystartsjobbperioden har gått ut.

Dessutom har Riksrevisionen kritiserat regeringen, gett regeringen och Littorin bakläxa i fråga om det kreativa sätt varpå man redovisar en jobbökning som man hävdar har skapats med olika förändringar.

Det finns all anledning att alltid vara optimistisk, se ljust och måla ljusa bilder. Men det inger ingen trygghet. Även om Littorin gör allt vad han kan för att klamra sig fast vid de senaste positiva siffrorna döljer det inte ert misslyckande inom integrationens område. Det döljer definitivt inte den passivitet som ni har visat på det här området.

Det vi ser nu är ett Sverige där utanförskapet ökar väldigt snabbt och där sammanhållningen i samhället eroderas. Det är någonting som i och för sig inleddes redan innan. Jag vill påstå att det var när Moderaterna valde att gå sin egen väg och släppa det framgångsrika samarbete under förra mandatperioden kring flyktningmottagandet som de hade med oss som det riktigt gick åt fel håll. Visst, vi har haft en ökande segregation under lång tid. Men när Moderaterna i sin iver att vinna makten försökte inkompetensförklara vårt sätt att hantera flyktningmottagandet, där det

ändå fanns samsyn, tror jag att mycket tid gick förlorad. Sedan vann man makten, och väldigt lite har gjorts för att organisera flyktingmottagandet på ett bättre sätt.

Det har gått två och ett halvt år, och först nu kanske vi ser ett bättre mottagande. Men vi hade hoppats på att Littorin och den borgerliga regeringen tagit ett ansvar för en bredare uppgörelse kring de här frågorna, som är så viktiga.

När det sedan gäller instegsjobben, den borgerliga regeringens flaggskepp för att underlätta nyanländas inträde på arbetsmarknaden, hade vi en debatt i somras, som Littorin sade. I dag finns det, just nu, endast 2 000 i hela vårt land som getts möjligheten till ett instegsjobb. Samtidigt säger Littorin att han är helt överens med mig om att han gärna skulle vilja se fler. Men i nästa mening säger han att han inte tänker göra något för att det ska bli så. Han väljer passivitet och avvaktans politik.

En fråga skulle jag vilja ställa om den urbana utvecklingen, ett arbete som jag tycker är oerhört viktigt. Det är välkomna insatser. Kan Littorin redogöra för mig hur mycket resurser den moderatledda regeringen anslagit för att de här viktiga avtalen ska komma till stånd? Vilket ansvar tar regeringen för det utanförskap som nu växer?

Anf. 96 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När det gäller flyktingmottagandet kanske det är bättre att Luciano Astudillo diskuterar frågan med migrationsministern, som nyss kom in i kammaren. Det finns säkert all anledning att diskutera den frågan vidare. Vår utgångspunkt är naturligtvis att en så snabb kontakt med arbetsmarknaden som möjligt är oerhört viktig för att underlätta för personer med utländsk bakgrund i Sverige att komma in och känna delaktighet, lära sig språk eller vad det nu kan vara. Det är oerhört viktigt, och där tror jag inte att vi har någon som helst skild syn.

När det gäller instegsjobben är det klart att de borde vara fler. Jag tycker naturligtvis precis som i fråga om nystartsjobben att alla som kvalificerar sig borde få möjlighet att få ett jobb den vägen. Det är därför som vi kontinuerligt har varit beredda att se över det regelverk och de kriterier som styr för att se till att vi har så bra regelverk som möjligt. Vi hade en diskussion om det som uppfattades som krav på kollektivavtal, och vi kommer att ha den debatten så småningom. Vi är beredda att ändra på de regler som kan tänkas stå i vägen.

(LUCIANO ASTUDILLO (s): Den tar vi sedan.)

Den kan vi definitivt ta sedan, men jag vill bara påpeka att Luciano Astudillo i föregående inlägg sade att vi inte gör någonting. Det är precis tvärtom, och jag illustrerar det på det här sättet.

Vi pratar om instegsjobb – de borde absolut vara fler. Men jag vill påpeka två saker. En del personer med utländsk bakgrund har i stället för via instegsjobben kommit in via de ordinarie nystartsjobben. En stor andel med utländsk bakgrund finns där. En del har, som jag sade i mitt första inlägg, fått reguljära arbeten utan stöd via nystartsjobb eller instegsjobb. Det är naturligtvis glädjande.

Prot. 2008/09:63
27 januari

*Svar på
interpellationer*

Då återstår frågan: Är jag beredd att göra något ytterligare? Det är det interpellationen handlar om. Man ställer frågan: Vilket initiativ avser ministern att vidta för att instegsjobben kan komma i fråga för fler människor?

Svaret är precis som i det första inlägget: Eftersom Arbetsförmedlingen redovisar sitt arbete med utrikes födda 2008 i februari 2009 vill jag avvakta den rapporten för att se hur man har arbetat, hur man uppfattar att det har tagits emot och hur det fungerar. Jag ska naturligtvis inte säga att vi aldrig kommer att återkomma.

Det här är en oerhört viktig diskussion och en viktig fråga. Det är med ödmjukhet man måste se på olika typer av angreppssätt för att underlätta integrationen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund så att den fungerar bättre än den har gjort tidigare.

Här finns det säkert en del att lära av andra länder, men förmodligen inte så mycket, tyvärr. Vi har i andra interpellationsdebatter pekat på problem med integration i Frankrike till exempel, och det är oerhört avskräckande. Så ska det inte gå till. Vi vill naturligtvis att de som kommer utrikes ifrån ska ha en möjlighet att snabbt ta sig in. Men att sysselsättningsgraden bland akademiker, som vi diskuterade i den förra interpellationsdebatten, skiljer 10 procentenheter mellan svenskar och utrikes födda och att det ser ut på det sättet på svensk arbetsmarknad är helt oacceptabelt. Vi måste fortsätta att arbeta med detta.

Några saker har vi gjort, och vi ska nu utvärdera Arbetsförmedlingens arbete som sagt i februari 2009. Jag ska inte utesluta att vi kan göra mer saker.

Anf. 97 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Delar av utvärderingen finns redan. Nystartsjobben ger oavsett bakgrund endast tre av tio jobb efter det att nystartsjobbsperioden med subventioner är över. Det är sämre än mycken annan arbetsmarknadspolitik som förts i det här landet, aktiv arbetsmarknadspolitik, som till och med Dagens Nyheter efterfrågar nu. Det har varit en paradgren i vårt land.

Trots Littorins hattande med instegsjobben och förändringar i två omgångar omfattar de endast 2 000 människor i dag. Littorin väljer att här ge besked att han vill fortsätta att vänta och se.

Förvisso tillhör flyktingmottagandet ett annat statsråds område, vi har en integrationsminister. Men för mig finns det ingen annan viktigare minister än just arbetsmarknadsministern när det gäller att klara integrationen i vårt land. Vi vet att nyckeln in i Sverige är jobb. Det stavas jobb – A och O. Det är vägen.

Här har vi en minister vars enda insats egentligen som han bär ansvar för, instegsjobben, inte fungerar, trots att han ändrat på det ett par gånger. Här väljer han att inte komma med nya förslag trots att vi går in i en djup lågkonjunktur och vet att vid sidan av ungdomar är det just utrikes födda som går ut först. Det är de som försvinner från arbetsmarknaden först.

Ministern svarade inte på den enda fråga jag ställde, för han hade så mycket annat att prata om. Arbetsmarknadsministern lyfter fram arbetet med de urbana utvecklingsprogrammen, som vi tycker är oerhört välkommet. Det bygger vidare på de storstadssatsningar som vi gjorde för

att möta utanförskapet och de växande klyftor vi såg i storstadsregionerna.

Kan Littorin redogöra för mig hur mycket resurser den moderatledda regeringen har anslagit för det här viktiga avtalet? Vad är statens ansvar för att möta krisen, och hur mycket vill man ta ansvar för det ekonomiskt? Det är ju viktigt.

Prot. 2008/09:63
27 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 98 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! I Luciano Astudillos värld blir det liksom aldrig rätt. Om jag väntar på den utredning eller den rapport som kommer inom några veckor för att få ett bra underlag för att kunna vidta bra åtgärder, då är det fel. Om jag inte väntar utan gör något, då hattar jag. Det är alltså lite svårt att se hur det någonsin kan bli rätt.

Jag bara konstaterar att jag har en ganska ödmjuk inställning till de åtgärder vi vidtar. Målet är det viktiga. Målet måste naturligtvis vara att se till att fler kommer in på arbetsmarknaden. Det gäller dem som har varit borta länge och de unga som nu riskerar att bli arbetslösa och naturligtvis, vilket vi har diskuterat många gånger, personer av utländsk bakgrund som kommer till Sverige. Det ska vi verka för.

Är det så att vi har verktyg som inte levererar på det sätt vi hade förväntat oss eller hoppats får vi naturligtvis vara beredda att ändra detta. Att säga att verktygen är viktigare än målen och om målen inte nås struntar vi i det, för verktygen är ju jättebra vore helt makalöst. Därför måste man ha en lite ödmjuk inställning till detta, och därför har vi ändrat en del av reglerna. Vi är beredda att göra det igen om det är så att vi kan uppnå bättre måluppfyllelse.

Luciano Astudillo pratade också om bristen på aktiv arbetsmarknadspolitik. Nja – jag delar inte den uppfattningen. 3 ½ miljard extra i år och, som vi diskuterade förut, 60 000 personer som kommer att omfattas bara i år av olika typer av sysselsättningsfrämjande åtgärder är en kraftfull ökning av den aktiva arbetsmarknadspolitik. Det är precis som vi har diskuterat vid andra tillfällen en kontracyklisk dimensionering, som det så vackert heter.

Vi har diskuterat utredningar på detta tema tidigare, det vill säga, när arbetslösheten ökar lägger man in mer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, och när den minskar drar man in. Det är inga konstigheter. Så har socialdemokratiska regeringar gjort i alla tider. Vi gör det också, fast vi gör det på lite annat sätt, eftersom vi tror att våra verktyg är mer verkningfulla.

När det gäller den fråga som Luciano Astudillo ställer om det urbana utvecklingsarbetet måste jag dessvärre göra både Luciano Astudillo och mig själv besviken. Jag har inte svaret på den frågan. Jag misstänker att Luciano Astudillo har det och därför kan upplysa mig om detta i nästa replikskifte. Jag erkänner: Jag har inte svaret på den frågan.

Anf. 99 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! När det gäller arbetsmarknadspolitik kan vi ändå föra ett resonemang kring vart den bär hän. Det vi ser är mindre av utbildning och mer av inlåsning. I det tror jag att Littorin har tagit efter de dåliga sidorna av den politik som vi förde. Den kritik vi har riktat mot oss själva

är att det var alldeles för lite utbildningsinsatser och för mycket av inlåsning. Nu förstärker ni den problematiken för många människor, inte minst för dem som står långt från arbetsmarknaden. Det är en påtaglig risk att detta får stora konsekvenser.

När det gäller nystartsjobben fortsätter Littorin att påstå att de ger effekt, men de har utvärderats två gånger om. Ekot redovisade nu senast att bara tre av tio har jobbet kvar efter subventionstiden. Jag tror att jag och Littorin har haft två debatter om instegsjobben. Jag jagade honom fram till vissa förändringar förra gången, och nu påtalar jag att det fortfarande inte fungerar. Men han vill fortsätta att avvakta, trots att det inte leder till att fler får möjligheten att komma in på arbetsmarknaden via ett instegsjobb. Det är förvisso ödmjukt, och ödmjukhet är viktigt, men framför allt upplever jag det som oerhört passivt. Det är förödande, tycker jag personligen.

När det gäller det urbana utvecklingsarbetet har den borgerliga regeringen velat anslå noll kronor. Det i sig är en väldigt tydlig signal – här är staten inte beredd att bidra. Men det är viktigt att slå fast, och det är därför jag tar den här debatten om flyktingmottagande och jobblinjen med just arbetsmarknadsministern, att det finns ingen viktigare minister än arbetsmarknadsministern på det här området. Jobb är nyckeln in i Sverige, och Littorin måste börja lära sig det här området om han ska lyckas.

Anf. 100 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo säger att jag måste lära mig området. Med all respekt: Bara för att jag inte delar Luciano Astudillos alla lösningar innebär det inte att jag inte kan det där.

Vi har olika åsikter, och det måste man ha respekt för. Men vi har i grunden, tror jag, samma bedömning när det gäller vikten av det övergripande målet, nämligen att se till att personer med utländsk bakgrund så snabbt som möjligt kommer in på arbetsmarknaden. Att vi har olika åsikter betyder alltså inte att jag på något sätt är mindre engagerad eller för den delen kan mindre. Den bedömningen tycker jag inte stämmer.

Arbetsförmedlingen har en mycket betydelsefull uppgift i detta, och den bedömningen delar jag totalt med Luciano Astudillo. Det handlar naturligtvis om att vägen till en lyckad integration, precis som Luciano Astudillo säger, går via ett arbete.

Då är det flera olika saker som måste fungera samtidigt. För det första måste vi naturligtvis ha en arbetsmarknad som växer. Det är en god idé i största allmänhet. För det andra måste vi se till att vi nu hanterar den internationella finanskrisens härjningar på svensk arbetsmarknad på ett så bra sätt som möjligt med en expansiv finanspolitik och med en aktiv arbetsmarknadspolitik med plats för ytterligare 60 000 personer i åtgärder just i år.

Det är några saker vi behöver. Vi måste också se till att Arbetsförmedlingen tar det ansvar som de har i att se till att integrationen fungerar så väl som den behöver fungera. Då konstaterar jag bara, vilket jag också nämnde i mitt första inlägg, att vi kommer att få en redovisning av detta från Arbetsförmedlingen i början av februari. Jag vill ha det som grund för att kunna se på vilket sätt vi kan gå vidare. Jag utesluter inte att vi ska göra det av just de skäl som jag har anfört: Det här är oerhört viktigt, och

det är ett resursslöseri att inte fler personer med utländsk bakgrund finns på den svenska arbetsmarknaden.

Prot. 2008/09:63
27 januari

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

13 § Svar på interpellation 2008/09:246 om homosexuella asylsökande från Afghanistan

Anf. 101 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Magdalena Streijffert har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att säkerställa en rättstillämpning i enlighet med vad som uttalats i förarbetena till utlänningslagen när det gäller frågor om asyl till personer som i sitt hemland riskerar att förföljas på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet.

Det är normalt sett den sökande som ska lägga fram de omständigheter som talar för att han eller hon är berättigad att få ett uppehållstillstånd. Enligt utlänningslagen är en person att anse som flykting om han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till viss samhällsgrupp.

Det som avgör om en asylsökande ska anses vara flykting är om han eller hon riskerar förföljelse mot bakgrund av de individuella omständigheterna i det enskilda fallet. Bedömningen görs av Migrationsverket och, vid överklaganden, migrationsdomstolarna med beaktande av den asylsökandes egen berättelse tillsammans med vad som är känt om förhållandena i hemlandet. Migrationsöverdomstolen har som högsta instans ansvaret för prejudikatbildningen.

När det gäller hur praxis har utvecklats generellt kan jag säga att Utvärderingsutredningen (Ju 2007:12) i regeringens direktiv (dir. 2007:119) bland annat har fått i uppdrag att belysa hur rättsbildning och praxis har utvecklats i den nya instans- och processordningen genom avgöranden av Migrationsöverdomstolen. I den utsträckning vägledning i tillämpningen av utlänningslagen har utvecklats enbart genom avgöranden av migrationsdomstolarna eller Migrationsverket ska även detta belysas.

Som jag uppgav i mitt svar på fråga 2008/09:172 av Kalle Larsson från Vänsterpartiet, Praxis vid förföljelse på grund av sexuell läggning, vill jag invänta utredningens betänkande innan jag tar ställning till om ytterligare åtgärder är nödvändiga.

Anf. 102 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru talman! Tack för ministerns svar!

Torsdagen den 27 november 2008 sattes en homosexuell man på ett flygplan till Kabul. I Sverige har han under sju års tid kunnat leva öppet med sin sexuella läggning och träffa andra homosexuella män. Det är en rättighet som vi i Sverige kan tycka är självklar men som tyvärr saknas i många länder. I omkring 70 länder i världen är det förbjudet att vara homosexuell. I några länder, däribland Iran och Saudiarabien, har man gått ännu längre. Där är homosexualitet belagd med dödsstraff.

Det är visserligen inte statsrådets uppgift att kommentera beslut i enskilda asylärenden, men det aktuella ärendet väcker principiella frågeställningar som jag tyvärr inte känner att jag har fått svar på från migrationsministern. Socialförsäkringsutskottet konstaterade i förarbetena till den gällande utlänningslagen om asyl till den som i sitt hemland förföljs på grund av sexuell läggning följande:

”Redan det förhållandet att personen levt öppet som homosexuell i Sverige torde kunna innebära en risk för avslöjande och därmed förföljelse i hemlandet, t.ex. om det finns personer som av någon anledning vill skada honom eller henne. Dessutom anser utskottet att det inte är rimligt att kräva att en person som levt öppet i Sverige som homosexuell i fortsättningen skall dölja sin sexuella läggning för att undgå förföljelse i hemlandet.”

Migrationsverkets rättschef har därefter fattat ett vägledande beslut, den 27 juni 2008, som innehåller en bedömning av motiven till den nya lydelsen av utlänningslagen och de uttalanden som därvid gjorts i förarbetena. I det vägledande beslutet konstateras att det inte är rimligt att kräva att en person som har levt som öppet homosexuell i Sverige i fortsättningen ska dölja sin sexuella läggning för att undgå förföljelse i hemlandet.

Migrationsverkets vägledande beslut stämmer alltså väl överens med riksdagens beslut. Trots det väljer Migrationsverket att skicka tillbaka en homosexuell man till Afghanistan – efter sju års vistelse i Sverige – där han enligt all tillgänglig landinformation inte kan leva öppet med sin sexuella läggning utan måste dölja den för att undgå förföljelse.

Statsrådet hänvisar i sitt svar till att det som avgör om en asylsökande ska anses vara flykting är om han eller hon riskerar förföljelse mot bakgrund av de individuella omständigheterna i det enskilda fallet. Ser inte Migrationsverket ett problem med att det är två principer som står emot varandra i lagstiftningen? Frågan är vad det är som ska gälla när Migrationsverket ska fatta sina beslut. Är det att man inte ska skicka tillbaka en person som har levt som öppet homosexuell i Sverige och som inte kan göra det i sitt hemland, eller måste man uppvisa individuell förföljelse och välgrundad fruktan för att man har varit förföljd i sitt hemland tidigare och därför inte kan skickas tillbaka?

Jag tycker inte att vi behöver vänta på en utredning för att klargöra vad det är som ska gälla. Det är två viktiga principer, och de står mot varandra. Vad tycker egentligen migrationsministern?

Anf. 103 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Interpellationen hänvisar ju till ett enskilt ärende, och det är inte möjligt för mig att göra principiella uttalanden om avvísningar och utvisningar av homosexuella personer, till exempel till Afghanistan eller för den delen till andra länder, utan att sådana uttalanden får en direkt koppling till det enskilda ärendet. Överklagandeordningen i utlänningsärenden innefattar ju självständiga domstolar, och grundlagen, mer specifikt regeringsformens 11 kap. 2 §, förutsätter att den lagstiftande och verkställande makten inte lägger sig i hur domstolarna tillämpar rättsregler i enskilda ärenden.

Hur är det då i fråga om hinder mot verkställighet av avvisningsbeslut om sådana skulle uppkomma? Enligt utlänningslagen ska Migrationsverket ställa in verkställighet av lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut och ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning om den enskilde återopar nya omständigheter som är bestående hinder mot att utvisnings- eller avvisningsbeslutet verkställs. Det krävs då att omständigheterna inte hade kunnat återopas tidigare eller att underlåtenhet att återopa dem är ursäktlig. Så är lagen formulerad.

Jag menar att en individuell prövning av det enskilda fallet alltid är en hörnsten i utlänningslagen. Ska utlänningslagen skrivas om eller förändras på något vis förutsätter det ett beredningsarbete. Nu är det så att vi har en utvärderingsutredning som ska vara klar den 30 juni 2009. Magdalena Streijffert säger att hon inte tycker att det behövs någon utredning, men det tycker jag. Det är så ordningen är fastlagd i det här riket. Vill vi ändra lagar och förordningar, i varje fall lagar – förordningar kan regeringen förändra själv, men det fordrar också ett beredningsarbete, och i det här fallet är det inte fråga om en förordning utan om lagstiftning – ska vi ha ett gediget underlag. Därför har regeringen tagit initiativ till den här utredningen som bland annat ska undersöka om reformen med instans- och processordning i utlänningsärenden har bidragit till att förbättra tillgången till den landinformation som ligger till grund för besluten i asylärenden.

Därutöver har också Migrationsverket inlett ett arbete med kvalitets-säkring, helt i enlighet med det regleringsbrev som verket har fått av regeringen. I verkets regleringsbrev för budgetåret 2007 uppmanades verket att redogöra för hur kvaliteten i handläggningen av bland annat asylärenden tillförsäkrades och utvecklades. Av redovisningen skulle särskilt framgå hur verket utvecklar och upprätthåller en egen landkunskap.

När Migrationsverket återrapporterade till regeringen, vilket skedde den 14 maj 2007, framgick att samarbetet mellan landinformationsenheten och rättsenheten på verket hade stärkts. Landkunskapsfrågorna samt rätts- och praxisfrågorna, som Magdalena Streijffert själv tog upp, har organisatoriskt knutits samman samtidigt som uppdelningen på olika enheter bidrar till att säkra kvaliteten på respektive områden.

I rapporten redogör Migrationsverket även för frågor kring konsekvensen i tillämpningen av rätts- och landspraxis inom verket och den ordning som införts för styrning och kvalitetssäkring.

Därutöver är det så att Migrationsverket och migrationsdomstolarna i sina bedömningar använder sig av ett brett underlag där bland annat Utrikesdepartementets rapporter om de mänskliga rättigheterna och frivilligorganisationernas rapporter kan användas. Det finns frivilligorganisationer som tillhandahåller landinformation i speciella frågor, till exempel RFSL och Ilga, det vill säga International Lesbian and Gay Association.

Med detta anser jag att jag har svarat på hur frågorna är organiserade.

Anf. 104 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru talman! Det var inte svar på hur frågorna är organiserade som jag ville ha av migrationsministern utan kanske mer vad migrationsministern

faktiskt anser om hur den lagstiftning som han är ansvarig för egentligen ska tolkas när det kan vara två principer som står emot varandra.

Migrationsministern hänvisar i sitt svar till en utvärderingsutredning som ska se över hur rättsbildning och praxis har utvecklats i den nya instans- och processordningen. Det är ett ganska stort arbete. Det är ett viktigt arbete, det håller jag verkligen med om, där man kommer att se över ganska många olika delar av den nya instans- och processordningen som kom till stånd 2006. Jag ser fram emot att det arbetet kommer fram. Det är också en utredning som redan är framskjuten och som kommer att vara avslutad i slutet av juni. Det är klart att det under den tiden är människor som kommer att komma i kläm.

Tobias Billström är migrationsminister och när man är det har man faktiskt möjlighet, tro det eller ej, att lägga fram propositioner till Sveriges riksdag om man tycker att det är någonting i lagstiftningen som man vill förändra. I vissa delar kan det krävas utredningsarbete. I andra delar kan jag tycka att när en lagstiftning är oklar, som den kanske är i denna del, kan det vara ganska viktigt att fråga lagstiftaren vilken intentionen egentligen är. Vad är det som ska gälla?

I det här fallet är det två delar som står emot varandra. Jag ska ta dem igen, och jag skulle gärna vilja ha svar på vad migrationsministern egentligen anser är det som är viktigast av de två principer som jag kommer att ta upp.

Den första principen är den som migrationsministern anger i sitt svar. Man ska känna välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till viss samhällsgrupp. Samtidigt säger han att den asylsökande anses vara flykting om han eller hon riskerar förföljelse mot bakgrund av de individuella omständigheterna i det enskilda fallet.

Det är klart att alla personer som kommer och söker asyl i Sverige ska ha en individuell prövning. Det är också klart att det finns många som lever i Afghanistan, Iran och Saudiarabien som inte har vågat gå ut med att de är homosexuella och öppet vara det eftersom det är förbjudet i deras hemländer. Därför har de tagit sig exempelvis till Sverige och sökt asyl. Men de kan inte i sin berättelse för Migrationsverket visa på att de i hemlandet har blivit förföljda på grund av sexuell läggning eftersom de inte har visat det. Men i Sverige har de haft denna möjlighet, precis som personen från Afghanistan, som har levt som öppet homosexuell i sju års tid och sedan tvingats åka tillbaka. Då kan han inte vara öppet homosexuell i sitt hemland eftersom han riskerar att bli förföljd. Det är den ena principen.

Den andra principen är det som framkommit i socialförsäkringsutskottet och i förarbetena till den nya lagstiftningen och som Migrationsverkets rättschef i sitt vägledande beslut har kommit fram till. Han konstaterar att det aldrig får krävas av en asylsökande att denne ska göra avkall på en sådan grundläggande egenskap som sexuell läggning vid ett återvändande. Det betyder att man kanske inte behöver bevisa att man har utsatts för förföljelse i sitt hemland tidigare. Det räcker med att man dels riskerar mycket när man åker tillbaka till sitt hemland, dels har levt som öppet homosexuell i Sverige och dels inte kan leva som öppet homosexuell i det land man återvänder till eftersom det är förbjudet.

Anf. 105 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Om inte Magdalena Streijffert anser att det är viktigt att förklara hur vi säkerställer att vi uppnår rättssäkerhet, om det inte skulle vara en politisk fråga, vet jag knappt vad som är en politisk fråga.

När Magdalena Streijffert framställde interpellationen frågade hon mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att säkerställa en rättstillämpning i enlighet med vad som uttalats i förarbetena till utlänningslagen när det gäller frågor om asyl till personer som i sitt hemland riskerar att förföljas på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet. Jag hävdar nog att min redogörelse nyss är en viktig del av det svaret. Jag ska fortsätta att utveckla principerna som redan i dag finns tillgängliga för Migrationsverkets bedömningar.

Vi har från regeringens sida gått vidare. Jag tog initiativet i Migrationsverkets regleringsbrev 2007 att se till att verket i utbildningshänseende särskilt skulle uppmärksamma frågor som rör HBT-personer. Migrationsverket fick också i uppdrag att upprätta en antidiskrimineringsstrategi avseende bland annat sexuell läggning i samråd med HomO. I regleringsbrevet för 2008 fortsatte regeringen att anvisa att Migrationsverket ska redovisa arbetet med HBT-personers villkor, och verket kommer att återrapportera i sin årsredovisning.

Jag kommer därför att fortsätta att noggrant följa Migrationsverkets arbete på området. För 2009 vill regeringen bland annat se hur verket analyserar sitt kompetensbehov i fråga om grupper som kan vara särskilt utsatta, däribland HBT-personer.

Mitt intryck är därför att Migrationsverket har kommit långt i arbetet med HBT-frågorna och att verket har ett gott samarbete med frivilligorganisationer som är engagerade i villkoren för asylsökande HBT-personer. Detta är ett tydligt och klart bevis för att regeringen tar frågorna på stort allvar.

Sedan återvänder Magdalena Streijffert i sitt inlägg till frågan om avvägningar mellan principer. Då är vi på nytt tillbaka i frågan om praxis. Sedan 2005 sätter inte regeringen praxis. Sedan riksdagen beslutade om och lagen trädde i kraft 2006 är det Migrationsöverdomstolen och inte regeringen som avgör vem som får asyl i Sverige. Vi har ändrat ordningen. Det blir med andra ord lite poänglöst att ha en diskussion som om vi vore kvar i den gamla ordningen, den som fanns före 2006, där man kunde ställa den typen av frågor till regeringen och förvänta sig ett svar.

Vi var överens i kammaren. Det var till och med en socialdemokratisk regering som kom till kammaren efter tio år av diskussioner och lade fram ett förslag till ny lagstiftning som sedan klubbades igenom i bred enighet.

Jag har inga invändningar mot de citat som Magdalena Streijffert återger från förarbetena och från socialförsäkringsutskottets betänkande. Tvärtom! De är säkert helt korrekta som citat betraktade. Men när det gäller frågan om att göra bedömningar i praxisfrågor är inte detta regeringens ansvar. Jag tänker inte i kammaren i dag göra den typen av bedömningar eftersom det inte är mitt uppdrag som statsråd. Däremot redovisar jag gärna, och repeterar gärna flera gånger, allt vad regeringen gör

*Svar på
interpellationer*

för att se till att Migrationsverket utökar sin kompetens på området så att det går att avgöra ärendena på ett bra sätt. Jag redogör också gärna, när Utvärderingsutredningen väl har kommit på bordet, vi har analyserat den och tagit fram ett underlag, för den proposition som vi tänker lägga fram från regeringens sida till riksdagen. Men innan den utvärderingen är gjord blir det poänglöst att ha en diskussion om vad utredningen kan tänkas komma fram till. Att lägga fram en proposition nu, i det här läget som jag tycker att Magdalena Streijffert antydde, innan utvärderingen har lagts fram, är inte bara prematurl, för tidigt, utan skulle dessutom vara ganska ansvarslost. Då ser vi inte helhetsbilden.

Anf. 106 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru talman! Först och främst tycker jag att det arbete som Migrationsverket nu gör när det gäller HBT-frågorna med utbildningsinsatser och nätverksgrupper är bra.

Sedan har vi lagstiftningen. Tobias Billström är minister och har möjlighet att ändra och stifta lagar. Jag kommer in på det igen. Däremot är det självklart att man inte ska tolka den lagstiftning man själv har skrivit. Det ska Migrationsverket, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen göra. Det är i grunden bra.

Sedan är det fråga om den praxis som uppstår utifrån den lagstiftning som finns. Det kanske finns en hel del som vi lagstiftare måste se över. En fråga som vi diskuterar i dag gäller människor med annan sexuell läggning. I lagstiftningen kan det vara oklart vad som gäller. När lagstiftningen är oklar är det upp till Migrationsverket och domstolarna att döma, men det kanske också finns ett ansvar hos oss politiker, vi som stiftar lagarna, att vara tydliga med vad det är vi menar, vad vi tycker, det vill säga om vi tycker att man måste visa att man har blivit förföljd i sitt hemland eller om det räcker med att man har levt som homosexuell i Sverige och riskerar förföljelse i sitt hemland eller inte. Det är oklart i lagstiftningen i dag.

En utredning ska läggas fram i slutet av juni. Den kommer att redovisa intressanta frågeställningar. Jag ser fram emot det. Jag ser fram emot att vi ser till att arbeta för att vi har en rättssäker och tydlig lagstiftning. Vi ska se till att de människor som har asylskäl också får stanna utifrån den lagstiftning vi har.

Anf. 107 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Magdalena Streijffert instämmer i min bedömning att Migrationsverket anstränger sig och att vi från regeringens sida – det är värt ett erkännande från oppositionen – har utformat regleringsbrevet på ett bra sätt till Migrationsverket. Då får vi tillbaka den information som är nödvändig för att kunna övervaka att de statliga myndigheterna fullgör sitt ansvar enligt de bedömningar som vi politiskt förtroendevalda har gjort. Jag tackar för det erkännandet och kommer att lägga det på minnet.

Sedan är iveren att stifta lag stor från Magdalena Streijfferts sida. Det är väl bra. Men då ser jag det som min uppgift som statsråd att se till att eventuellt lagstiftningsarbete bedrivs på ett genomtänkt sätt så att vi får en rättssäker och välfungerande lagstiftning på plats. Det är en grannlaga uppgift. Det kommer alltid att vara en grannlaga uppgift att se till att asylärenden prövas på ett sådant sätt att det går att säkerställa att människor uppfyller de kriterier för skydd som är uppställda dels i vår egen nationella lagstiftning, dels i de EU-direktiv, bland annat skyddsgrunds-direktivet, som införlivas och som ligger till grund för svensk lagstiftning och dels slutligen de internationella konventioner som Sverige har undertecknat och förbundit sig att följa. Dessa tre element är viktiga.

För att detta ska kunna ske måste vi göra ett bra och genomtänkt beredningsarbete. Jag ser också fram emot att få ta del av Utvärderingsutredningens slutbetänkande när det väl kommer på bordet. Jag hoppas att vi kommer att ha en bra och konstruktiv debatt, lika konstruktiv som vi har haft i kammaren i kväll, när slutbetänkandet väl ligger på bordet.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:

fredagen den 5 december 2008
onsdagen den 10 december 2008
torsdagen den 11 december 2008
fredagen den 12 december 2008

15 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2008/09:97 till finansutskottet

16 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkande 2008/09:Ubu4
Civilutskottets betänkande 2008/09:CU11
Konstitutionsutskottets betänkanden 2008/09:KU7 och KU8
Näringsutskottets utlåtande 2008/09:NU14

17 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 23 januari

2008/09:265 Glasriket

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:266 Etik vid bostadsombildningar

av *Egon Frid* (v)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:267 Produkter tillverkade på av Israel ockuperat område

av *Peter Hultqvist* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:268 Situationen i Gaza

av *Peter Hultqvist* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:269 Ny politik för dataspelsindustrin

av *Luciano Astudillo* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:270 Framtidspolitik för musikbranschen

av *Luciano Astudillo* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:271 Ipred 2 och europeisk straffrätt

av *Alice Åström* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:272 Begreppet utanförskap

av *Peter Hultqvist* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:273 Arbetsmarknadssituationen i Gävleborg och Sandviken

av *Ulla Andersson* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:274 Förvärv av hyreshus

av *Egon Frid* (v)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:275 Åtgärder mot butiksrån

av *Krister Örnfjäder* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 26 januari

2008/09:276 Förutsättningar för jobb i Norrlands inland

av *Roland Bäckman* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:277 Åtgärder mot jobbkrisen

av *Thomas Östros* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:278 Stabilitetsprogram för bankerna

av *Thomas Östros* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:279 Begreppet utanförskap

av *Monica Green* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Prot. 2008/09:63

27 januari

den 27 januari

2008/09:280 Polisen

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:281 Polisorganisationen

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:282 Domstolarna

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:283 Åklagarmyndigheten

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:284 Kriminalvården

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:285 Israels handelsavtal med EU

av *Hillevi Larsson* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2008/09:286 Utvisning av ensamma barn

av *Chatrine Pålsson Ahlgren* (kd)
till statsrådet Tobias Billström (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 februari.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 januari

2008/09:527 Flyktingmedicinskt centrum

av *Eva Olofsson* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:528 Rysk kränkning av mänskliga rättigheter

av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:529 Europeiska socialfonden
av *Josefin Brink* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

den 27 januari

2008/09:530 Jämlika villkor för fiske i Kattegatt
av *Lars Gustafsson* (kd)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:531 Utbildning för framförande av utryckningsfordon
av *Lars-Axel Nordell* (kd)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:532 Avgiftsbeläggning av skidspår i naturreservat
av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:533 EU-hot om moms på ideell second hand-verksamhet
av *Mikael Oscarsson* (kd)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:534 EBO och asylsökandes boende
av *Jan Emanuel Johansson* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:535 Utlandsstuderandes möjlighet att få subventionerad sjukvård

av *Christer Nylander* (fp)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:536 Enklare skatteregler vid försäljning av värdepapper och fonder

av *Fredrik Olovsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:537 Gaza

av *Anita Brodén* (fp)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 februari.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 26 januari

2008/09:496 Importen av smittbärande hundar
av *Catharina Bråkenhielm* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:497 Småskalig livsmedelsproduktion

av tredje vice talman *Liselott Hagberg* (fp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 27 januari

Prot. 2008/09:63
27 januari

2008/09:476 Gamla Lidingöbron

av *Helena Bargholtz* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:491 Polisutbildning

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:492 Förberedelser inför EU-ordförandeskapet

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 10 februari.

20 § Kammaren åtskildes kl. 21.10.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.48,

av tredje vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 84 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MONICA HALL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Svar på interpellation 2008/09:250 om försäkringskassa utan förseningar.....	1
Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	1
Anf. 2 GUNVOR G ERICSON (mp).....	3
Anf. 3 VERONICA PALM (s).....	4
Anf. 4 KALLE LARSSON (v).....	5
Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (s).....	6
Anf. 6 LARS GUSTAFSSON (kd).....	7
Anf. 7 GUNNAR AXÉN (m).....	8
Anf. 8 LARS-ARNE STAXÅNG (m)	9
Anf. 9 SOLVEIG ZANDER (c).....	10
Anf. 10 HELENA RIVIÈRE (m)	11
Anf. 11 SIW WITTGREN-AHL (s).....	11
Anf. 12 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	12
Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (mp).....	13
Anf. 14 VERONICA PALM (s).....	14
Anf. 15 KALLE LARSSON (v).....	15
Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (s).....	15
Anf. 17 LARS GUSTAFSSON (kd).....	16
Anf. 18 GUNNAR AXÉN (m).....	17
Anf. 19 LARS-ARNE STAXÅNG (m)	17
Anf. 20 SOLVEIG ZANDER (c).....	17
Anf. 21 HELENA RIVIÈRE (m)	18
Anf. 22 SIW WITTGREN-AHL (s).....	18
Anf. 23 PETER HULTQVIST (s).....	19
Anf. 24 KURT KVARNSTRÖM (s).....	20
Anf. 25 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	21
Anf. 26 GUNVOR G ERICSON (mp).....	22
Anf. 27 PETER HULTQVIST (s).....	23
Anf. 28 KURT KVARNSTRÖM (s).....	23
Anf. 29 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	24
5 § Svar på interpellationerna 2008/09:182 om varsel i Norrbotten och 187 om varsel i Dalarna.....	24
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	24
Anf. 31 MARIA STENBERG (s).....	25
Anf. 32 PETER HULTQVIST (s).....	26

Anf. 33 KURT KVARNSTRÖM (s).....	27	Prot. 2008/09:63
Anf. 34 PATRIK BJÖRCK (s).....	28	27 januari
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	29	
Anf. 36 MARIA STENBERG (s).....	30	
Anf. 37 PETER HULTQVIST (s).....	32	
Anf. 38 KURT KVARNSTRÖM (s).....	33	
Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (s).....	33	
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34	
Anf. 41 MARIA STENBERG (s).....	35	
Anf. 42 PETER HULTQVIST (s).....	36	
(forts.).....	36	
Ajournering.....	36	
Återupptagna förhandlingar	36	
5 § (forts.) Svar på interpellationerna 2008/09:182 om varsel i Norrbottnen och 187 om varsel i Dalarna	37	
Anf. 43 JAN ERICSON (m).....	37	
Anf. 44 BERIT HÖGMAN (s).....	37	
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	38	
6 § Svar på interpellation 2008/09:219 om åtgärder för grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden	39	
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	39	
Anf. 47 BERIT HÖGMAN (s).....	40	
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	41	
Anf. 49 BERIT HÖGMAN (s).....	42	
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42	
Anf. 51 BERIT HÖGMAN (s).....	43	
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	43	
7 § Svar på interpellation 2008/09:220 om jobbgarantins tredje fas	44	
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	44	
Anf. 54 BERIT HÖGMAN (s).....	44	
Anf. 55 PATRIK BJÖRCK (s).....	45	
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46	
Anf. 57 BERIT HÖGMAN (s).....	47	
Anf. 58 PATRIK BJÖRCK (s).....	48	
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	49	
Anf. 60 BERIT HÖGMAN (s).....	50	

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	50
8 § Svar på interpellation 2008/09:238 om unga arbetslösa.....	51
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	51
Anf. 63 JENNIE NILSSON (s).....	52
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	53
Anf. 65 JENNIE NILSSON (s).....	54
Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	55
Anf. 67 JENNIE NILSSON (s).....	56
Anf. 68 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	57
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	57
9 § Svar på interpellation 2008/09:243 om krav på åtgärder i kölvattnet av Lavaldomen.....	58
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	58
Anf. 71 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	59
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	60
Anf. 73 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	61
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	63
Anf. 75 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	63
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	64
10 § Svar på interpellation 2008/09:249 om varsel på Karolinska sjukhuset.....	65
Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	65
Anf. 78 BOSSE RINGHOLM (s).....	66
Anf. 79 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	67
Anf. 80 BOSSE RINGHOLM (s).....	68
Anf. 81 JAN ERICSON (m).....	69
Anf. 82 TREDJE VICE TALMANNEN.....	69
Anf. 83 JAN ERICSON (m).....	69
Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	70
Anf. 85 BOSSE RINGHOLM (s).....	71
Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	71
11 § Svar på interpellation 2008/09:232 om nyttillträdande akademikers arbetsmarknad.....	72
Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	72

Anf. 88 LUCIANO ASTUDILLO (s)	73	Prot. 2008/09:63
Anf. 89 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO		27 januari
LITTORIN (m).....	74	
Anf. 90 LUCIANO ASTUDILLO (s)	75	
Anf. 91 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO		
LITTORIN (m).....	76	
Anf. 92 LUCIANO ASTUDILLO (s)	77	
Anf. 93 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO		
LITTORIN (m).....	78	
12 § Svar på interpellation 2008/09:236 om utanförskapet i miljonprogramsområdena.....	79	
Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO		
LITTORIN (m).....	79	
Anf. 95 LUCIANO ASTUDILLO (s)	80	
Anf. 96 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO		
LITTORIN (m).....	81	
Anf. 97 LUCIANO ASTUDILLO (s)	82	
Anf. 98 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO		
LITTORIN (m).....	83	
Anf. 99 LUCIANO ASTUDILLO (s)	83	
Anf. 100 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO		
LITTORIN (m).....	84	
13 § Svar på interpellation 2008/09:246 om homosexuella asylsökande från Afghanistan.....	85	
Anf. 101 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	85	
Anf. 102 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	85	
Anf. 103 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	86	
Anf. 104 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	87	
Anf. 105 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	89	
Anf. 106 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	90	
Anf. 107 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	90	
14 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	91	
15 § Hänvisning av ärende till utskott.....	91	
16 § Förnyad bordläggning.....	91	
17 § Anmälan om interpellationer.....	92	
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	93	
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	94	
20 § Kammaren åtskildes kl. 21.10.....	95	

Tryck: Elanders, Vällingby 2009